

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

61. aastakäik

31. jaanuar 2018

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

OTSUSED

- ★ Komisjoni otsus (EL) 2018/117, 14. juuli 2017, riigiabi juhtumi SA.29064 (2011/C) (ex 2011/NN) kohta, – Iirimaa – ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine (teatavaks tehtud numbri C(2017) 4932 all)⁽¹⁾ 1
- ★ Komisjoni otsus (EL) 2018/118, 31. august 2017, riigiabi SA.35818 (2016/C) (ex 2015/NN) (ex 2012/CP) kohta, mida Hispaania andis Iberpotashile (teatavaks tehtud numbri C(2017) 5877 all)⁽¹⁾ 25
- ★ Komisjoni otsus (EL) 2018/119, 18. september 2017, riigiabi SA.47702 (2017/C) (ex 2017/N) – Ühendkuningriik kohta – Alternatiivne pakett, et asendada Royal Bank of Scotlandi kohustus loovutada Rainbow äriüksus (teatavaks tehtud numbri C(2017) 6184 all)⁽¹⁾ 49

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/117,

14. juuli 2017,

riigiabi juhtumi SA.29064 (2011/C) (ex 2011/NN) kohta,

Iirimaa – ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine

(teatavaks tehtud numbri C(2017) 4932 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 21. juuli 2009. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 22. juulil 2009 numbri CP 231/2009 all, laekus komisjonile kaebus lennureisijate Ryanair Ltd (mis nüüd tegutseb nime Ryanair Designated Activity Company all, edaspidi „Ryanair“), mille kohaselt Iirimaa oli andnud ebaseaduslikku ja õigusvastast riigiabi lennureisijatasu (*Air Travel Tax*) näol; tegemist on aktsiisiga, millega Iirimaa maksustati reisijate väljalennud Iirimaa lennujaamadest.
- (2) Komisjon edastas selle kaebuse 28. juuli 2009. aasta kirjaga Iirimaale ja palus Iirimaa esitada oma seisukoha 21. juuli 2009. aasta kirjas märgitud väidete kohta.
- (3) 26. augusti 2009. aasta kirjaga palus Iirimaa vastamiseks ajapikendust ja komisjon edastas oma nõusoleku 3. septembri 2009. aasta kirjaga.
- (4) Iirimaa vastas komisjoni kirjale 15. oktoobril 2009 ja vastus registreeriti komisjonis samal päeval.
- (5) Kuna väidetavat abi oli antud komisjoni eelnevalt teavitamata, registreeriti juhtum teatamata meetmena. Komisjon viis läbi ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohase esialgse uurimise.

⁽¹⁾ ELT C 220, 17.6.2016, lk 13.

- (6) 13. juuli 2011. aasta otsusega (edaspidi „2011. aasta otsus“), ⁽¹⁾ mis esialgse uurimise lõppedes vastu võeti, lükkas komisjon enamiku Ryanairi väidetest tagasi. Komisjon leidis, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Samas otsustas komisjon algetada ametliku uurimismenetluse seoses diferentseeritud tasumääradega, mida kohaldati Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel asuvatesse sihtlennujaamadesse tehtavate lendude suhtes võrreldes kõigi teiste lendudega.
- (7) Üldkohtule 24. septembril 2011 esitatud hagiavaldusega algatas Ryanair kohtuasja, taotledes 2011. aasta otsuse tühistamist niivõrd, kui otsuses leiti, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kohtuasi registreeriti numbri T-512/11 all.
- (8) 25. juulil 2012 võttis komisjon vastu oma otsuse diferentseeritud lennureisijatasude kohaldamise kohta (edaspidi „2012. aasta otsus“) ⁽²⁾. Komisjon leidis, et Iirimaa oli ajavahemikul 30. märtsist 2009 kuni 28. veebruarini 2011 andnud riigiabi madalama lennureisijatasu määrana, mida kohaldati Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel asuvatesse sihtkohtadesse tehtud lendude suhtes. Komisjon leidis ka, et see riigiabi oli ebaseaduslik ja siseturuga kokkusobimatu, ning kohustas Iirimaad siseturuga kokkusobimatu abi abisaajatelt tagasi nõudma.
- (9) Oma 1. novembri 2012. aasta ja 15. novembri 2012. aasta hagiavaldustega kaebasid Ryanair ja Aer Lingus 2012. aasta otsuse edasi. Hagiavaldused registreeriti vastavalt kohtuasjadena T-473/17 ja T-500/12.
- (10) Oma 25. novembri 2014. aasta otsusega tühistas Üldkohus 2011. aasta otsuse niivõrd, kui 2011. aasta otsuses leiti, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ⁽³⁾. Üldkohus otsustas, et komisjon oleks pidanud algetama ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase ametliku uurimismenetluse.
- (11) Oma 5. veebruari 2015. aasta otsusega tühistas Üldkohus 2012. aasta otsuse diferentseeritud tasude kohta, mida kohaldati Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel asuvatesse sihtlennujaamadesse tehtavate lendude suhtes, niivõrd, kui 2012. aasta otsusega kehtestati kohustus nõuda abi abisaajatelt tagasi summas 8 eurot reisija kohta ⁽⁴⁾. Komisjon esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.
- (12) Pärast 2011. aasta otsuse tühistamist teatas komisjon 28. septembri 2015. aasta kirjaga Iirimaaile oma otsusest algetada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohane menetlus seoses ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmisega. Otsus (edaspidi „menetluse algetamise otsus“) avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾. Komisjon palus huvitatud isikutel esitada kõnealuse meetme kohta oma märkused.
- (13) Iirimaa esitas oma märkused menetluse algetamise otsuse kohta 22. detsembri 2015. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 6. jaanuaril 2016.
- (14) Komisjon sai märkusi kahelt huvitatud isikult. Komisjon edastas märkused 23. augusti 2016. aasta kirjaga Iirimaaile, kellele anti võimalus vastata. Kuna Iirimaa vastust ei tulnud, kordas komisjon 17. oktoobri 2016. aasta kirjas üleskutset Iirimaaile esitada oma seisukohad huvitatud isikutelt saadud märkuste kohta.
- (15) Komisjon palus 9. detsembri 2016. aasta kirjaga Iirimaaalt lisateavet. Iirimaa vastas 18. jaanuari 2017. aasta kirjaga. Selles kirjas esitas Iirimaa ka oma seisukohad huvitatud isikutelt saadud märkuste kohta.
- (16) Oma 21. detsembri 2016. aasta otsusega tühistas Euroopa Kohus Üldkohtu otsused niivõrd, kui nendega tühistati 2012. aasta otsus ⁽⁶⁾. Euroopa Kohus kinnitas seega, et Iirimaa peab nõudma ebaseaduslikku riigiabi saanud lennuettevõtjatelt abi tagasi summas 8 eurot reisija kohta.

⁽¹⁾ Komisjoni 13. juuli 2011. aasta otsus riigiabi juhtumi SA.29064 (2011/NN) kohta – erandid lennureisijatasust, Iirimaa (ELT C 306, 18.10.2011, lk 10).

⁽²⁾ Komisjoni 25. juuli 2012. aasta otsus 2013/199/EL riigiabi juhtumi SA.29064 (11/C ex 11/NN) kohta, Iirimaa rakendatavad diferentseeritud lennureisijatasud (ELT L 119, 30.4.2013, lk 30).

⁽³⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 25. november 2014, Ryanair vs. komisjon, T-512/11, ECLI:EU:T:2014:989.

⁽⁴⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 5. veebruar 2015, Aer Lingus Ltd vs. komisjon, T-473/12, ECLI:EU:T:2015:78.

⁽⁵⁾ ELT C 220, 17.6.2016, lk 13.

⁽⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. detsember 2016, komisjon vs. Aer Lingus Ltd ja Ryanair, liidetud kohtuasjad C-164/15 P ja C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990.

2. MEETME JA ÜSIKASJALIK KIRJELDUS JA EELNEVAD MENETLUSED

2.1. Lennureisijatasu

- (17) Lennureisijatasu kehtestati 2008. aasta rahandusseaduse (nr 2) paragrahvi 55 lõikega 2 ⁽¹⁾. Rahandusseadus jõustus 30. märtsil 2009. Rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikes 2 on sätestatud, et lennuettevõtjad on kohustatud lennureisijatasu maksma reisija iga väljalennult õhusõiduki pardal lirimaal asuvast lennujaamast.
- (18) Rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikes 2 kasutatud mõisted on määratletud paragrahvi 55 lõikes 1. Mõiste „reisija“ määratlusest rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikes 2 on sõnaselgelt välja jäetud transiit- ja ümberistumisreisijad, mis tähendab, et transiit- või ümberistumisreisija väljalend ei kujuta endast „reisija väljelendu“, mille eest lennuettevõtjad peavad lennureisijatasu maksma. „Transiitreisija“ on määratletud kui „reisija, kes viibib õhusõiduki pardal, mis oma teekonna vältel lennujaamas maandub, ja kes jätkab selle õhusõiduki pardal oma reisi“. Lisaks on sätestatud, et „ümberistumisreisija“ tähendab „reisijat, kes saabub ühe lennuga lennujaama ja kes läheb lennujaamas järgmisele lennule, kuid mitte lennujaama, kust reisija reis alguse sai, tingimusel et mõlemad lennud moodustavad osa ühest broneeringust ning et lennujaama saabumise lennuplaanijärgse aja ja lennujaamast väljalendamise lennuplaanijärgse aja vahele jääb kuni kuus tundi“. Mõiste „lennujaam“ tähendab 1998. aasta aeronavigatsiooni ja lennutranspordi (muutmise) seaduses sätestatud määratluse kohast lennujaama, kuid see ei hõlma lennujaama, kust eelmisel kalendriaastal tehti vähem kui 10 000 reisijate väljalendu ⁽²⁾.
- (19) Lennureisijatasu kehtestamise ajal oli rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 punktis b sätestatud, et „lennureisijatasu kohaldatakse ja makstakse vastavalt lennu väljumiskoha ja lennu lõppemise koha vahelisele vahemaale järgmiste määrade alusel: i) 2 eurot lendude puhul lennujaamast sihtkohta, mis asub Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel; ii) kõigil muudel juhtudel 10 eurot“.
- (20) Pärast seda, kui komisjon oli uurinud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008 ⁽³⁾ ning ELi toimimise lepingu teenuste osutamise vabadust käsitleva artikli 56 võimalikku rikkumist, muudeti tasusid nii, et alates 1. märtsist 2011 kohaldati kõigi väljalendude puhul ühtse tasumäärana 3 eurot olenemata sihtlennujaama kaugusest Dublini lennujaamast ⁽⁴⁾.
- (21) Lennureisijatasu kaotati alates 1. aprillist 2014.

2.2. Lennureisijatasu kohaldamine

- (22) Iirimaa selgitas oma 18. jaanuari 2017. aasta kirjas, et Iirimaa maksuameti poolt 30. märtsil 2009 välja antud suunise (vt põhjendus 84) kohaselt pidid lennuettevõtjad tasumäära kindlakstegemiseks mitmest osast koosneva reisi puhul lähtuma reisist tervikuna. Iirimaa tõi näiteks kahest osast koosneva lennu, mille esimene osa on Dublin – Shannon ja teine osa on Shannon – New York. Shannon asub Dublini lennujaamast 300 km raadiuses ja New York on Dublini lennujaamast rohkem kui 300 km kaugusel. Lõppsihtkoht (New York) on Dublini lennujaamast rohkem kui 300 km kaugusel. Iirimaa teatas, et kuna lähtuda tuli reisist tervikuna (Dublin – New York), oli lennu suhtes kohaldatav lennureisijatasu määr seega 10 eurot. Shannonist väljalendamise fakti võis kõrvale jätta, st et sellega seoses ei olnud vaja (täiendavat) lennureisijatasu maksta, tingimusel et reisija vastas Shannoni lennujaamas rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 1 kohasele „ümberistumisreisija“ või „transiitreisija“ määratlusele. Seega pidid lennuettevõtjad arvesse võtma kogu reisi ja kohaldama tasumäära vastavalt lõppsihtkohale ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Muudetud 2009. aasta rahandusseaduse paragrahviga 18 ja 2011. aasta rahandusseaduse paragrahviga 48.

⁽²⁾ 1998. aasta aeronavigatsiooni ja lennutranspordi (muutmise) seaduse paragrahvi 2 kohaselt on „lennujaam“ kogu lennuvälja territoorium ja lennujaama omanduses või kasutuses olev maa, sealhulgas õhusõidukite angaardid, teed ja parklad, mida täielikult või osaliselt kasutatakse või mis on ette nähtud kasutamiseks selle lennuvälja käitamise eesmärgil või seoses sellega.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

⁽⁴⁾ Rikkumismenetlusega seoses edastas komisjon 18. märtsil 2010 märgukirja, võttes seisukoha, et lennureisijatasude diferentseerimisega rikkus Iirimaa määrusest (EÜ) nr 1008/2008 ja ELi toimimise lepingu artiklist 56 tulenevaid kohustusi. Pärast märgukirja saamist muutsid Iiri ametiasutused maksustamissüsteemi.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1), on sätestatud, et vahetute ümberistumistega lendude korral loetakse lõppsihtkohaks viimase lennu sihtkoht ja eraldi lendude korral loetakse lõppsihtkohaks registreerimislausa esitatavale piletile märgitud sihtkoht.

- (23) Aer Lingus, kes kogus aastatel 2009–2014 maksuameti suunise kohaselt lennureisijatasu, kinnitas menetluse algatamise otsuse kohta esitatud märkustes samuti, et lennureisijatasu ei kohaldata reisi üksikute osade suhtes. Maksustatav teokoosseis oli Iirimaaalt alanud reis ja tasu sõltus piletile märgitud lõppsihtkohast, olenemata sellest, kas reisija jõudis lõppsihtkohta ühe või mitme lennuga.
- (24) Lennureisijatasu määra kohta märkis Iirimaa, et ajavahemikul 30. märtsist 2009 kuni 1. märtsini 2011 kohaldati madalamat määra (2 eurot reisija kohta) ainult juhul, kui kogu reisi lõppsihtkoht, olenemata lendude arvust reisi jooksul, asus Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel, ja kõrgemat määra kohaldati „kõigil muudel juhtudel“. Iirimaa sõnul oli madalam määr (2 eurot) erand üldreeglist.
- (25) Tabelis 1 on Iirimaa esitatud teabe põhjal näidatud, kuidas lennureisijatasu kohaldati enne ja pärast kõigi maksustatavate väljalendude suhtes ühtse tasumäära kehtestamist 2011. aastal.

Tabel 1

Näited reisidest ja kohaldatud tasumääradest enne ja pärast lennureisijatasu määrade muutmist 2011. aastal

	Ajavahemik	Väljalend	Vahemaandumine	Sihtkoht	Tasumäär (EUR)
a)	30.3.2009 kuni 1.3.2011	Dublin	Shannon	New York	10
b)	2.3.2011 kuni 31.3.2014	Dublin	Shannon	New York	3
c)	30.3.2009 kuni 1.3.2011	Dublin	—	New York	10
d)	2.3.2011 kuni 31.3.2014	Dublin	—	New York	3
e)	30.3.2009 kuni 1.3.2011	Dublin	Cork	Cardiff	2
f)	2.3.2011 kuni 31.3.2014	Dublin	Cork	Cardiff	3
g)	30.3.2009 kuni 1.3.2011	Dublin	—	Cardiff	2
h)	2.3.2011 kuni 31.3.2014	Dublin	—	Cardiff	3
i)	30.3.2009 kuni 31.3.2014	New York	Shannon	Dublin	Null
j)	30.3.2009 kuni 31.3.2014	New York	—	Dublin	Null

- (26) Iirimaa selgitab tabelis 1 esitatud näiteid järgmiselt.
- a) Kuna lõppsihtkoht on New York (Dublini lennujaamast rohkem kui 300 km kaugusel), on selle lennu suhtes kohaldatav lennureisijatasu määr 10 eurot. Shannonist, kus tehti vahemaandumine, väljalendamisele lennureisijatasu ei kohaldata, kuna reisija on Shannoni lennujaamas transiit- või ümberistumisreisija.
- b) Sama selgitus nagu punkti a kohta, kuid sel ajavahemikul kehtis ühtne tasumäär 3 eurot.
- c) Kuna lõppsihtkoht on New York (Dublini lennujaamast rohkem kui 300 km kaugusel), on selle lennu suhtes kohaldatav lennureisijatasu määr 10 eurot.

- d) Sama selgitus nagu punkti c kohta, kuid sel ajavahemikul kehtis ühtne tasumäär 3 eurot.
 - e) Kuna lõppsihtkoht on Cardiff (Dublini lennujaamast vähem kui 300 km kaugusel), on selle lennu suhtes kohaldatav lennureisijatasu määr 2 eurot. Corkist, kus tehti vahemaandumine, väljalendamisele lennureisijatasu ei kohaldata, kuna reisija on Corki lennujaamas transiit- või ümberistumisreisija.
 - f) Sama selgitus nagu punkti e kohta, kuid sel ajavahemikul kehtis ühtne tasumäär 3 eurot.
 - g) Kuna sihtkoht on Cardiff (Dublini lennujaamast vähem kui 300 km kaugusel), on selle lennu suhtes kohaldatav lennureisijatasu määr 2 eurot.
 - h) Sama selgitus nagu punkti g kohta, kuid sel ajavahemikul kehtis ühtne tasumäär 3 eurot.
 - i) Selle lennu suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. Lähtelennujaam (New York) ei asu Iirimaa ja Shannonist, kus tehti vahemaandumine, väljalendamisele lennureisijatasu ei kohaldata, kuna reisija on Shannoni lennujaamas transiit- või ümberistumisreisija. See seisukoht kehtis nii enne kui ka pärast tasumäärade muutmist 2011. aastal.
 - j) Selle lennu suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. Lähtelennujaam ei asu Iirimaa.
- (27) Need näited ei hõlma reisi, mis algab ja lõpeb väljaspool Iirimaa, kuid sisaldab vahemaandumist Iirimaa, näiteks London – New York vahemaandumisega Dublini lennujaamas. Kõigi Iirimaa antud selgituste põhjal võib siiski otsustada, et sellise reisi suhtes ei oleks lennureisijatasu kohaldatud. Londonist väljalendamise suhtes ei oleks lennureisijatasu kohaldatud, kuna Londoni lennujaamad ei ole rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 1 kohasele määratlusele vastavad lennujaamad, asudes väljaspool Iirimaa, ja Dublinist väljalendamise suhtes ei oleks lennureisijatasu kohaldatud, kui reisija oleks olnud käsitatav ümberistumis- või transiitreisijana.
- (28) Iirimaa esitatud teabe kohaselt kehtestati lennureisijatasu seoses ülemaailmse finants- ja majanduskriisiga kaasnenud finantsprobleemidega, pidades silmas eesmärki suurendada maksutuluseid. Ühtki muud eesmärki, näiteks keskkonnakaitset, Iirimaa ei maininud.

2.3. 2011. aasta otsus

- (29) Nagu on märgitud põhjenduses 6, võeti 2011. aasta otsus vastu 21. juulil 2009 alanud esialgse uurimise lõppedes.
- (30) Selleks et hinnata, kas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine oli valikuline, määras komisjon kõigepealt kindlaks asjakohase võrdlusaluseks oleva maksustamissüsteemi. Komisjon võttis arvesse, et lennureisijatasu süsteemi eesmärk ja ülesehitus seisnes Iirimaa asuvatest lennujaamadest väljalendavate reisijate maksustamises selleks, et suurendada riigieelarve tarbeks maksutuluseid. Iirimaa esitatud teabest järelendas komisjon, et mitmest osast koosneva reisi esimene osa oli alati lennureisijatasust vabastatud. Iirimaa esitas ka näited reisidest New Yorgist Dublinisse ja Dublinist New Yorki koos vahemaandumisega ja ilma vahemaandumiseta Shannonis ning kohaldatavad lennureisijatasu määrad. Võrdlussüsteemiks loeti seega tasu, millega maksustatakse reisija iga väljalend õhusõiduki pardal Iirimaa asuvast lennujaamast. Samuti võttis komisjon arvesse, et ümberistumis- ja transiitreisijad olid reisijad, kes lendasid välja Iirimaa asuvast lennujaamast ning keda tuleks seega lugeda võrdlussüsteemi osaks. Järelikult läks ümberistumis- ja transiitreisijate väljajätmine sellise üldise maksustamisraamistiku tavapärasest kohaldamisest lahku.
- (31) Seejärel uuris komisjon, kas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine oli põhjendatav liikmesriigi maksustamissüsteemi olemuse või üldiste põhimõtetega. Komisjon leidis, et lennureisijatasu pidi olema neutraalne lõppsihtkohta jõudmiseks valitud marsruudi suhtes ega olenenud võimalikust vahemaandumisest ja et eesmärk oli vältida topeltmaksustamist. 2011. aasta otsuses tõdeti, et kui lennureisijatasu oleks kohaldatud ka transiit- ja ümberistumisreisijate suhtes, võinuks lennuettevõtjad vahemaandumisega reisi korral olla kohustatud maksma seda tasu kahel korral. Seetõttu järeldati, et transiit- ja ümberistumisreisijate vabastamine lennureisijatasust, mille tulemusena reisijaid maksustati ühetaoliselt olenemata reisimarsruudist, oli asjakohase maksustamissüsteemi olemuse ja loogika kooskõlas.
- (32) Komisjon järelendas neist asjaoludest, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine vastas kindlakstehtud maksustamissüsteemi olemusele ja loogikale ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Arutluskäik 2011. aasta otsuse põhjendustes 30–32, järeldus põhjenduses 37.

2.4. Üldkohtu otsus kohtuasjas T-512/11

- (33) Nagu on osutatud põhjenduses 10, tühistas Üldkohus kohtuasjas T-512/11 tehtud otsusega 2011. aasta otsuse niivõrd, kui 2011. aasta otsuses leiti, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (34) Üldkohus leidis, et ligikaudu kaks aastat kestnud esialgne uurimine ületas märkimisväärselt ajavahemikku, mis on tavapäraselt vajalik ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaseks esialgseks uurimiseks.
- (35) Samuti pidas kohus komisjoni uurimist puudulikuks ja ebapiisavaks. Eelkõige leidis Üldkohus, et põhjenduses 4 viidatud Iirimaa 15. oktoobri 2009. aasta kirja sisu ja 2011. aasta otsuse vahel on vastuolud.
- (36) Üldkohus nentis sellega seoses, et komisjon toetas Iirimaa väidet, mille kohaselt lennureisijatasust oli vabastatud reisi esimene osa, ehkki 2011. aasta põhjenduses 9 esitatud tabelis toodud näited ei saanud sellist järeldust toetada. Üldkohtu sõnul võiks see nii olla Dublinist New Yorki suundunud ja Shannonis vahemaandumise teinud reisijate puhul, kelle suhtes lennureisijatasu kohaldati, kuid samas polnud selge ja ka komisjon ei selgitanud, miks vastupidisel marsruudil – st New Yorgist Dublinisse – lennanud ja samas kohas vahemaandumise teinud reisijad ei pidanud maksma lennureisijatasu seoses Shannonist väljalendamisega pärast vahemaandumist.
- (37) Seoses Iirimaa ametiasutuste väitega, mille kohaselt võimaldatakse neutraalsuse tagamise vajaduse tõttu ka teiste liikmesriikide lennureisijate maksustamise süsteemides sama liiki reisijatele maksuvabastusi, viidates konkreetselt Ühendkuningriigi, asus Üldkohus seisukohale, et Ühendkuningriigis kehtiv lennureisijatasu ei saa antud asjas olla asjakohaseks võrdlusaluseks, kuna selle tasu puhul on ette nähtud, et maksustatav on alati reisi esimene osa, mis aga ei ole kooskõlas Iirimaa ametiasutuste poolt 15. oktoobri 2009. aasta kirjas esitatud ja komisjoni poolt 2011. aasta otsuses kinnitatud seisukohaga.
- (38) Samuti rõhutas Üldkohus, et 15. oktoobri 2009. aasta kirjas ei viidatud otseselt topeltmaksustamise vältimise vajadusele. Peale selle märkis Üldkohus, et Iirimaa oli pakkunud välja võimaluse kaaluda ümberistumis- ja transiitreisijaid käsitleva õigusnormi muutmist, jättes ümberistumisreisija määratlusest välja üheainsa broneeringu nõude, ja et komisjon ei võtnud selle avalduse kohta seisukohta.
- (39) Nende vastuolude tõttu tehti järeldus, et 2011. aasta otsuse vastuvõtmise ajal ei olnud komisjonil teavet, mille alusel oleks võimalik piisavalt üksikasjalikult analüüsida meetme valikulisust ja järeldada, et tasust vabastamise kohaldamise reeglid ei tekita kahtlusi.
- (40) Üldkohus otsustas, et kuna vaidlusaluse meetme võimalikku kokkusobivust siseturuga ei olnud analüüsitud, oleks komisjon pidanud algatama ametliku uurimismenetluse, et koguda asjakohast teavet, mis võimaldaks veenduda, et vaidlusalune meede ei olnud valikuline, ja ehk jõuda ka järeldusele, et meetme näol ei olnud tegemist riigiabiga, ning et võimaldada kaebuse esitajal ja teistel asjaosalistel esitada menetlusega seoses omapoolseid märkusi.

3. AMETLIKU MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

- (41) Tulenevalt kohtuasjas T-512/11 tehtud otsusest algatas komisjon ametliku uurimismenetluse, et koguda teavet, mis võimaldaks veenduda, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei olnud valikuline, ning et võimaldada kaebuse esitajal ja teistel asjaosalistel esitada menetluse raames omapoolseid märkusi.
- (42) Komisjon märkis menetluse algatamise otsuses, et ümberistumis- ja transiitreisijate väljalendude suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmise tulemuseks oli riigi maksutulude vähenemine, mistõttu seda rahastati riigi ressurssidest, ning seetõttu näib, et seeläbi anti eelis lennuettevõtjatele, kes ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandist kasu said. Pealegi ei saanud komisjon ametliku uurimismenetluse algatamise ajal välistada, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine oli valikuline.
- (43) Seetõttu tegi komisjon esialgu järelduse, et kuna kõik ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid võivad *a priori* olla täidetud, võib kõnealuse meetme näol olla tegemist riigiabiga lennuettevõtjatele, kes oma marsruutide tõttu said kasu ümberistumis- ja transiitreisijate vabastusest lennureisijatasust.

- (44) Seetõttu palus komisjon Iirimaal veel kord selgitada lennureisijatasu kehtestamise põhjuseid ja seda, miks ei kohaldata lennureisijatasu ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes.
- (45) Samuti palus komisjon Iirimaal üksikasjalikult selgitada, kuidas tuleks rahandusseaduse paragrahvi 55 tõlgendada. Komisjon palus Iirimaal esitada selged näited selle kohta, kuidas kohaldata lennureisijatasu kõikide asjakohaste marsruudikategooriate suhtes, selgitada, kas lennureisijatasust oli kindlasti vabastatud reisi teine osa ehk üldisemalt öeldes kõik ümberistumis- ja transiitreisijad, ning esitada kogu muu teave, mida Iirimaa sellega seoses asjakohaseks peab. Lisaks palus komisjon Iirimaal esitada need näited ajavahemike kohta nii enne kui ka pärast lennureisijatasu määrade muutmist 2011. aastal.
- (46) Lähtudes esialgsest eeldusest, et võrdlussüsteem hõlmab tasu, millega maksustatakse reisija iga väljalend õhusõiduki pardal Iirimaal asuvast lennujaamast, väljendas komisjon kahtlust, et ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine läks maksustamise võrdlussüsteemist lahku, tehes vahet ettevõtjate vahel, kes olid asjaomase liikmesriigi maksustamissüsteemile püstitatud eesmärgi silmas pidades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras, ning võis seega anda teatavatele lennuettevõtjatele eelise.
- (47) Samas nentis komisjon, et lennureisijatasu nimetus ja sõnastus võivad viidata sellele, et tasu juhtpõhimõtteks oli maksustada lennureisid Iirimaal asuvatest lennujaamadest, mitte iga väljalend neist lennujaamadest. Komisjon leidis, et seda eeldust arvestades näib ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine otseselt lähtuvat sellest põhimõttest, kuna lennureis võib hõlmata enam kui ühte väljalendu Iirimaal asuvast lennujaamast.

4. IIRIMAA MÄRKUSED MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHTA

- (48) Oma 22. detsembri 2015. aasta märkustes menetluse algatamise otsuse kohta lükkas Iirimaa tagasi igasuguse võimaluse, et ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand võib kujutada endast riigiabi.

4.1. Märkused rahandusseaduse paragrahvi 55 tõlgendamise ja kohaldamise kohta

- (49) Iirimaa märkis, et lennureisijatasu maksmise kohustus oli määratletud rahandusseaduses, mida tuleb tõlgendada kitsalt. Iirimaa ülemkohtu praktikale tuginedes rõhutas Iirimaa, et Iiri õiguse kohaselt saab maksumaksja olla kohustatud maksuma maksu või maksu maksmata jätmise korral kandma tagajärgi ainult siis, kui see kohustus on õigusaktides sõnaselgelt sätestatud, ja tsiteeris kohtuasjas Texaco (Ireland) Ltd. vs. Murphy (Inspector of Taxes) tehtud otsust: „Õigusriigi põhimõte on, et kodanikku ei maksustata, välja arvatud juhul, kui see kohustus kehtestatakse sõnaselgelt õigusaktidega“⁽¹⁾. Sellest lähtuvalt märkis Iirimaa, et selleks, et teha kindlaks, kas reisi suhtes kohaldatakse lennureisijatasu või mitte, oli vaja vaadata rahandusseaduse sõnastust. Igasugust kahtlust rahandusseaduse kohaldatavuses oleks tõlgendatud maksumaksja kasuks.
- (50) Rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 punkti c kohaselt tuleb lennureisijatasu maksta siis, kui reisija lahkub lennujaamast õhusõiduki pardal. Sellega seoses märkis Iirimaa järgmist:
- tulenevalt mõiste „reisija“ määratlusest on tasust (teatavatel tingimustel) vabastatud puudega isikud, alla kahe aasta vanused isikud ning ümberistumis- ja transiitreisijad;
 - tulenevalt mõiste „lennujaam“ määratlusest on mõned reisid tasust vabastatud, sest tasu ei tule maksta väljalendudelt väljaspool Iirimaad asuvatest lennujaamadest ja teatavatest väikese reisijate arvuga lennujaamadest⁽²⁾;
 - tulenevalt mõiste „õhusõiduk“ määratlusest ei laiene tasu lendudele õhusõidukitega, millega saab vedada vaid kuni 20 reisijat, samuti lendudele riiklikul ja sõjalisel otstarbel kasutatavate õhusõidukitega.
- (51) Seoses põhjenduses 50 esitatuga märkis Iirimaa, et reisi osast olenemata ei tulnud lennureisijatasu maksta ümberistumis- ja transiitreisijate puhul. Iirimaa kinnitas, et reisi teine osa ei olnud tasust automaatselt vabastatud. Iirimaa sõnul sõltus reisi teise osa maksustamine rahandusseaduse paragrahvi 55 kohaldamisest faktilistele asjaoludele, sealhulgas sellest, kas reisija näol oli tegemist ümberistumis- või transiitreisijaga (sama kehtis ka reisi esimese osa kohta). Ka mõiste „lennujaam“ määratlusest tulenevalt võisid mõned reisid olla tasust vabastatud, sest lennureisijatasu ei tulnud maksta väljalendudelt väljaspool Iirimaad asuvatest lennujaamadest.

⁽¹⁾ Ülemkohtu 15. mai 1992. aasta otsus, Texaco (Ireland) Ltd. vs. Murphy (Inspector of Taxes), Irish Tax Reports (IV) 1988-1993.

⁽²⁾ Sellega seoses viitab Iirimaa mõiste „lennujaam“ määratlusele rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikes 1 ja hilisemale muudatusele.

- (52) Lisaks rõhutas Iirimaa, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisimaksudest on tavapärane ka teistes riikides, näiteks Ühendkuningriigis, Prantsusmaal ja Saksamaal. Iirimaa väitis, et iga maksuga seotud eeskirju tuleb vaadelda vastava siseriikliku õiguse kontekstis.

4.2. Märkused ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi tõlgendamise kohta

- (53) Iirimaa kommenteeris kohtuasjas T-512/11 tehtud otsuse punkti 88, mis puudutab 2011. aasta otsuse põhjenduses 20 sisalduvat järgmist väidet: „Seoses ümberistumis- ja transiitreisijate maksuvabastusega väidavad Iirimaa ametiasutused, et reisi esimese osa maksuvabastus tagab, et reisijat ei karistata asjaolu eest, et marsruut hõlmab enne lõppsihtkohta jõudmist vahemaandumist“. Kohtuasjas T-512/11 tehtud otsuse üldnimetatud punktis märkis Üldkohus, et kuigi komisjonil ei olnud põhjust kahelda Iirimaa 15. oktoobri 2009. aasta kirjas sisalduvas teabes, millel 2011. aasta otsuse punkt 20 põhineb, on fakt, et vaatamata Iirimaa ametiasutuste esitatud tõlgendusele, mille kohaselt vahemaandumisega reisi esimene osa on lennureisijatasust vabastatud, ei toeta 2011. aasta otsuse punktis 9 esitatud tabelis toodud näited seda tõlgendust. Üldkohus osutas, et pole selge ja ka komisjon ei ole selgitanud, miks vahemaandumisega Shannonis New Yorgist Dublinisse lendavad reisijad ei pea maksma lennureisijatasu seoses Shannonist väljalendamisega pärast vahemaandumist. Iirimaa viitas oma 15. oktoobri 2009. aasta kirja punktile 13, milles öeldakse: „Ümberistumisreisijatele tehtud erandiga tagatakse üksnes see, et kogu reisi esimese osa suhtes ei kohaldata lennureisijatasu“. Iirimaa juhtis tähelepanu asjaolule, et see lõik järgneb kirjeldusele, mis puudutab lendu Dublin – New York vahemaandumisega Shannonis, ja et niisuguse reisi kontekstis on see väide õige, kuid on vale käsitleda seda üldreeglina, nagu ei tuleks lennureisijatasu kunagi maksta ühegi reisi esimese osa eest.
- (54) Seoses näitega, mille Üldkohus esitas kohtuasjas T-512/11 tehtud otsuse punktis 88 ja mis puudutab lendu New York – Dublin vahemaandumisega Shannonis, selgitas Iirimaa, et tulenevalt rahandusseaduse sõnastusest ei tule sellise reisi ühegi osa eest lennureisijatasu maksta, sest:
- reisi esimene osa (New York – Shannon) on tasust vabastatud, kuna tasu kohaldatakse üksnes väljalendudele Iirimaal asuvatest lennujaamadest;
 - reisi teine osa (Shannon – Dublin) on tasust vabastatud, kuna reisija on Shannoni lennujaamas transiit- või ümberistumisreisija rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 1 tähenduses.
- (55) Iirimaa kinnitas kokkuvõtvalt, et tulenevalt rahandusseaduse sõnastusest on kogu reis New York – Dublin vahemaandumisega Shannonis lennureisijatasust vabastatud. Iirimaa sõnul soovis ta oma 15. oktoobri 2009. aasta kirjas antud seletustega seadust selgitada, kuid need selgitused ei ole siduvad.

4.3. Märkused ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi põhjendatuse ja selle hindamiseks kasutatava võrdlussüsteemi kohta

- (56) Ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi põhjustega seoses selgitas Iirimaa, et üksikute lendude eraldi maksustamine ei oleks olnud kohane, kui need lennud moodustasid tegelikult osa terviklikust reisist. Seoses sellega viitas Iirimaa:
- mõistete „ümberistumisreisija“ ja „transiitreisija“ rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 1 kohastele määratlustele lennureisijatasu kohaldamisel (sätet tsiteeritakse põhjenduses 18);
 - komisjonile saadetud kirjale 15. oktoobrist 2009, milles Iirimaa selgitas, et lennureisijatasu eesmärk seisnes reisi maksustamises, isegi kui reis jagunes mitmeks osaks.
- (57) Iirimaa viitas eelkõige komisjonile saadetud 15. oktoobri 2009. aasta kirjas esitatud hüpoteetilisele stsenaariumile, mis hõlmab lendu Ameerika Ühendriikidest Dublinisse vahemaandumisega Shannonis. Kirja tekstis oli märgitud, et „tegemist on ilmselgelt Ameerika Ühendriikidest Dublinisse suunduva lennuga, ja vahemaandumise fakt ei tohiks tekitada lennureisijatasu maksmise kohustust“. Kirjeldades vastupidises suunas toimuvat lendu, märgitakse tekstis, et „riigist väljuvate vahemaandumisega lendude puhul on tasust vabastamise ainuke eesmärk tagada, et reisi mõlemat osa eraldi ei maksustataks“. Iirimaa sõnul rõhutab see, et reisi Dublinist Ameerika Ühendriikidesse vaadeldi üheainsa reisinäitega, mistõttu sellele tuli lennureisijatasu kohaldada ainult ühel korral, kuigi reis hõlmas mitut väljalendu.

- (58) Iirimaa kinnitas, et just sel põhjusel on rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikega 1 lennureisijatasu kohaldamisalast sõnaselgelt välja jäetud ümberistumis- ja transiitreisijad, nagu need on samas paragrahvis määratletud.
- (59) Seoses komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses kirjeldatud võrdlussüsteemiga, mis seisneb kas i) iga väljalennu eest makstavas tasus või ii) tasus, mida tuleb maksta iga reisi eest, kusjuures reis võib jaguneda osadeks, teatas Iirimaa, et lennureisijatasu eesmärk oli maksustada iga reisi ainult üks kord. Iirimaa sõnul oleks õigem vaadelda lennureisijatasu pigem reiside, kui väljalendude suhtes kohaldatud maksuna. Rahandusseaduse paragrahvi 55 lõikes 2 viidatakse lennureisijatasu maksmise kohustust tekitava sündmusena „väljalennule“. Rahandusseaduse mõistete määratlustest ja paragrahvidest, mida kirjeldatakse põhjendustes 18 ja 19, ilmneb aga, et maksustatavaks teenuseks oli reis ja et tegelik eesmärk oli maksustada reise, mitte väljalende.

4.4. Märkused otselende pakkuvate lennuettevõtjate ja teiste lennuettevõtjate eristamise kohta

- (60) Iirimaa leidis, et hinnang selle kohta, kas üksnes otselende pakkuvad lennuettevõtjad ja ümberistumisega lende pakkuvad lennuettevõtjad on võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras, arvestades asjaomase liikmesriigi maksustamissüsteemile püstitatud eesmärgi, saab olla vaid kaebuse tagasilükkamise teisene põhjus. Iirimaa põhiväide on, et lennureisijatasu eesmärk oli maksustada reise, mitte üksikuid väljalende. Seetõttu kajastab ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand üksnes asjaolu, et reis võib koosneda mitmest osast. Samuti rõhutas Iirimaa, et lennureisijatasuga ei soovitud ühtki konkreetset ärimudelit eelistada ega ühegi ärimudeli eest karistada.

4.5. Märkused tasu olemuse ja üldise ülesehituse kohta

- (61) Iirimaa märkis veel, et kui ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand andis teatavatele lennuettevõtjatele eeliseid, võis see tuleneda otseselt Iirimaa maksustamissüsteemi alus- ja juhtpõhimõtetest, nagu topeptmaksustamise vältimine või maksustamise neutraalsus.
- (62) Viidates oma 15. oktoobri 2009. aasta kirjale, selgitas Iirimaa, et erandi eesmärk oli vältida lennureisijatasu nn ülekohaldamist. Eelkõige sooviti vältida nende reisijate diskrimineerimist, kelle reis sisaldas vahemaandumist. Viide diskrimineerimisele hõlmas mõistagi otselennuga lendavate reisivate reisijate võrdlemist reisijatega, kelle reis sisaldas vahemaandumist. Kuna eesmärk oli kohelda mõlemat liiki reisijaid ühetaoliselt, toetab see järeldust, et lennureisijatasuga sooviti maksustada iga reisi ainult üks kord.
- (63) Lisaks viitas Iirimaa vajadusele vältida topeptmaksustamist. Kuigi Iirimaa 15. oktoobri 2009. aasta kirjas ei olnud seda põhimõtet mainitud, viidati kirjas õiglusele ja võrdsele kohtlemisele, mis tingis riigi vajaduse hoiduda topeptmaksustamisest. Samuti viitas Iirimaa maksustamise neutraalsuse põhimõttele.

5. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

5.1. Ryanairi märkused

- (64) Ryanair leiab, et meede on valikuline ja kujutab endast seega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohast riigiabi, ilma et selle suhtes oleks kohaldatav mõni ELi toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erand.
- (65) Lennuettevõtja märkis, et tema märkuste käsitlemisel tuleks lisaks arvesse võtta järgmist:
- tema 21. juuli 2009. aasta kaebust komisjonile seoses lennureisijatasu kaudu antud ebaseadusliku abiga;
 - tema 24. septembri 2011 hagiavaldust Üldkohtule kohtuasjas T-512/11 (koos hagiavalduse lisadega);
 - tema poolt 24. septembril 2011 Üldkohtule kohtuasjas T-512/11 esitatud muid kirjalikke ja suulisi väiteid, eelkõige aga 17. jaanuari 2012. aasta vastust.

5.1.1. Märkused lennureisijatasu täpse kohaldamisala ja põhjendatuse ning ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmise põhjuste kohta

- (66) Ryanair on nõus, et selles näites, mis puudutab lendu Dublin – Shannon – New York, hõlmab ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand reisi teist osa. Sellest tulenevalt väidab Ryanair, et enne tasumäärade muutmist 1. märtsil 2011 pidanuks makstav kogutasu olema tabelis 1 näidatud 10 euro asemel madalam tasu ehk 2 eurot (Dublin – Shannon).

- (67) Isegi kui Iirimaa esitab tõendid selle kohta, et kõnealuse meetme kohaldamine praktikas oli kooskõlas tõlgendusega, mille kohaselt reisi esimene osa oli lennureisijatasust vabastatud, ei ole see Ryanairi hinnangul piisav rahandusseaduses kajastuva moonutuse korvamiseks.

5.1.2. Märkused „tavapärase“ maksustamissüsteemi või võrdlussüsteemi kohta

- (68) Ryanair ei esita oma seisukohta „tavapärase“ maksustamissüsteemi või võrdlussüsteemi määratlemise ja asjakohasuse kohta enne, kui Euroopa Kohus lahendab apellatsioonkaebuse liidetud kohtuasjades C-164/15 P ja C-165/15 P ⁽¹⁾. Ryanair väidab, et komisjoni „tavapärase“ maksustamissüsteemi või võrdlussüsteemi määratlus ei ole kooskõlas mõningate järeldustega, mida komisjon ülejäänud menetluse algatamise otsuses teeb.

5.1.3. Märkused küsimuse kohta, kas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine läheb võrdlussüsteemist lahku

- (69) Viidates menetluse algatamise otsuse punktile 44 ja tsiteerides sealset tekstilõiku, küsib Ryanair, kuidas komisjon, pärast eelnevat järeldust võrdlusaluseks oleva maksustamissüsteemi kohta, väidab punktis 44, et „lennureisijatasu eesmärk on maksustada Iirimaa asuvatest lennujaamadest väljuvad lennureisid“, jõuab seejärel ilma täiendava selgituse või analüüsita ebaloogilisele järeldusele, et seda eesmärki arvestades „võib olla asjakohane eristada üksnes otselende pakkuvate lennuettevõtjate faktilist ja õiguslikku olukorda nende lennuettevõtjate faktilisest ja õiguslikust olukorrast, kes pakuvad ka transiitlende või ümberistumist sellistes lennujaamadest“ ⁽²⁾. Eelnev järeldus, millele Ryanair viitab, on esitatud menetluse algatamise otsuse punktis 42, kus komisjon asub esialgsele seisukohale, et maksustamise võrdlussüsteem hõlmab tasu, millega maksustatakse reisija iga väljalend õhusõiduki pardal Iirimaa asuvast lennujaamast.
- (70) Ryanair peab neid tsitaate menetluse algatamise otsuse punktist 44 katseks õigustada vahetegemist otselende pakkuvate lennuettevõtjate faktilise ja õigusliku olukorra ning otselendude kõrval ka ümberistumisega ja transiitlende pakkuvate lennuettevõtjate faktilise ja õigusliku olukorra vahel. Ryanair peab seda vahetegemist valeks ja kahetsusväärseks, kuna see oleks ilmselgelt aluseks lõplikule otsusele, et uurimisalune meede ei kujuta endast riigiabi.
- (71) Ryanair viitab oma märkustes menetluse algatamise otsuse punktile 45, kus komisjon selgitab, et ühinemiste kontrollimisega seotud liidu senistest otsustest tuleneb, et kliendi seisukohast tähendab ümberistumisega või transiitlende reisi lähtelennujaamast sihtlennujaama, mitte kahte eraldi reisi. Ryanairi arvates ajab komisjon riigiabi juhtumite puhul kaalutava käsituse „võrreldav faktiline ja õiguslik olukord“ segi ühinemisjuhtumite puhul asjaomaste kaubaturgude määratlemisega, mida tehakse väga kitsalt ja tehniliselt. Viidates Euroopa Kohtu praktikale ja menetluse algatamise otsusele, ⁽³⁾ väidab Ryanair, et võrreldavat faktilist ja õiguslikku olukorda ei tehta kindlaks nõudluse ja pakumise asendatavuse kaudu (mis Ryanairi väite kohaselt on ühinemiste kontrollimisel ja muude konkurentsiga seotud juhtumite korral tavaliselt kasutatavad kriteeriumid ning millele komisjon antud juhul tugineb), vaid see on tihedalt seotud vaadeldava maksustamissüsteemiga taotletavate eesmärkidega.
- (72) Ryanairi sõnul on riigiabi juhtumite puhul kaalutav võrreldav faktiline ja õiguslik olukord ühinemiste puhul käsitletavatest asjaomastest kaubaturgudest peaaegu alati märksa laiema ulatusega, sest käesoleva või teiste riigiabi juhtumitega seoses käsitletud siseriikliku süsteemi eesmärgid ei omanud mingit seost asjaomaste kaubaturgude määratlemisega ühinemiste kontrollimise kontekstis. Sellega seoses viitab Ryanair veel kord Euroopa Kohtu otsustele, kus kohus ei piiritlenud võrreldavat faktilist ja õiguslikku olukorda klientide või abisaajate ärimudelite vaatenurgast, nagu komisjon kavatseb käesolevas otsuses teha.

⁽¹⁾ Nagu on selgitatud põhjenduses 16, tegi Euroopa Kohus oma otsuse teatavaks 21. detsembril 2016.

⁽²⁾ Menetluse algatamise otsuse punkt 44 on sõnastatud järgmiselt: „Ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine läheb lahku tavapärasest maksustamiskorrast, mille kohaselt maksustamisele kuulub reisija iga väljalend Iirimaa asuvast lennujaamast õhusõiduki pardal. Samas on vaieldav, kas selle lahknemisega kaasneb vahetegemine ettevõtjate vahel, kes on lennureisijatasule püstitatud eesmärki arvestades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Kui lennureisijatasu eesmärk on maksustada Iirimaa asuvatest lennujaamadest väljuvad lennureisid, võib olla asjakohane eristada üksnes otselende pakkuvate lennuettevõtjate faktilist ja õiguslikku olukorda nende lennuettevõtjate faktilisest ja õiguslikust olukorrast, kes pakuvad ka transiitlende või ümberistumist sellistes lennujaamadest“.

⁽³⁾ Näidetena viidatakse Üldkohtu 22. jaanuari 2013. aasta otsusele kohtuasjas Salzgitter vs. komisjon, T-308/00, ECLI:EU:T:2013:30, punkt 81, analoogiliselt Euroopa Kohtu 8. novembri 2011. aasta otsusega kohtuasjas Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598. Samuti viitab Ryanair menetluse algatamise otsuse punktidele 21 ja 28–30.

- (73) Ryanair viitab oma märkustes komisjoni otsustuspraktikale, näiteks veebipõhiste ja traditsiooniliste hasartmängude valdkonnas, kus komisjon nõustub, et erinevate ärimudelitega ettevõtjate õiguslik ja faktiline olukord on põhjenduses 72 osutatud tähenduses võrreldav ⁽¹⁾.
- (74) Ryanair selgitab, et kui lennureisijatasu võrdlussüsteem hõlmab tasu, millega maksustatakse reisija iga väljalend õhusõiduki pardal Iirimaa asuvas lennujaamast, siis ainus loogiline tagajärg on see, et see süsteem ei tohiks arvestada reisijate seisukohti reisi korralduse kohta ega asjaomaste lennuettevõtjate ärimudeleid. Teistsugune tõlgendus kajastaks valikulist lähenemisviisi, mis oleks lennureisijatasu eesmärgist kitsam ja vastaks seega ühele riigiabi olemasolu põhikriteeriumile.
- (75) Täpsemalt tuleneks valikulisus käesolevas otsuses asjaolust, et kuigi traditsioonilised lennuettevõtjad, kes pakuvad ümberistumisega lende ja transiitlende, ning üksnes otselende pakuvad lennuettevõtjad (nagu Ryanair) on riigiabi mõttes võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras, saavad ainult esimesed kasu asjaolust, et ümberistumis- ja transiitreisijad on lennureisijatasust vabastatud.
- (76) Ryanairi väitel on tasust vabastamisest kasu saajaid *a priori* lihtne kindlaks teha. Pealegi ei saa väita, et tasust vabastamine oli ilma diskrimineerimiseta kättesaadav kõikidele lennuettevõtjatele. Esiteks on lennuettevõtjal peaaegu võimatu muuta oma põhilist ärimudelit, asendades otselennud ümberistumisega lendude ja transiitlendudega; Ryanairi teada ei ole ühtki sellist muudatust turul seni tehtud. Teiseks takistaksid niisugust muutust enamiku lennujaamade läbilaskevõime piirangud.
- (77) Kokkuvõttes läks ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine Ryanairi arvates selgelt lahku nii võrdlussüsteemist kui ka lennureisijatasu eesmärkidest selles tähenduses, nagu neid mõisteid liidu kohtupraktikas tõlgendatakse. Sellega seoses viitab Ryanair oma varasematele väidetele, mille kohaselt Iirimaa väljaütlemata, kuid tegelikeks eesmärkideks oli teatavate kodumaiste lennuettevõtjate valikuline toetamine ja Dublini lennujaama kui rahvusvahelise transiitlennujaama toimimise edendamine.

5.1.4. Märkused küsimuse kohta, kas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine lähtub otseselt selle tasu alus- ja juhtpõhimõtetest

- (78) Ryanair välistab võimaluse, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisijatasust lähtub otseselt selle tasu alus- ja juhtpõhimõtetest. Ryanair peab menetluse algatamise otsust katseks põhjendada sellist järeldust väänatud argumentide kogumiga, mille Iirimaa ja komisjon on tagantjärele kokku pannud selleks, et hägusa mõiste „alus- ja juhtpõhimõtted“ abil kõrvaldada menetluse algatamise otsuses eelnevalt määratletud „lennureisijatasu võrdlussüsteemi“ ja „eesmärgi“ ilmselge tähendus.
- (79) Seoses menetluse algatamise otsuse punktiga 6.1.5 on Ryanair esitanud märkusi mitme põhimõtte kohta, mille tema arvates on postuleerinud komisjon ja/või Iirimaa:

— Märkused kohaldamise selguse kohta: ⁽²⁾ Ryanair tõstatab küsimuse, kas selline „selgus“ ikka saavutatakse lennureisijatasu võrdlussüsteemist ja eesmärgist valikulise möödaminemisega.

— Märkused lennureisijatasu „ülekohaldamise“ vältimise kohta: ⁽³⁾ Ryanair leiab, et see mõiste on ebaselge. Ryanair viitab komisjoni otsusele riigiabi kohta, mis seisneb taastuvatest energiaallikatest toodetava energia toetamise rahastamiseks energiamahukate ettevõtete poolt tehtavate kulude vähendamises, ⁽⁴⁾ ja täpsemalt selle otsuse põhjendusele 32, milles nenditakse, et „meede on ka valikuline, sest sellest võivad kasu saada ainult teatud kindlates sektorites tegutsevad energiamahukad tarbijad“. Selle põhjal järeldab Ryanair, et lennureisijatasu õiglane ja ühetaoline kohaldamine tähendaks täiendavat argumenti ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi vastu. Komisjon peaks analoogia korras leidma, et tasust vabastamine lennuettevõtjate puhul, kelle ärimudel seisneb ümberistumisega lendude ja transiitlendude pakkimises ning kes seetõttu on lennujaamade infrastruktuuri intensiivsed kasutajad, on riigiabi. Ryanair väidab, et kui Iirimaa väidetav soov oli kaitsta reisijaid vahemaandumisega lennu kasutamise tagajärgede eest, nagu komisjon märgib menetluse algatamise otsuses, ⁽⁵⁾ siis on kõnealune meede sotsiaalse iseloomuga abi ja selle kokkusobivust siseturuga tuleb kontrollida ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 alusel.

⁽¹⁾ Komisjoni 17. märtsi 2015. aasta otsus riigiabi kohta SA.34469 (2014/NN ex 2012/CP), veebipõhiste ja traditsiooniliste hasartmängude suhtes kohaldatavad diferentseeritud maksumäärad Hispaanias (ELT C 136, 24.4.2015, lk 1), põhjendus 56.

⁽²⁾ Menetluse algatamise otsuse punkt 48.

⁽³⁾ Komisjoni 31. augusti 2015. aasta otsus riigiabi kohta SA.42424, energiamahukate kasutajate väiksem panus taastuvatest energiaallikatest toodetava energia toetamise rahastamisse, Taani (ELT C 369, 6.11.2015, lk 1), põhjendus 32.

- Märkused eelduse kohta, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisimaksudest on tavapärane ka teistes riikides, näiteks Ühendkuningriigis: viidates Üldkohtule kohtuasjas T-512/11 esitatud hagiavalduse punktidele 41–44, lükkab Ryanair „tavapärase rahvusvahelise praktika“ argumendi tagasi. Ryanair väidab, et viide Ühendkuningriigile kui väidetavalt sarnasele näitele on vastuolus komisjoni hilinenult parandatud arusaamaga lennureisijatasu mehhanismist, mida käsitletakse menetluse algatamise otsuse punktis 6.1.2.
 - Märkused eelduse kohta, et lennureisijatasu nimetus ja sõnastus võivad viidata sellele, et tasu juhtpõhimõtteks on maksustada lennureisid Iirimaal asuvatest lennujaamadest, mitte iga väljalend neist lennujaamadest: ⁽¹⁾ Ryanairi sõnul ei saa seda väita, kuna asjakohases sättes, kus lennureisijatasu on määratletud, kasutatakse sõna „iga“ ainult üks kord ja ainult seoses sõnaga „väljalend“, mitte seoses sõnaga „reis“. Ryanair rõhutab, et „väljalend“ ei tähenda sama, mis „reis“. Komisjoni oletus, et rahandusseaduse selle sätte teksti rõhuasetus on „igal reisiril“, mitte aga „igal väljalennul“, kujutab endast seega rahandusseaduse selge teksti ja tähenduse lihtviisilist eitamist, mille eesmärk on põhjendada põhjendamatu. Üldisemalt öeldes ei ole liikmesriigi poolt meetmele omistatud nimetus teguriks, millest lähtudes liidu õiguse kohaselt tehakse kindlaks, kas meetme näol on tegemist riigiabi või mitte.
- (80) Seoses esialgse uurimise, kohtuvaidluse ja ametliku uurimismenetluse pikkusega märgib Ryanair, et asjakohased faktid peaksid nüüdseks piisavalt selged olema. Seetõttu tunneb Ryanair muret, et menetluse algatamise otsuses sisalduv komisjoni märkus, mille kohaselt ametliku uurimise käigus kogutud teabe põhjal võib osutuda vajalikuks muuta komisjoni senist järeldust vaidlusaluse erandi vastavuse kohta lennureisijatasu „alus- ja juhtpõhimõtetele“, annab väga vähe lootust, et komisjon oma seisukohti tegelikult muudab. Sellega seoses rõhutab Ryanair, et igal juhul ei tohi lubada mis tahes teabe või tagantjärele esitatud argumendiga moonutada vaidlusalust ümberistumis- ja transiitreisijate maksuvabastust käsitlevat selget seadusesätet ja selle tähendust ega kasutada seda ettekäändena selleks, et teha otsus riigiabi puudumise kohta.

5.1.5. Märkused riigiabi olemasolu kohta

- (81) Ryanair kutsub komisjoni üles oma esialgseid järeldusi Ryanairi esitatud väiteid arvestades üle vaatama.
- (82) Ryanair nõustub oma märkustes komisjoni seisukohaga, et kui vaidlusaluse meetme näol on tegemist riigiabiga, siis ei ole selle suhtes kohaldatav ükski ELi toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erand.

5.2. Aer Linguse märkused

- (83) Aer Lingus on seisukohal, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisijatasust ei kujuta endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses järgmisel kahel põhjusel.
- Lennureisijatasu võrdlussüsteem on selline, mille raames maksustatakse väljalennud Iirimaa lennujaamast õhusõiduki pardal, arvestades kogu reisi, nii et kahte omavahel ühendatud lendu käsitletakse ühe reisina ja väljaspool Iirimaad algavate reiside suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. Lennureisijatasu kohaldatakse ainult üks kord, kogu teekonna eest. Sellisest reisirühmast võrdlussüsteemist tuleneb, et lennureisijatasu ei saa pidada valikuliseks meetmeks, mistõttu see ei kujuta endast riigiabi.
 - Isegi kui komisjon jääb oma esialgse seisukoha juurde, et lennureisijatasu võrdlussüsteem põhineb igal väljalennul Iirimaal asuvast lennujaamast, ei ole ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand valikuline, sest selle puhul ei tehta ettevõtjate vahel vahet: ainult otselende pakkuvate veoettevõtjate olukord on objektiivselt erinev ümberistumis- ja transiitreisijatele teenuseid osutavate lennuettevõtjate olukorrast. Igal juhul oleks erand põhjendatud ka seetõttu, et sellega välditakse topeltmaksustamist ja see on kooskõlas lennureisijatasu juhtpõhimõttega, mis seisneb reisirühmas maksustamises.

5.2.1. Märkused lennureisijatasu eesmärgi kohta

- (84) Aer Lingus palus maksuametilt selgitusi rahandusseaduse tõlgendamise kohta. 30. märtsil 2009 saatis maksuamet Aer Lingusele rahandusseaduse tõlgendamist selgitava e-kirja. Aer Lingus väidab sellele e-kirjale tuginedes, et finantsseaduse paragrahvi 55 lõike 2 tõlgenduse kohaselt tuleb tasu määrata lõppsihtkoha alusel, arvestamata

⁽¹⁾ Menetluse algatamise otsuse punkt 49.

võimalike vahemaandumiste kohti. Aer Lingus teeb järelduse, et reisi eri osade arvust olenemata kohaldatakse tasu vastavalt reisi lõppsihtkohale ja ainult üks kord, võttes arvesse reisi tervikuna ja sõltumata sellest, kas reis koosneb ühest või mitmest lennust. Vastav lõik 30. märtsil 2009. aasta e-kirjast kõlab järgmiselt:

„Lend lõpeb reisi broneeringu kohases lõppsihtkohas, olenemata sellest, millise marsruudi lennuettevõtja on sihtkohta jõudmiseks kavandanud. Teie transatlantilise lennu stsenaariumi [Shannon – Dublin – Chicago] puhul, kus isik broneerib Aer Linguselt lennu Shannonist Chicagosse, on tasu, mida Aer Lingus peaks kohaldama, 10 eurot, kuna lend lõpeb Chicagos, st Dublini lennujaamast rohkem kui 300 km kaugusel. Asjaolu, et teel tehakse vahemaandumine, seda seisukohta ei muuda“ (Aer Linguse lisatud esiletõst).

- (85) Aer Lingus leiab, et see tõlgendus on kooskõlas mõistete „ümberistumisreisija“ ja „transiitreisija“ määratlustega, milles reisija „lennu“ asemel viidatakse reisija „reisile“. Aer Linguse arvates tuleneb sellest, et „reis“ võib olla nii otselend kui ka kuni kuue tunni pikkuse vahemaandumisega reis.

5.2.2. Märkused põhjuste kohta, miks maksustati reisijate reise Iirimaa, kuid mitte ümberistumisega ja transiitlennud

- (86) Aer Linguse sõnul rakendati kõnealuse erandiga aluspõhimõtet, mille kohaselt tuleb tasu määrata lõppsihtkoha alusel, arvestamata võimalike vahemaandumiste kohti.
- (87) Aer Lingus väidab, et lisaks sellele on erandi eesmärk vältida topeltmaksustamist mitte ainult Iirimaa, vaid ka piiriüleselt. Sellega seoses tsiteerib Aer Lingus põhjenduses 84 viidatud e-kirja, mille ta sai maksuametilt:

„Mõiste „ümberistumisreisija“ määratluse mõte on vältida tasu kohaldamist reisi igale osale eraldi [...], kui lendude vahe on kuni kuus tundi. Kui lendude vahele jääb rohkem kui kuus tundi, siis ümberistumisreisija erandit ei kohaldata ja reisi iga osa maksustatakse eraldi (see tähendab, et on kaks väljalendu, mille suhtes kohaldatakse lennureisijatasu asjakohast määra)“ (Aer Linguse lisatud esiletõst).

- (88) Põhjenduses 87 tsiteeritud lõigu põhjal järeldab Aer Lingus, et see, kas lennureisijatasu kohaldatakse reisi suhtes, kes lendab välja Iirimaa lennujaamast reisi raames, mis koosneb kahest (või enamast) osast, sõltub esiteks esimese lennu väljumise kohast ja teiseks lõppsihtkohast. Nii välditakse:

— lennureisijatasu kohaldamist enam kui ühe reisi osa suhtes ja

— lennureisijatasu kohaldamist reisi ühe osa suhtes olukorras, kus sama reisi suhtes juba kohaldatakse teise riigi samaväärset maksu.

- (89) Aer Lingus selgitab, et kõnealune erand ei ole ainuomane Iirimaa lennureisijatasule, vaid selliseid erandeid kohaldatakse ka teiste riikide lennureisimaksude puhul. Sellega seoses viitab Aer Lingus Ühendkuningriigis kohaldatavale lennureisijatasule, mille puhul ümberistumisega lende käsitletakse ühe reisina, mitte kahe eraldi reisina, tingimusel et ümberistumine vastab teatud kindlatele nõuetele⁽¹⁾. Aer Lingus selgitab veel, et kuigi ümberistumisega lennu määratlus sõltub mitmest tegurist, sealhulgas eri lendude vahele jäävast ajast ja sellest, kas jätkulend on Ühendkuningriigi sisene lend või rahvusvaheline lend, seisneb peamine põhimõte Aer Linguse arvates selles, et omavahel seotud lende käsitletakse ühe reisina ja lennureisijatasuga maksustatakse ainult Ühendkuningriigis algavad reised. Erandina ei loeta omavahel seotud lendudeks ühes ja samas riigis algavaid ja lõppevaid lende (näiteks Pariis – London – Marseille) ning lennureisijatasu kohaldatakse Ühendkuningriigis algavate reiside suhtes. Lisaks märgib Aer Lingus, et ümberistumisega lennu erandi kohaldatavuseks peavad omavahel seotud lennud olema märgitud samale piletile või omavahel seotud piletile ning seega ei laiene erand reisija enda poolt ühendatud lendudele.

⁽¹⁾ Ühendkuningriigi maksu- ja tolliameti veebisaidil avaldatud aktsiisimaksuteatis 550: Lennureisijatasu, <https://www.gov.uk/government/publications/excise-notice-550-air-passenger-duty/excise-notice-550-air-passenger-duty>

(90) Aer Lingus toob veel näiteid maksude kohta ⁽¹⁾:

- Prantsusmaa: maksust *Aviation Civile Taxe* on vabastatud reisijad, kes teevad Prantsusmaa lennujaamas (vähem kui 24 tundi kestva) vahemaandumise, ja otsetransiitreisijaid (sama lennunumber ja sama õhusõiduk). Maksusumma arvutatakse ühe piletiga hõlmatud reisi lõppsihtkoha järgi.
- Austria: maksusumma arvutatakse ühe piletiga hõlmatud ja vahemaandumist sisaldava reisi kaugeima punkti järgi, kui jätkulend toimub 24 tunni jooksul.
- Saksamaa: maksu kohaldatakse piletil märgitud kaugeima geograafilise punkti järgi; sõltuvalt vahemaandumise riigist kehtib 12 tunni või 24 tunni reegel.

5.2.3. Märkused lennureisijatasu kohaldamise kohta enne ja pärast 2011. aastat

(91) Aer Lingus tõi näiteid, mis on esitatud tabelis 2, et illustreerida lennureisijatasu kohaldamist ning selgitada ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi põhjuseid.

Tabel 2

Aer Linguse esitatud näited lennureisijatasu kohaldamise kohta enne ja pärast 2011. aastat

Marsruut		Enne 2011. aastat (EUR)	Pärast 2011. aastat (EUR)	Maksustatav sündmus
1	Dublin – New York	10	3	— Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast — Reisi pikkus: üle 300 km
2	New York – Dublin	0	0	— Väljalend mujalt kui Iirimaal asuvast lennujaamast — Võidakse kohaldada Ameerika Ühendriikide maksu
3	Dublin – Manchester	2	3	— Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast — Reisi pikkus: alla 300 km
4	Manchester – Dublin	0	0	— Väljalend mujalt kui Iirimaal asuvast lennujaamast — Võidakse kohaldada Ühendkuningriigi maksu
5	London – Dublin – New York <i>Vahemaandumine: alla kuue tunni</i>	0	0	— Väljalend Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast, mille puhul kohaldatakse Ühendkuningriigi maksu, mitte Iirimaa maksu — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast, mille puhul tasu ei kohaldata, kuna tegemist on määratlusele vastava ümberistumisega
6	London – Dublin – New York <i>Vahemaandumine: üle kuue tunni</i>	10	3	— Väljalend Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast, mille puhul kohaldatakse Ühendkuningriigi maksu, mitte Iirimaa maksu — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast, mille puhul kohaldatakse Iirimaa maksu, kuna tegemist ei ole määratlusele vastava ümberistumisega; reisi pikkus on üle 300 km

⁽¹⁾ Aer Lingus esitas väljavõtteid Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni pileti- ja lennujaamamaksude ja -tasude loetelust, milles on esitatud üksikasjad Austria, Saksamaa ja Prantsusmaa maksude kohta.

	Marsruut	Enne 2011. aastat (EUR)	Pärast 2011. aastat (EUR)	Maksustatav sündmus
7	New York – Shannon – Dublin <i>Vahemaandumine: alla kuue tunni</i>	0	0	— Väljalend Ameerika Ühendriikides asuvast lennujaamast, mille puhul võidakse kohaldada Ameerika Ühendriikide maksu, mitte Iirimaa maksu — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast, mille puhul Iirimaa maksu ei kohaldata, kuna tegemist on määratlusele vastava ümberistumisega
8	New York – Shannon – Dublin <i>Vahemaandumine: üle kuue tunni</i>	2	3	— Väljalend Ameerika Ühendriikides asuvast lennujaamast, mille puhul võidakse kohaldada Ameerika Ühendriikide maksu, mitte Iirimaa maksu — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast, mille puhul kohaldatakse Iirimaa maksu, kuna tegemist ei ole määratlusele vastava ümberistumisega; reisi pikkus on üle 300 km
9	Dublin – Shannon – New York <i>Vahemaandumine: alla kuue tunni</i>	10	3	— Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast (Dublin): kohaldatakse Iirimaa maksu — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast (Shannon), mille puhul Iirimaa maksu ei kohaldata, kuna tegemist on määratlusele vastava ümberistumisega — Reisi pikkus: üle 300 km
10	Dublin – Shannon – New York <i>Vahemaandumine: üle kuue tunni</i>	12	6	— Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast (Dublin): kohaldatakse Iirimaa maksu ja reisi pikkus on alla 300 km — Väljalend Iirimaal asuvast lennujaamast (Shannon), mille puhul kohaldatakse Iirimaa maksu, kuna tegemist ei ole määratlusele vastava ümberistumisega; reisi pikkus on üle 300 km

(92) Aer Lingus esitas märkused tabeli 2 kohta:

- Tabelis 2 on toodud näited lennureisijatasu kogumise kohta eri marsruutidel kooskõlas maksuameti tolleaegse suunisega (mida on mainitud põhjendustes 84 ja 87).
- Näited 1–4, mis kõik on ühest lennust koosnevad reiseid, illustreerivad, et lend peab väljuma Iirimaa lennujaamast, et see oleks Iirimaa lennureisijatasuga maksustatav sündmus.
- Näited 5–8 reiseid kohta, mis algavad väljaspool Iirimaad, illustreerivad seda, kuidas erandiga välditakse reisija kohustust maksta sama reisi eest lennutranspordimaksu eri riikides, ja et vahemaandumine võib kesta kuni kuus tundi.
- Näited 9 ja 10 reiseid kohta, mis algavad Iirimaalt ja sisaldavad ümberistumist Iirimaal, illustreerivad seda, kuidas erandiga välditakse reisija kohustust maksta lennureisijatasu enam kui ühel korral, tingimusel et vahemaandumine kestab kuni kuus tundi, samuti seda, et tasu määratakse kogu reisi põhjal.

5.2.4. Märkused lennureisijatasu kohaldamise kohta Aer Linguse poolt ning ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandi kohta

(93) Aer Lingus viitab menetluse algatamise otsusele, kus omakorda viidati Iirimaa 15. oktoobri 2009. aasta kirjale, milles selgitati, et mitmest osast koosneva reisi korral on reisi esimene osa lennureisijatasust vabastatud ⁽¹⁾. Aer Lingus rõhutab, et tema seda põhimõtet ei tunnusta ja ta ei oska selgitada, miks selline põhimõte esile toodi.

⁽¹⁾ Menetluse algatamise otsuse punktid 19 ja 20.

- (94) Aer Linguse sõnul ei ole selline põhimõte kooskõlas maksuameti suunisega, mis esitati põhjenduses 84 viidatud 30. märtsi 2009. aasta e-kirjas, ja Aer Lingus ei arvestanud lennureisijatasu selle põhimõtte kohaselt. Samuti ei ole see kooskõlas menetluse algatamise otsuse punktis 20 toodud näidetega, mis ei illustreeri transiitreisija erandit reisi esimese osa puhul, vaid näitavad, et lennureisijatasu ei kohaldata reisi suhtes, mis algab väljaspool Iirimaa (¹).
- (95) Aer Lingus kinnitab, et ta kogus lennureisijatasu vastavalt maksuameti suunisele ja teatas edastatud summast ametiasutustele saadetud deklaratsioonis (²).

5.2.5. Märkused riigiabi olemasolu kohta

- (96) Aer Lingus väidab, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisijatasust ei tähenda valikulisust. Aer Linguse sõnul tuleneb lennureisijatasu skeemist, et ümberistumis- ja transiitreisijad tuleb arvestamata jätta, kuna lennureisijatasu ei kohaldata reisi üksikute osade suhtes. Maksustatav sündmus on Iirimaaalt alanud reis ja makstav tasu sõltub piletil märgitud lõppsihtkohast, olenemata sellest, kas reisija jõuab lõppsihtkohta ühe või mitme lennuga.
- (97) Sellega seoses viitab Aer Lingus menetluse algatamise otsuse punktile 41, kus komisjon asus esialgsele seisukohale, et maksustatav sündmus on Iirimaaalt algav reis ja makstav tasu sõltub piletil märgitud lõppsihtkohast, olenemata sellest, kas reisija jõuab lõppsihtkohta ühe või mitme lennuga:

„Teine võimalik võrdlussüsteem hõlmab tasu, millega maksustatakse Iirimaa lennujaamast algav lennureis, kusjuures mõiste „lennureis“ tähendab reisi Iirimaaal asuvast lennujaamast lõppsihtkohta ja võib koosneda mitmest osast. Kui see on õige võrdlussüsteem, tundub olevat ilmne, et lennureisijatasu ei tuleks kohaldada ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes. Seega ei oleks see meede valikuline“ (Aer Linguse lisatud esiletõst).

5.2.6. Märkused muude küsimuste kohta

- (98) Lähtudes eeldusest, et komisjon jääb oma esialgse seisukoha juurde, mille kohaselt lennureisijatasu võrdlussüsteem hõlmab iga väljalennu (eraldi) maksustamist, väitis Aer Lingus järgmist:
- ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand ei ole valikuline ning
- isegi kui erand loetakse olevat valikuline, on see põhjendatud.

5.2.6.1. Väide, et „ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand ei ole valikuline“

- (99) Viidates kohtupraktikale, (³) väidab Aer Lingus, et ümberistumis- ja transiitreisijate väljalendude suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine oleks valikuline ainult siis, kui seejuures tehtaks vahet ettevõtjatel, kelle faktiline ja õiguslik olukord on lennureisijatasule püstitatud eesmärgi silmas pidades võrreldav. Sellega seoses viitab Aer Lingus küsimusele, kas ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand soodustab selliseid lennuettevõtjaid nagu Aer Lingus (kes pakub kahte või enamat lendu hõlmavaid reise, mille kohta vormistatakse üks pileti) võrreldes otselende pakkuvate lennuettevõtjatega (kes ei paku mitut lendu ühe pileti alusel ja kes seetõttu pidid reisijatel, kes jätkulennu eraldi ostsid, koguma lennureisijatasu igalt lennult).
- (100) Aer Lingus teeb järelduse, et puhtalt otselende pakkuvate veoettevõtjate ja ühe pileti alusel mitut lendu pakkuvate veoettevõtjate erinevat faktilist ja õiguslikku olukorda – eelkõige veoettevõtjate kulude ja reisijale pakutava teenuse taseme erinevust – arvestades ei olnud ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand valikuline ja seda järgmistel põhjustel.
- Aer Linguse klientidest reisijate seas on kindlasti märkimisväärne osa neid, kes mingil põhjusel eelistavad jätkulennu eraldi osta, (⁴) kuigi Aer Lingusel on võimalik pakkuda kogu reisi ühe pileti alusel. Aer Lingusel ei

(¹) Vt menetluse algatamise otsuse punktis 20 sisalduvaid näiteid, mis on esitatud ka käesoleva otsuse põhjenduses 91.

(²) Aer Lingus esitas näite sellise aruande kohta ja selgitas, et esitatud arvutus hõlmab lihtsalt asjakohase arvu ümberistumis- ja transiitreisijate arvu mahaarvamist.

(³) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Zementwerke, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

(⁴) Selline reisija teeb mitu üksteisest sõltumatut broneeringut lendudele, mis moodustavad osa tema reisist, selle asemel, et teha mitut lendu hõlmav üks broneering sama teenusepakkuja juures.

ole põhimõtteliselt võimalik teha kindlaks, kui palju on neid reisijaid, kes eelistavad jätkulende eraldi osta, nagu ka ümberistumiseta lende pakkuvatel lennuettevõtjatel pole võimalik selliste reisijate arvu kindlalt määratleda (need reisijad võivad osta jätkulennu näiteks teiselt veoettevõtjalt). Reisijate osas, kes ostavad jätkulennu eraldi, on Aer Lingus ümberistumiseta lende pakkuvate veoettevõtjatega võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras.

- Samas on Aer Linguse faktiline ja õiguslik olukord erinev nende reisijate osas, kes ostavad ühe pileti alusel ümberistumisega või transiitlende. Sellega seoses viitab Aer Lingus menetluse algatamise otsuse punkti 45 [44] ⁽¹⁾ viimasele lausele, kus – Aer Linguse sõnul – komisjon ise tunnistab, et „võib olla asjakohane eristada ümberistumiseta lende pakkuvate lennuettevõtjate faktilist ja õiguslikku olukorda nende lennuettevõtjate faktilisest ja õiguslikust olukorrast, kes pakuvad ka transiitlende või ümberistumist sellistes lennujaamades“.

- (101) Seoses menetluse algatamise otsuse punktidega, mis käsitlevad seda, kuidas reisid, mis sisaldavad mitut lendu ühe broneeringu alusel, erinevad reisidest, mis sisaldavad mitut lendu eraldi broneeringute alusel, on Aer Lingus valikulisuse kontekstis esitanud järgmised märkused.

- Seoses lõiguga „Ümberistumiseta lendude pakkuamisele keskenduvate lennuettevõtjate ning ümberistumisega lendude teenust või transiitlennuteenust osutada võivate lennuettevõtjate ärimudelid on väga erinevad“: ⁽²⁾ Aer Lingus rõhutab, et ta rakendab erikorda ümberistumis- ja transiitreisijate teenindamiseks. See hõlmab sujuva ümberistumise tagamist näiteks eraldi teeninduslaudade abil, spetsiaalseid piletihindu ning vastutuse võtmist jätkulennust mahajäämise korral (näiteks abi ja majutuse pakku mist). Aer Linguse sõnul on tegemist märkimisväärsate kulude ja kohustustega, mida ei kanta siis, kui reisija ostab jätkulennu eraldi.
- Seoses lõiguga „Kliendi seisukohast tähendab ümberistumisega või transiitlend reisi lähtelennujaamast sihtlennujaama, mitte kahte eraldi reisi“: ⁽³⁾ Aer Lingus selgitab, et reisijate jaoks on erinev ka teenindus, kuna nad saavad vältida mitmekordseid registreerimisi ja pileteid, potentsiaalselt erinevaid pagasitasusid jms.
- Seoses lõiguga: „Kahest või enamast osast koosnev reis müüakse ühe tervikliku reisina ja selle kohta vormistatakse üksainus “: ⁽⁴⁾ Aer Lingus selgitab, et olukord on kahtlemata teine, kui jätkulend ostetakse eraldi. Kui reisija ostab jätkulennu eraldi, siis reisib ta vähemalt kahe eraldi piletiga (ja kahe eraldi lepingu alusel), mis võidakse osta ka kahelt erinevalt lennuettevõtjalt. Seevastu ühtse pileti aluseks on üks leping ühe lennuettevõtjaga.
- Seoses lõiguga „Ümberistumise korral ei pea reisijad tavaliselt vahepeal pagasit välja võtma“: ⁽⁵⁾ Aer Linguse sõnul on olukord vastupidine, kui jätkulend ostetakse eraldi. Üheski lirimaa lennujaamas ei pakuta pagasi üleviimise teenuseid reisijatele, kes jätkulennu eraldi ostavad.
- Seoses lõiguga „Reisijate ja pagasi kontrollimine on tavaliselt erinevad“: ⁽⁵⁾ Aer Lingus selgitab, et jätkulennu eraldi ostnud reisijad peavad igale lennule eraldi registreeruma.

5.2.6.2. Väide, et „isegi kui erand loetakse olevat valikuline, on see põhjendatud“

- (102) Aer Lingus väidab, et meetmega välditakse topeltmaksustamist ja seda kohaldatakse lisaks lirimaa ka piiriülesest. Ka teised riigid, näiteks Ühendkuningriik, kohaldavad tavaliselt sellist maksuvabastust.
- (103) Lisaks kinnitab Aer Lingus, et lennureisijatasu juht- ja aluspõhimõtte kohaselt määratakse tasu reisi kui terviku põhjal. Ühtse pileti puhul võrdub ühtne pilet ühe reisiga (kui võimalik vahemaandumine kestab vähem kui kuus tundi). Kui aga jätkulend ostetakse eraldi, siis on tegemist kahe broneeringuga ja lennuettevõtjate broneerimis-süsteemid käsitlevad iga broneeringut eraldiseisvana, mistõttu vastavaid reisijaid ei loeta ümberistumisreisijateks.

⁽¹⁾ Aer Lingus viitas ekslikult menetluse algatamise otsuse punktile 45, mis aga ei sisalda lauset, mida Aer Lingus tsiteerib oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta.

⁽²⁾ Menetluse algatamise otsuse punkti 45 viimane lause.

⁽³⁾ Menetluse algatamise otsuse punkti 45 esimene lause.

⁽⁴⁾ Menetluse algatamise otsuse punkti 45 teise lause teine osa.

⁽⁵⁾ Menetluse algatamise otsuse punkti 45 teise lause viimane osa.

5.3. Iirimaa märkused huvitatud isikute märkuste kohta

- (104) Iirimaa oli üldjoontes nõus Aer Linguse seisukohtadega, välja arvatud nendega, mis on kokkuvõtlikult esitatud põhjendustes 93 ja 94. Iirimaa sõnul tsiteeris Aer Lingus Iirimaa ametiasutuse 15. oktoobri 2009. aasta kirja, mille kohaselt on mitmest osast koosneva reisi korral reisi esimene osa lennureisijatasust alati vabastatud. Iirimaa viitas oma 22. detsembri 2015. aasta kirjale, milles selgitati, tegemist on arusaamatusega. Iirimaa 15. oktoobri 2009. aasta kirjas oli toodud konkreetne näide, mille korral reisi esimese osa suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. Iirimaa leiab siiski, et seda ei tohiks tõlgendada üldreeglina, mille kohaselt reisi esimene osa oli alati tasust vabastatud.
- (105) Seoses Ryanairi märkustega tasumisele kuuluva maksu kohta (vt põhjendus 65) juhtis Iirimaa tähelepanu asjaolule, et Ryanair ei vedanud ümberistumis- ja transiitreisijaid, mistõttu tal ei ole lennureisijatasu käsitlevate eeskirjade kohaldamise praktilist kogemust. Ka ei ole Ryanair Iirimaa sõnul oma mõttekäiku selgitanud.

6. ÜMBERISTUMIS- JA TRANSIITREISIJATE SUHTES LENNUREISIJATASU KOHALDAMATA JÄTMISE HINDAMINE

6.1. Sissejuhatavad märkused: lennureisijatasu õige tõlgendamine seoses ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erandiga

- (106) Oma 15. oktoobri 2009. aasta kirjas väitis Iirimaa, et ümberistumis- ja transiitreisijatele tehtud erand tagab, et kogu reisi esimese osa suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. See väide tekitas segadust erandi õige tõlgendamise osas, nagu ilmneb Üldkohtu otsusest kohtuasjas T-512/11.
- (107) Iirimaa ja kolmandate isikute esitatud märkuste põhjal on nüüd selge, et Iirimaa õigusnorme tuleks mõista nii, nagu eespool punktis 2.2 on kirjeldatud.
- (108) Seal on selgitatud, et lennuettevõtjad on rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 alusel kohustatud maksma lennureisijatasu reisija igalt väljalennult õhusõiduki pardal Iirimaal asuvast lennujaamast; seejuures ei loeta ümberistumis- ja transiitreisijaid rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 tähenduses reisijateks, mistõttu nende reisijate väljalendude suhtes lennureisijatasu ei kohaldata. Järelikult ei saa üldistavalt öelda, et lennureisijatasu kohaldatakse lennureisi mõne konkreetse osa suhtes.
- (109) Tuleb märkida, et 2011. aasta otsuse vastuvõtmise ajal kehtis kaks erinevat tasumäära. Ühte neist kohaldati Dublini lennujaamast kuni 300 km kaugusel asuvatesse sihtlennujaamadesse tehtavate lendude suhtes ja teist kohaldati kõigi teiste lendude suhtes. Nüüdseks on selge, et kohaldatav tasumäär sõltus lõppsihtkoha kaugusest ega olenenud ümberistumise kohast. Näiteks reis Dublinist New Yorki vahemaandumisega Shannonis maksustati 10 euroga, mitte 2 euroga. Kuigi Shannon asub Dublini lennujaamast 300 km raadiuses, kohaldati selle reisi suhtes lennureisijatasu määraga 10 eurot, sest vahemaa Dublini lennujaama ja New Yorgi vahel ületab seda piirmäära. Shannoni lennujaamast, kus tehti vahemaandumine, väljalendamisele lennureisijatasu ei kohaldata, kuna reisija oli Shannoni lennujaamas transiit- või ümberistumisreisija.
- (110) Iirimaa lennujaamas transiit- või ümberistumisreisijana kvalifitseerumine ei sõltunud selle lennujaama asukohast, kust reisija Iirimaa lennujaama saabus; see võis olla ka väljaspool Iirimaad, näiteks kui tegemist oli reisiga Londonist New Yorki kuni kuuetunnise vahemaandumisega Shannonis. Sellise reisi suhtes lennureisijatasu ei kohaldata, kuna Londoni lähtelennujaam asub väljaspool Iirimaad ja Shannoni lennujaamas oli reisija käsitletav ümberistumis- või transiitreisijana.

6.2. Abi olemasolu

6.2.1. Sissejuhatus

- (111) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikest 1 tuleneb, et kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kui see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

- (112) Seepärast peavad selleks, et meede liigituks abiks kõnealuse sätte tähenduses, olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: i) meede peab olema seostatav riigiga ja rahastatud riigi ressurssidest; ii) meede peab andma abisaajale eelise, kusjuures abisaaja peab olema ettevõtja (viima ellu majandustegevust); iii) see eelis peab olema valikuline; ning iv) meede peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (113) Antud juhul on asjakohane kõigepealt kaaluda, kas ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisijatasust võib anda teatavatele lennuettevõtjatele valikulise eelise.

6.2.2. Valikulisus

6.2.2.1. Sissejuhatus

- (114) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on meede valikuline, kui see soodustab teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist.
- (115) Meetmete puhul, mida kohaldatakse kõikide teatavatele kriteeriumidele vastavate ettevõtjate suhtes ja millega vähendatakse kulusid, mida kõnealused ettevõtjad peaksid üldjuhul kandma, tuleks meetme valikulisust tavaliselt hinnata kolmeastmelise analüüsi abil ⁽¹⁾. Esiteks tehakse kindlaks liikmesriigis üldiselt või tavapäraselt kohaldatav maksustamiskord ehk „võrdlussüsteem“. Teiseks tuleb kindlaks teha, kas vaatlusalune meede läheb sellest süsteemist lahku, kuna teeb vahet ettevõtjatel, kes on süsteemi sisemisi eesmärgi arvestades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Kui kõnealune meede ei lähe võrdlussüsteemist lahku, ei ole see valikuline. Kui aga meede läheb võrdlussüsteemist lahku (ja on seetõttu esmapilgul valikuline), tuleb analüüsi kolmandas osas kindlaks teha, kas võrdlussüsteemist lahknevat meetet õigustab võrdlusaluseks oleva maksustamissüsteemi olemus või üldine ülesehitus. Kui esmapilgul valikulisena näivat meetet õigustab süsteemi olemus või üldine ülesehitus, ei peeta seda valikuliseks ning see ei kuulu seetõttu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalas.
- (116) Teatavatel erandjuhtudel ei saa kolmeastmelist lähenemisviisi kohaldada, arvestades asjaomaste meetmete praktilisi tagajärgi. Sellistel juhtudel võib olla vajalik hinnata ka seda, kas liikmesriik on süsteemi piirid kindlaks määranud ühetaoliselt või vastupidi – selgelt meelevaldselt või erapoolikult, et anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees. Muidu saaks liikmesriik saavutada sama tulemuse ka riigiabi eeskirju vältides ning ilma et ta kehtestaks kõigile ettevõtjatele üldised eeskirjad, millest tehakse teatavatele ettevõtjatele mõndusi. Selle asemel saaks ta kohandada ja kombineerida oma eeskirju nii, et ainuüksi nende kohaldamine paneb eri ettevõtjatele erineva koormuse ⁽²⁾. Seoses sellega on oluline meenutada, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 ei eristata riigi sekkumismeetmeid nende põhjuste ega eesmärkide põhjal, vaid need meetmed määratletakse nende mõju põhjal ja seega olenemata kasutatavatest meetoditest ⁽³⁾.
- (117) Alljärgnevalt tehakse kolmeastmeline analüüs esmalt seoses ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamisega lennureisijatasust (punktid 6.2.2.2 ja 6.2.2.3). Seejärel hindab komisjon, kas liikmesriik on lennureisijatasu kavandanud selgelt meelevaldselt või erapoolikult, et anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees (punkt 6.2.2.4).

6.2.2.2. Võrdlussüsteemi kindlaksmääramine

- (118) Võrdlussüsteem on raamistik, mille alusel hinnatakse meetme valikulisust. Võrdlussüsteem koosneb terviklikust reeglite kogumist, mida kohaldatakse objektiivsete kriteeriumide alusel üldiselt kõikide ettevõtjate suhtes, kes kuuluvad süsteemi eesmärgiga määratletud kohaldamisalas. Võrdlussüsteemi kindlaksmääramine sõltub seega sellistest teguritest nagu maksukohustuslased, maksubaas, maksustatavad sündmused ja kohaldatavad maksumäärad.

⁽¹⁾ Vt näiteks kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 49; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, komisjon vs. Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 62; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline vs. Finanzlandesdirektion für Kärnten, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, punktid 42–54; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, GIL Insurance vs. Commissioners of Customs & Excise, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, punkt 72. Vt ka komisjoni teatist riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses („teatis riigiabi mõiste kohta“ (ELT C 262, 19.7.2016, lk 29)), punktid 127 ja 128.

⁽²⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania vs. Gibraltar valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732. Vt ka teatist riigiabi mõiste kohta, punktid 129–131.

⁽³⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. detsember 2008, British Aggregates vs. komisjon, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, punktid 85 ja 89 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, komisjon vs. Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 51.

6.2.2.3. Lennureisijatasu

- (119) Lennureisijatasu näol on tegemist on eraldiseisva maksuga, mis ei kuulu laiemasse maksusüsteemi. Seepärast ei ole ka võrdlussüsteem lennureisijatasust laiem.
- (120) Antud juhul on põhiküsimus selles, kas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine on võrdlussüsteemi osa või läheb see erand võrdlussüsteemist lahku. Esimesel juhul käsitletakse lennureisijatasu maksuna, mida kohaldatakse kõikide lirimaa lennureisile minevate reisijate suhtes, kusjuures lennureis võib koosneda rohkem kui ühest lennust. Sellise lähenemisviisi korral on loogiline, et tasu ei kohaldata kahel korral, kui kogureis sisaldab enam kui ühte väljalendu lirimaa asuvast lennujaamast. Lisaks ei maksustata reisijaid, kes alustavad reisi kolmandast riigist, kuna nemad ei lenda välja lirimaa lennujaamast („reisipõhine süsteem“). Teisel juhul käsitletakse lennureisijatasu maksuna, mida kohaldatakse kõikide reisijate suhtes, kes lendavad õhusõiduki pardal välja lirimaa asuvast lennujaamast, ning ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine läheb sellest reeglist lahku („väljalennupõhine süsteem“).
- (121) Esmapilgul näib rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 sõnastusest („reisija igalt väljalennult õhusõiduki pardal lirimaa asuvast lennujaamast“) tulenevat, et asjakohane võrdlussüsteem on väljalennupõhine süsteem. Sellisele esialgsele seisukohale asus komisjon ka menetluse algatamise otsuses: võrdlussüsteem hõlmab tasu, millega maksustatakse reisija iga väljalend õhusõiduki pardal lirimaa asuvast lennujaamast.
- (122) See esialgne järeldus põhines asjaolul, et rahandusseaduses viidatakse väljalendude maksustamisele. Olles aga läbi viinud ametliku uurimise ja kogunud lisateavet rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 õige tõlgenduse kohta ning arvestades lirimaa selgitust, et lennureisijatasu eesmärk seisnes lirimaa reisi maksustamises, isegi kui reis jagunes mitmeks osaks (vt põhjendus 59), võib teha järelduse, et süsteemi eesmärk oli maksustada lirimaa reisi algavad lennureisid. Sellest lähtuvalt ja allpool esitatud põhjustel loetakse võrdlussüsteemiks lirimaa reisi algavate reiside maksustamine.
- (123) Kõigepealt tuleb märkida, et mõiste „reisija“ määratlus ei hõlma ümberistumis- ja transiitreisijaid. Seetõttu võimaldab rahandusseaduse sõnastus teha järelduse, et võrdlussüsteemiks on „reisipõhine süsteem“, välja arvatud ümberistumis- ja transiitreisijad, sest ümberistumis- või transiitreisija väljalend ei kujuta endast „reisija väljalendu“ rahandusseaduse paragrahvi 55 lõike 2 tähenduses ega ole seega maksustatav sündmus⁽¹⁾. Seisukoht, et võrdlussüsteem on „reisipõhine süsteem“, on kooskõlas ka õigusnormi aluseks oleva eesmärgiga, mida lirimaa kirjeldas oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta.
- (124) Pealegi kinnitab lennureisijatasu kohaldamise viis, et tasu oli seotud lennureisidega. Ajavahemikul, mil kehtisid diferentseeritud tasumäärad, sõltus tasu piletile märgitud lõppsihtkohast, olenemata sellest, kas reisija jõudis lõppsihtkohta ühe või mitme lennuga (vt põhjendusi 22 ja 23 ning tabelis 2 esitatud näiteid lennureisijatasu kohaldamise kohta). Näiteks reisija puhul, kes reisis Dublinist New Yorki vahemaandumisega Shannonis, tuli maksta 10 eurot, mitte 2 eurot (vt põhjendus 91).
- (125) Lisaks märgib komisjon, et põhimõtteliselt on põhjendatud maksustada lennureisi teatava määra alusel, mida kohaldatakse üks kord lennureisi suhtes, mis saab alguse lirimaa asuvast lennujaamast, suundub teatavasse lõppsihtkohta ja müüakse üheainsa broneeringu alusel, selle asemel, et eraldi maksustada reisi eri osi. Eraldi maksustamine tähendaks seda, et reisija puhul, kes istub lirimaa lennujaamas ümber teisele õhusõidukile, tuleks maksu maksta kaks korda ja see võib tõepoolest tõstatada õigluse ja võrdse kohtlemise küsimusi (vt põhjendus 63).
- (126) Aktsiisimakse, nagu lennureisijatasu, kohaldatakse tavaliselt kliendi ostetava lõpptoota või teenuse suhtes, mitte selle lõpptoota või teenuse üksikute komponentide suhtes. Allpool selgitatud põhjustel võib mitmest osast koosnev reisi pidada üheks terviklikuks teenuseks, kui reisija on igas vahemaandumise lennujaamas käsitletav ümberistumis- või transiitreisijana.

⁽¹⁾ Seetõttu näib olevat kohasem järeldada, et lennureisijatasu ei kohaldata ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes, mitte et need reisijad olid tasust „vabastatud“.

- (127) Siinkohal tuleks märkida, et lennuettevõtjad pakuvad oma teenuseid reisidena teatavast lähtepunktist (A) lõppsihtkohta (B), isegi kui reis sisaldab vahemaandumist vahepealses lennujaamas (C). See teenus hõlmab esmajoones õhustransporti lennujaamast A lennujaama B, kusjuures vahepealse lennujaama C olemasolu ja asukoht on teenuse teisejärguline ning reisija seisukohast lõppkokkuvõttes tähtsusetu tunnus (välja arvatud võimalik mõju reisimisele kuuluva aja pikkusele) ⁽¹⁾. Seega on põhimõtteliselt aktsepteeritav ja mittediskrimineeriv maksustada ühe tervikliku teenusena müüdavat reisi lennujaamast A lennujaama B läbi lennujaama C samal moel, nagu otselendu lennujaamast A lennujaama B (lennujaam A asub mõlemal juhul Iirimaa), kuna mõlemad teenused rahuldavad kliendi sama vajadust (milleks on reisimine lennujaamast A lennujaama B).
- (128) Jääb veel kaaluda, kas rahandusseaduses sisalduvad „transiitreisija“ ja „ümberistumisreisija“ määratlused kajastavad neid põhimõtteid. Seda analüüsitakse alljärgnevatel põhjendustes.
- (129) Nagu on märgitud põhjenduses 18, on „transiitreisija“ määratletud kui reisija, kes on nii saabuval kui ka väljuval lennul sama õhusõiduki pardal. Komisjon leiab, et sellises olukorras on selge, et tegelikult on tegemist ühe reisiga ja ainus erinevus otselennuga seisneb selles, et teel lõppsihtkohta teeb õhusõiduk antud lennujaamas lühiajalise peatuse.
- (130) Selleks, et lennujaamast A lennujaama C kaudu lennujaama B reisivat reisijat määratleda lennujaamas C ümberistumisreisijana, kasutati kolme tingimust: i) lennujaamas C viibimise kestus ei tohtinud ületada kuus tundi; ii) A ja B ei tohtinud olla üks ja seesama lennujaam; ning iii) lennud lennujaamast A lennujaama C ja lennujaamast C lennujaama B pidid olema ostetud ühe broneeringu alusel. Komisjoni arvates on kõik need kolm tingimust asjakohased ja proportsionaalsed. Punkt i tagab, et C on tõeline vahemaandumislennujaam, kus reisija sisuliselt ootab jätkulendu ja valmistub selleks, mitte aga „varjatud“ lõppsihtkohta. Seejuures on kuus tundi mõistlik ajapiirang, mis tagab, et C on tõeline vahemaandumislennujaam ⁽²⁾. Punkt ii tagab, et reis ei ole varjatud otselend lennujaamast A lennujaama C ja tagasi. Nagu on selgitatud allpool põhjendustes 132–134, tagatakse punktiga iii, et reis lennujaamast A lennujaama B müüakse kliendile üheainsa tervikliku teenusena.
- (131) Ümberistumisreisijate vabastamine lennureisijatasust tingis nõude, et kõik ühe reisi osaks olevad lennud tuleb osta ühe broneeringu alusel.
- (132) Kui reisija teeb üheainsa mitut lendu (ehk reisi osa) hõlmava broneeringu, siis sõlmib ta teenusepakkujaga üheainsa lepingu, mis hõlmab neid erinevaid lende. Seevastu juhul, kui reisija teeb mitu broneeringut, mis hõlmavad erinevaid lende, siis sõlmib ta ühe või mitme teenusepakkujaga eraldiseisvaid lepingud. Juba see näitab, et üks broneering tähendab seda, et ostetakse üks mitmest osast koosnev teenus, samas kui mitme broneeringu tegemine tähendab seda, et reisija ostab mitu eraldiseisvat teenust.
- (133) Kui broneeringuid on üks, müüakse kogu kahte või enamat lendu sisaldav reis ühe broneeringuna ning reisija saab kogu reisi jaoks üheainsa pileti ja ühe broneeringuviite. Lisaks, nagu teatasid nii Iirimaa kui ka Aer Lingus oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta (vt põhjendus 101), on mitmest lennust koosnev reis, mis müüakse üheainsa broneeringu alusel, oluliselt erinev mitmest lennust koosnevast reisist, mis müüakse eraldi broneeringute alusel. Nimelt ei pea reisija üheainsa broneeringu korral iga lennuga seoses, st mitmekordselt, täitma mitmesuguseid lennule registreerimise, pagasi ja reisidokumentidega seotud nõudeid, vaid ta peab neid nõudeid täitma ainult ühel korral, seoses kogu reisiga lõppsihtkohta. Lisaks sellele, kui esimene lend tühistatakse või hilineb nii palju, et reisija ei jõua jätkulennule, peab üheainsa broneeringu alusel reisi müünud ettevõtja võtma selle eest vastutuse (näiteks pakkuma abi ja majutust ning broneerima reisija järgmisele lennule, kuhu on kohti, või maksma hüvitist).
- (134) Reis, mis koosneb mitmest eraldi broneeritud osast, hõlmab eraldiseisvate teenuste ostmist. See tähendab näiteks seda, et kui esimese lennu saabumise hilinemise tõttu ei jõua reisija oma teisele lennule, ei saa ta teise lennu pakkujalt abi nõuda. Reisija lihtsalt „ei ilmu“ teisele lennule. Lisaks peab reisija juhul, kui ta on ostnud mitu lendu eraldi broneeringute alusel, võtma iga lennujaamas oma pagasi välja ja igale järgnevale lennule uuesti registreeruma. Aer Lingus rõhutas, et üheski Iirimaa lennujaamas ei pakuta pagasi üleviimise teenuseid reisijatele, kes jätkulennu eraldi ostavad (vt põhjendus 101).

⁽¹⁾ See on kooskõlas komisjoni tavapärase praktikaga, mida ta kasutab konkurentsioiguse ja ühinemisega seotud juhtumite korral ning mille kohaselt määratletakse regulaarlennuteenuste asjaomased turud kindlaks lähte- ja sihtkohal põhineva lähenemisviisi alusel.

⁽²⁾ Sarnaselt Iirimaa kohaldab ka Ühendkuningriik ümberistumisreisijate määramisel kuue tunni kriteeriumi (vähemalt olukordades, kus esimene lend saabub enne kella 17.00).

- (135) Eeltoodut arvestades seisneb nende kahe olukorra peamine erinevus selles, et ühel juhul ostab reisija tervikliku teenuse (reisi lennujaamast A lennujaama B), mis koosneb kahest teenuseosutaja kombineeritavast osast, samas kui teisel juhul kombineerib reisija need kaks osa ise ja omal vastutusel, st ta ostab kaks eraldi teenust. Seega reisija, kes üheainsa broneeringu alusel lendab lennujaamast A lennujaama C kaudu lennujaama B, ostab teenuse, mis on põhimõtteliselt erinev teenustest, mille ostab reisija, kes broneerib eraldi lennud lennujaamast A lennujaama C ja lennujaamast C lennujaama B.
- (136) Seda, et mitut lendu hõlmav ühtne broneering erineb oluliselt eraldiseisvate broneeringutega hõlmatud lendudest, ilmestab reisijatele suunatud teade, mille liidu üks peamistest otselende pakkuvatest veoettevõtjatest easyJet on avaldanud oma veebisaidil:
- „easyJet korraldab ainult otselende (lendab ainult lähte- ja sihtlennujaamade vahel) ega paku edasi reisimiseks jätkulennuteenust, kasutades oma või teiste lennuettevõtjate lende. Kui olete broneerinud meilt järgmise lennu, siis on selle aluseks eraldi leping ja me käsitleme iga lendu eraldiseisva reisina“⁽¹⁾.
- (137) Seega on proportsionaalne ja mittediskrimineeriv maksustada neid kahte teenust eraldi, kuid üheainsa broneeringu alusel ostetud ümberistumisega reisi ainult üks kord.
- (138) Eespool antud hinnangut silmas pidades (vt põhjendused 131–137), leiab komisjon, et rahandusseaduses esitatud mõistete „ümberistumisreisija“ ja „transiitreisija“ määratlused on kooskõlas eesmärgiga maksustada terviklikud lennureisid liirimaal asuvast lennujaamast sihtkohta, mille klient on ostnud üheainsa tervikliku teenusena.
- (139) Seega võib teha järelduse, et võrdlussüsteemiks on lennureisijatasu, nagu see on rahandusseaduses sätestatud, sealhulgas ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes tasu kohaldamata jätmise (reisipõhine süsteem).

6.2.2.4. Lahknemine võrdlussüsteemist

- (140) Kuna ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmise on võrdlussüsteemi osa, siis võrdlussüsteemist lahknemist ei esine.
- (141) Eeltoodust tuleneb, et lennureisijatasu hindamine kolmeastmelise analüüsi abil ei osuta valikulisusele.

6.2.2.5. Lennureisijatasu ei ole kavandanud selgelt meelevaldselt või erapoolikult, et anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees

- (142) Selleks, et teha lõplik järeldus valikulisuse kohta, tuleb veel hinnata, kas liirimaa on lennureisijatasu kavandanud selgelt meelevaldselt või erapoolikult, et anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees.
- (143) Menetluse algatamise otsuse kohta esitatud märkustes väitis Ryanair sisuliselt seda, et ümberistumis- ja transiitreisijate vabastamine lennureisijatasust põhjustab põhjendamatut vahetegemist kahe ärimudeli vahel, millest esimest rakendavad veoettevõtjad, kes pakuvad ümberistumisega lende ja transiitlende üheainsa broneeringu alusel, ning teist rakendavad otselendude pakkujad, nagu Ryanair, kes ümberistumisega lende ja transiitlende ei paku, ning et ei saa väita, et tasust vabastamine oli ilma diskrimineerimiseta kättesaadav kõikidele lennuettevõtjatele.
- (144) Kõigepealt tuleb märkida, et juhtumi materjalid ei sisalda tõendeid selle kohta, et liirimaa oleks ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmise kavandanud selliselt, et anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees. Sellega seoses võib tõdeda, et paljud liikmesriigid kohaldavad samalaadseid makse, mis hõlmavad ka ümberistumis- ja transiitreisijate maksuvabastust.
- (145) Ryanairi väidet, et lennuettevõtjal on peaaegu võimatu muuta oma põhilist ärimudelit, asendades otselennud ümberistumisega lendude ja transiitlendudega, ning et tema teada ei ole ühtki sellist muudatust turul seni tehtud, tuleks täpsustada, arvestades, et Ryanair on nüüd hakanud pakkuma ka jätkulende⁽²⁾. Ryanair teatas 2017. aasta mais, et kavandab oma esimesi lende ümberistumisega Rooma Fiumicino lennujaamas, pakkudes oma klientidele esmakordselt võimalust broneerida Ryanairi jätkulende. Ryanairi kaubandusdirektor märkis sellega seoses: „Ryanairil on hea meel teatada, et me hakkame pakkuma oma esimesi lende ümberistumisega Rooma Fiumicino lennujaamas, mis võimaldab klientidel broneerida Ryanairi jätkulende Euroopa madalaimate hindadega. Esialgu pakume 10 Rooma marsruuti, mille puhul kliendid saavad minna oma järgmisele lennule ja registreerida oma

⁽¹⁾ Vt <http://www.easyjet.com/en/help/at-the-airport/connect-and-transit> (vaadatud 28. märtsil 2017).

⁽²⁾ Vt <https://corporate.ryanair.com/news/news/170517-connecting-flights-launched-at-rome-fiumicino/?market=en> (vaadatud 1. juunil 2017).

pagasi kuni lõppsihtkohani, ilma et neil oleks vaja suunduda lennujaama avatud alale. Seda uut teenust, mida me pakume oma programmi „Alati paremaks muutumas“ 4. aasta uuenduste raames, laiendatakse edaspidi kogu Ryanairi võrgustikule (lähinädalatel ja -kuudel lisandub täiendavaid Rooma marsruute), kui Rooma Fiumicino katsetus osutub edukaks⁽¹⁾. Kliendid saavad ka mõlema lennu jaoks ühtse broneeringuviite. See näitab, et Ryanair hakkas pakutama uut teenust, mida ta ise peab uudseks ja seni pakutud otselendudest põhimõtteliselt erinevaks.

- (146) Teiseks võib märkida, et lennureisijatasuga maksustatakse eraldiseisvaid teenuseid eraldi, st mitme broneeringu alusel ostetud mitut erinevat lendu maksustatakse eraldi, samas kui ühtseid terviklikke teenuseid, st üheainsa broneeringu alusel ostetud ja mitmest lennust koosnevaid reise, maksustatakse ainult üks kord. Eespool nimetatud põhjustel (vt käesoleva otsuse punkti 6.2.2.3) tuleneb see vahetegemine neil asjaoludel ostetud teenuste põhimõttelistest erinevustest kliendi jaoks, millel on olulised praktilised tagajärjed, eelkõige seoses lennule registreerimisega, pagasi haldamisega ja lennuettevõtja vastutusega juhul, kui reisija ei jõua jätkulennule. Asjaolu, et mõned lennuettevõtjad on kasutusele võtnud ärimudeli, mis keskendub otselennuteenustele, samas kui teised keskenduvad võrgustikuteenustele, ei tähenda, et objektiivselt erinevate teenuste erinev maksustamine oleks diskrimineeriv. Nagu on selgitatud eespool punktis 6.2.2.3, võib lugeda õigustatuks maksustada lirimaa algavaid lennureise, selle asemel, et maksustada reisija iga väljalendu lirimaa õhusõiduki pardal.
- (147) Komisjon märgib, et Ryanairi väited väidetava diskrimineerimise kohta näivad kaudselt põhinevat eeldusel, et mõned reisijad kombineerivad lennureisi, ostes Ryanairilt mitu lendu eesmärgiga lennata ühest lennujaamast teise lennujaama muude lennujaamade „kaudu“, ja et selliseid lende tuleks kohelda samamoodi nagu üheainsa broneeringu alusel ostetud lende⁽²⁾. Vastasel juhul ei oleks Ryanairil mingit põhjust pidada end diskrimineerituks võrreldes lennuettevõtjatega, kes pakuvad võimalust osta mitu lendu ühe broneeringu alusel. Samas ei ole Ryanair märkinud, et ta oleks selliseid reisijaid vedanud ajavahemikul, mil lennureisijatasu kohaldati, rääkimata sellest, et ta oleks esitanud andmeid selliste reisijate arvu kohta⁽³⁾. Veelgi enam, Ryanairi väited ei sea kuidagi kahtluse alla põhjendustes 132–134 esitatud kaalutlusi, mis õigustavad üheainsa broneeringu raames ostetud mitme lennu käsitlemist teenusena, mis põhimõtteliselt erineb mitmest lennust samade lennujaamade vahel, mis on aga ostetud eraldi broneeringute alusel, kusjuures viimatinimetatud lendude näol on tegelikult tegemist mitme eraldiseisva teenusega.
- (148) Nagu on mainitud põhjenduses 38, märkis Üldkohus kohtuasjas T-512/11 tehtud otsuses, et lirimaa oli nõus vajaduse korral kaaluma lennureisijatasu muutmist, jättes mõiste „ümberistumisreisija“ määratlusest välja üheainsa broneeringu nõude.
- (149) Ametlik uurimine näitas (vt põhjendused 131–148), et üheainsa broneeringu tingimusel ei olnud diskrimineerivat mõju, kuna sellega tagati, et lennureisijatasuga maksustati ainult lirimaa lennujaamast algavad lennureisid, mida müüdi kliendile üheainsa tervikliku teenusena, olenemata reisiga hõlmatud lendude arvust. Seetõttu teeb komisjon järelduse, et lirimaa ei pidanud riigiabi välistamiseks mõiste „ümberistumisreisija“ määratlusest eemaldama üheainsa broneeringu tingimust.
- (150) Võib teha otsuse, et lirimaa ei kavandanud lennureisijatasu selgelt meelevaldselt või erapoolikult eesmärgiga anda teatavatele ettevõtjatele eelis teiste ettevõtjate ees. Vastupidi, ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine on õigustatud ja põhjendatud.

6.2.3. Järeldus abi olemasolu kohta

- (151) Eespool esitatud hinnangu põhjal ei vasta uurimisel meede vähemalt ühele ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimustest, kuna see ei ole valikuline. Kuna riigiabi mõiste sisuks olevad kriteeriumid, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1, on kumulatiivsed, järeldub sellest, et meede ei kujuta endast riigiabi. Seetõttu ei ole vaja hinnata, kas muud riigiabi kriteeriumid on kõnealuse meetme puhul täidetud.

⁽¹⁾ Vt <https://corporate.ryanair.com/news/news/170517-connecting-flights-launched-at-rome-fiumicino/?market=en> (vaadatud 1. juunil 2017).

⁽²⁾ Selliste lendudega oleks tegemist näiteks siis, kui reisija ostab eraldi lennupiletid Shannonist Dublinisse ja Dublinist Barcelonasse, kusjuures Dublini lennujaama saabumise ja Dublini lennujaamast Barcelonasse väljalendamise vahele jääb vähem kui kuus tundi. Lennureisijatasu kohaldamisel oleks nii väljalend Shannonist kui ka väljalend Dublinist maksustatav sündmus. Kui aga mõiste „ümberistumisreisija“ määratluses ei oleks viidatud üheleainsale broneeringule, siis ei oleks väljalend Dublinist olnud lennureisijatasuga maksustatav sündmus; tasu oleks tulnud maksta ainult Shannonist väljalendamise eest.

⁽³⁾ Ryanair on varem aktiivselt soovitanud reisijatel mitte ühendada mitut järjestikust Ryanairi lendu. Vt komisjoni 27. juuni 2007. aasta otsus ühinemise juhtumi COMP.M.4439 Ryanair/Aer Lingus kohta (ELT C 47, 20.2.2008, lk 14), põhjendus 48.

7. JÄRELDUS

(152) Ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes lennureisijatasu kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Iiri Vabariigi poolt 2008. aasta rahandusseadusega (nr 2) kehtestatud lennureisijatasu ümberistumis- ja transiitreisijate suhtes kohaldamata jätmine ei kujutanud endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Iirimaaale.

Brüssel, 14. juuli 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/118,**31. august 2017,****riigiabi SA.35818 (2016/C) (ex 2015/NN) (ex 2012/CP) kohta, mida Hispaania andis Iberpotashile***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 5877 all)***(Ainult hispaaniakeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 30. novembri 2012. aasta kaebusega teavitati komisjoni, et Hispaania on rakendanud 2014. aastal mitut väidetavat abimeedet äriühingu Iberpotash S.A. (2014. aastal ümber nimetatud ICL Iberia Súa & Sallentiks, edaspidi mõlemad „Iberpotash“) suhtes. Kaebuse esitaja, kes soovib hoida oma isikut konfidentsiaalsena (edaspidi „kaebuse esitaja“), lisas oma kaebusele esildisi 28. detsembril 2012, 14. veebruaril 2014, 24. veebruaril 2014, 6. mail 2014 ja 27. jaanuaril 2015.
- (2) Kaebus edastati 10. jaanuaril 2013 koos teabenõudega Hispaaniale. Hispaania vastas 8. märtsil 2013. Lisateabenõuded saadeti Hispaaniale 14. mail 2013, 16. jaanuaril 2014 ja 26. märtsil 2014. Vastavalt 13. juuni 2013. aasta, 14. veebruaril 2014. aasta ja 15. aprilli 2014. aasta kirjadega esitas Hispaania nende nõuete vastusena komisjonile lisateavet.
- (3) Kaebuse esitajale saadeti 30. jaanuaril 2015 esialgne hinnang. Esialgsele hinnangule vastuseks esitas kaebuse esitaja 5. märtsil 2015 (esialgne vastus) ja 21. aprillil 2015 (lõplik vastus esialgsele hinnangule) lisateavet. Lisaks toimus 9. märtsil 2015 kaebuse esitajaga kohtumine ja kaebuse esitaja esitas 4. juunil 2015 lisateavet.
- (4) Kaebuse esitaja lõplik vastus esialgsele hinnangule saadeti märkuste esitamiseks Hispaaniale 9. juunil 2015 koos lisateabenõudega. Hispaania vastas 8. juulil 2015. Hispaania taotluse alusel saadeti Hispaaniale 31. juulil 2015 esialgse hinnangu mittekonfidentsiaalne versioon.
- (5) 26. jaanuari 2016. aasta kirjaga teatas komisjon Hispaaniale, et on otsustanud algatada väidetavatest abimeetmetest kahe suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse. Komisjon tegi samas kirjas järelduse, et ülejäänud kolm kaebuses osutatud meetet ei kujuta endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (6) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama kahe väidetava abimeetme kohta märkusi.
- (7) 19. aprilli 2016. aasta kirjaga esitas Hispaania menetluse algatamise otsuse kohta märkused. Komisjon palus 6. oktoobri 2016. aasta kirjaga esitada Hispaanial lisateavet, mille Hispaania esitas 28. novembri 2016. aasta kirjaga.
- (8) Komisjon sai märkusi kolmelt huvitatud kolmandalt isikult, sealhulgas Iberpotashilt, kes on väidetav abisaaja. Komisjon edastas need Hispaaniale, kellele anti võimalus vastata ja kelle kirjalikud märkused saadi 27. juulil 2016 ja 6. aprillil 2017.

⁽¹⁾ ELT C 142, 22.4.2016, lk 18.⁽²⁾ Vt allmärkus nr 1.

2. ABI ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. ABISAAJA

- (9) Iberpotash omab ja käitab kahte kaaliumkarbonaadi kaevandust Kataloonias Bagesi maakonnas Llobregati jõe valgalal; üks neist asub Súrias ning teine Sallenti ja Balsareny piirkonnas. Kaaliumkarbonaati kasutatakse väetiste tootmisel. Peale selle Iberpotash toodab ja müüb ka soola peamiselt tööstusotstarbeks.
- (10) Iberpotash on maailma suurima väetisetootja, Iisraeli rahvusvahelise ettevõtte ICL Fertilisers tütarettevõtja. Piirkonnas juba alates 1920ndatest aastatest tegutsevad kaaliumkarbonaadi kaevandused kuulusid kuni 1998. aastani riigile. Iberpotash omandas kaaliumkarbonaadi kaevandused Súrias ning Sallenti ja Balsareny piirkonnas ostu-müügilepingu alusel, mis sõlmiti 21. oktoobril 1998. aastal Hispaania riigiettevõttega Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI).

2.2. VÄIDETAVAD RIIGIABIMEETMED

- (11) Kaebuse esitaja andmetel andsid Hispaania ametiasutused Iberpotashile ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut riigiabi mitme meetme kaudu. Kõik need väidetavad abimeetmed on seotud Iberpotashi keskkonnaalaste kohustustega seoses tema Llobregati jõe valgalal asuvate kaevanduste tegevuskohtadega ja neis kohtades kaevanduste aastakümnete pikkuse tegutsemise tagajärjel tekkinud soolapuistangutega. Need väidetavad riigiabi meetmed hõlmavad järgmist:
- a) Hispaania ametiasutused ei ole järginud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/21/EÜ⁽³⁾ (edaspidi „kaevandamisjäätmete direktiiv“) artiklit 14, mis tõi väidetavasti kaasa väiksemad finantsgarantiid Iberpotashi kaevanduste tegevuslubade saamiseks (edaspidi „1. meede: väiksemad finantsgarantiid“);
 - b) Hispaania ametiasutuste tehtud investeeringuid, et piirata ja/või heastada kahju, mille Iberpotash on väidetavasti keskkonnale tekitanud, on vastuolus „saastaja maksab“ põhimõttega. Need investeeringud hõlmavad:
 - uue soolveekollektori ehitamist, mis toimib alates 2008. aastast (edaspidi „2. meede: uus soolveekollektor“);
 - veepuhastusseadmete parendamist Llobregati jõel Abreras ja Sant Joan Despís (edaspidi „3. meede: veepuhastusseadmetesse tehtud investeeringud“);
 - soolapuistangu katmine Iberpotashi Vilafrunsi kaevanduse tegevuskohas (edaspidi „4. meede: Vilafrunsi jäätmeapuistangu katmine“);
 - c) Cogulló jäätmeapuistangut käsitleva keskkonnauuringu rahastamine (edaspidi „5. meede: Cogulló jäätmeapuistangu uuring“).
- (12) Kaebuse esitaja hinnangul on kogu väidetav abi Iberpotashile nendest meetmetest tulenevalt vahemikus 260–407 miljonit eurot.
- (13) Kaebuse esitaja esitas ka eraldi kaebuse ELi keskkonnaõiguse väidetava rikkumise kohta. Selle kaebuse alusel saatis komisjon 2014. aasta juulis Hispaaniale ametliku teate, alustades seega rikkumismenetlust kaevandamisjäätmete direktiivi kohaste kohustuste täitmata jätmise eest. 2015. aasta septembris laiendati rikkumismenetlust lisamärgukirjaga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁽⁴⁾ (edaspidi „veepoliitika raamdirektiiv“) täitmata jätmisele. Rikkumismenetlus on praegu pooleli⁽⁵⁾.

2.3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

- (14) 26. jaanuaril 2016 võttis komisjon vastu otsuse, et algatada ametlik uurimine seoses 1. ja 4. meetmega⁽⁶⁾ (edaspidi „menetluse algatamise otsus“), et analüüsida oma kahtluseid, kas need meetmed kujutavad endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ning kas need on siseturuga kokkusobivad.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise ja direktiivi 2004/35/EÜ muutmise kohta (ELT L 102, 11.4.2006, lk 15).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽⁵⁾ Kaevandamisjäätmete direktiivi väidetavad rikkumised, millele selles rikkumismenetluses osutatakse, ei ole seotud direktiivi artikli 14 kohaste finantsgarantiide summaga, nagu on hinnatud käesolevas otsuses.

⁽⁶⁾ Vt allmärkus nr 1.

- (15) Samal ajal tegi komisjon järelduse, et 2., 3. ja 5. meede ei kujuta endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kuna seda järeldust ei ole vaidlustatud, ei ole 2., 3. ja 5. meede käesoleva otsuse teemaks ning neid ei hinnata selles rohkem.

2.3.1. KAHTLUSED SEOS 1. MEETMEGA, MIS SEISNEB VÄIKSEMATES FINANTSGARANTIIDES

- (16) Komisjon leidis menetluse algatamise otsuses, et ta ei saa välistada, et 1. meede võib kujutada endast riigiabi. Eelkõige oli tal kahtluseid, kas 1. meede hõlmas riigi ressursside ülekandmist ja andis Iberpotashile majandusliku eelise, ning seega kutsus ta Hispaania ametiasutusi ja kolmandaid isikuid üles esitama selle kohta rohkem tõendeid.
- (17) Määral, mil 1. meede kujutas endast riigiabi, oli komisjonil kahtluseid, kas see võidakse tunnistada siseturuga kokkusobivaks.

2.3.2. KAHTLUSED SEOS 4. MEETMEGA, MIS SEISNEB VILAFRUNSI JÄÄTMEPUISTANGU KATMISES

- (18) Komisjon leidis menetluse algatamise otsuses, et Vilafrunsi jäätmepuistangu katmise riiklik rahastamine kujutab endast tõenäoliselt riigiabi. Eelkõige leidis ta, et 4. meede andis Iberpotashile tõenäoliselt valikulise majandusliku eelise, tagades Iberpotashile kuuluvas jäätmehoidlas reostuse parema ennetamise ning seega tagades tema keskkonnavalaste kohustuste täitmise. Komisjon kutsus seega Hispaania ametiasutusi ja kolmandaid isikuid üles nende esialgsete järelduste kohta märkusi esitama.
- (19) Lisaks leidis komisjon, et kuna investeerimiskulusid rahastasid täielikult avaliku sektori asutused ning Iberpotash katab üksnes järgnevad hoolduskulud, siis on 4. meetme abi osakaal oluliselt suurem kui abi osakaal ettevõtjate puhul, kes ületavad ühenduse standardeid või tõstavad nende standardite puudumisel keskkonnavahetaset keskkonnavahetaseks antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste (2008/C 82/01) (edaspidi „2008. aasta keskkonnavahetase“) (7) punkti 3.1.1 kohaselt. Komisjon väljendas seega kahtluseid sellise abi siseturuga kokkusobivuse suhtes ning kutsus Hispaania ametiasutusi ja kolmandaid isikuid üles selle esialgse järelduse kohta märkusi esitama.

3. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

3.1. IBERPOTASHI MÄRKUSED

- (20) Iberpotashi märkused vastavad enamjaolt märkustele, mille Hispaania esitas mõlema uuritava meetme kohta.
- (21) Iberpotash märgib lisaks, et 1. meede ei hõlma riigi ressursse, sest Hispaania ei ole siiani Iberpotashile ressursse üle kandnud. Pealegi on selle toimumise oht väga väike, sest Iberpotashil ei ole majanduslikke raskusi ning ta suudab kanda keskkonnavalaste korrastamise kulusid, kui garantii summa peaks osutama ebapiisavaks. Iberpotash väljendab samu kartuseid nagu Hispaania seoses meetmete valikulisusega ja sellega, kas need annavad majandusliku eelise või moonutavad konkurentsi liikmesriikide vahel.
- (22) Iberpotash kordab, et 4. meede on 2008. aasta keskkonnavahetastega kooskõlas ning saastatud tegevuskohtade kohaldatava abi osakaal on 100 %.

3.2. MÄRKUSED ESIMESELT HUVITATUD ISIKULT (KAEBUSE ESITAJA)

- (23) Esimene huvitatud isik, kes soovib hoida oma isikut konfidentsiaalsena, toetab mõlema meetme puhul ametliku uurimismenetluse algatamist ja menetluse algatamise otsuses esitatud komisjoni argumente.
- (24) Esimene huvitatud isik lisab, et ebapiisava garantii kehtestamine tekitab tegeliku koormuse avaliku sektori asutustele, kes kannavad Iberpotashi keskkonnavalaste kohustuste kulu. Ta märgib ka, et Iberpotash sai majandusliku eelise, sest Iberpotash kasutas finantsvahendeid, mille ta kokku hoidis, oma majandustegevuse rahastamiseks.
- (25) Esimene huvitatud isik nõustub komisjoniga, et abi on siseturuga kokkusobimatu, sest see kujutab endast tegevusabi.

(7) Keskkonnavahetaseks antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suunised (ELT C 82, 1.4.2008, lk 1).

- (26) Seoses 2. meetmega juhib esimene huvitatud isik komisjoni tähelepanu Barcelona provintsi ringkonnakohtu 22. veebruari 2016. aasta otsusele, milles kinnitati Iberpotashi vastutust tema tegevuse tõttu kahjustatud maa korrastamisel. Ta lisab ka seda, et soolamäe katmine ei ole nii-öelda katseprojekt, sest üheski selle meetme riikliku rahastamisega seotud dokumendis ei kirjeldata projekti sellisena ning kasutatav meetod on tuntud meetod, mida teised kaevandusettevõtted on vähemalt 15 aastat samalaadsete mägede puhul kasutanud.

3.3. MÄRKUSED TEISELT HUVITATUD ISIKULT

- (27) Teine huvitatud isik, kes soovib samuti hoida oma isikut konfidentsiaalsena, toetab komisjoni menetluse algatamise otsust.
- (28) Ta märgib lisaks seoses 1. meetmega, et küsimus, kas garantii summa vastab kohaldatavatele ELi või Hispaania õigusaktidele, ei ole oluline, sest abi seisneb selles, et riik võtab mõjutatud hoidlate korrastamise finantsriski; sellise riski kvantifitseerimine on üksnes fakti- ja mitte õiguslik küsimus.
- (29) Peale selle seab teine huvitatud isik kahtluse alla Iberpotashi võime maksta kohustuse tekkides keskkonnavalase korrastamise eest, sest Iberpotashi ainsad Hispaania varad on tema kaevandused, mis suletakse ja on seetõttu pärast 2035. aastat väikese väärtusega.
- (30) Teine huvitatud isik märgib ka seda, et piisava garantiisumma kehtestamine tähendaks Iberpotashi jaoks iga-aastast kulu vähemalt 2 806 000 eurot, mis pole kaugeltki väike summa. Ta lisab, et garantiide kehtestamine praeguses summas toob kaasa ka selle, et Iberpotash hoidub oma finantsreserve tagatiseks seadmast.
- (31) Seoses 2. meetmega täheldab teine huvitatud isik, et kooskõlas ülemkohtu 14. mai 2009. aasta otsusega ja nõukogu direktiiviga 75/442/EMÜ⁽⁸⁾ ning kohaldatavate Hispaania õigusaktidega vastutab Vilafrunsi mäe katmise eest üksnes Iberpotash alates hetkest, mil talle anti üle kaevandamisõigused, olenemata sellest, kas tegevuskoht toimib või mitte.
- (32) Seoses 4. meetmega väidab teine huvitatud isik, et Vilafrunsi jäätmepuistangu katmine on Iberpotashi kohustus ja Iberpotash sai seega valikulise eelise tulenevalt katmise riiklikust rahastamisest. Lisaks ei ole teine huvitatud isik nõus sellega, et katmine kvalifitseerub uue korrastamistehnika katseprojektina. Ta väidab, et soolapuistangu geomembraanidega katmine on vana tehnika, mida on kasutatud juba pikka aega, nt Alsace'i ja Saksamaa kaaliumkarbonaadi kaevandamise ettevõtete poolt.
- (33) Lisaks väidab teine huvitatud isik, et küsimus, kas Iberpotash on ainus kaaliumkarbonaadi tootja Hispaanias, on ebaoluline, sest asjaomane kaaliumkarbonaadi turg on üleilmne. Kahtlemata esineb mõju kaubandusele, sest geograafiliselt konkureerib Iberpotash Prantsusmaa soolatootjatega, mida näitab Súria ja Sallenti tegevuskohtade asukoht Prantsusmaa piiri lähedal (vähem kui 100 km kaugusel).
- (34) Nii esimene kui ka teine huvitatud isik esitasid märkusi ka ülejäänud kolme meetme kohta, mida on menetluse algatamise otsuses analüüsitud (meetmed, mis on seotud i) uue soolveekollektoriga, ii) veepuhastusseadmetesse tehtud investeeringutega ja iii) Cogulló jäätmepuistangu uuringuga). Samas, nagu on märgitud põhjenduses 15, on komisjon juba teinud menetluse algatamise otsuses järelduse, et need meetmed ei kujuta endast riigiabi ning ei ole seega ametliku uurimismenetluse teema. Märkusi, mille kolmandad isikud esitasid üksnes seoses nende meetmetega, mis ei ole ametliku uurimismenetlusega hõlmatud, käsitletakse seega käesoleva otsuse puhul ebaolulisena.

4. HISPAANIA MÄRKUSED

4.1. MÄRKUSED MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHTA

- (35) Seoses 1. meetmega on Hispaania seisukohal, et garantii summa on olnud alati asjakohane ja kehtestatud kooskõlas kohaldatavate Hispaania ja liidu õigusaktidega. Täpsemalt väidab Hispaania, et kaevandamisjäätmete direktiivi võimalikud rikkumised ei hõlma liiga väikese garantiisumma kehtestamist, seega ei ole saanud olla tegu direktiivi rikkumisega.

⁽⁸⁾ Nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiiv 75/442/EMÜ jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.7.1975, lk 39).

- (36) Lisaks lükkab Hispaania asjakohase garantiisumma kindlaksmääramise küsimuses tagasi väite (ja kinnitab, et see on ebaveenev), mille esitas Assumpta Ferani (Kataloonia piirkondliku valitsuse (*Generalitat de Catalunya*) keskkonna eest vastutava direktoraadi direktor) 2. oktoobril 2013. aastal Kataloonia parlamendi keskkonnakomisjonile, öeldes, et finantsgarantii peaks ulatuma 200 miljoni euroni. Hispaania arvates esitati väide omavahel opositsioonis olevate erakondade arutelu käigus ja lähtus seega poliitilistest kaalutlustest. Hispaania peab ka Kataloonia kõrgema kohtu 11. oktoobri 2011. aasta otsust asjakohase garantiisumma kindlaksmääramisel ebaveenvaks, sest kohus ise keeldus seda arvutamast.
- (37) Peale selle peab Hispaania ebausaldusväärseks uuringut, mille kaebuse esitaja esitas ja mida komisjon nimetas menetluse algatamise otsuse põhjenduses 71, sest uuringu käigus ei arvatatud välja asjakohast garantiisummat, tuginedes 14. juuni dekreedis 202/1994 sätestatud kriteeriumidele, st kohaldatavale õigusaktile seoses garantiisummaga.
- (38) Hispaania väidab lisaks, et 1. meede ei anna Iberpotashile valikulist majanduslikku eelist. Igasugune väidetav eelis määrati kindlaks õigusraamistiku põhjal, mida kohaldatai võrdselt kõikide võimalike konkurentide suhtes. Peale selle on Sallenti ja Súria kaevandused ainsad tegutsevad kaevandused Hispaanias, seega ei oleks Iberpotash saanud omandada eelist, sest Hispaania territooriumil puuduvad võrreldavad kaevandamiskohad.
- (39) Hispaania toetab väidet, et riigi ressursse ei ole kaasatud, sest juhul kui garantiisumma osutub ebapiisavaks, jääb kehtima Iberpotashi kohustus kaevandamistegevusest mõjutatud maa-alad korrastada. Hispaania saab jõustada Iberpotashi kohustuse, peatades tema õigused ja arestides tema vara Hispaania territooriumil.
- (40) Lisaks märgib Hispaania, et 1. meede ei moonuta konkurentsi ega kahjusta liikmesriikidevahelist kaubandust, sest Iberpotashi kantavad kulud, kui ta oleks kohustatud kehtestama suurema garantiisumma, on kaaliumkarbonaadi kaevandamise tööstuse standardite puhul mitteamstatavad.
- (41) Seoses 4. meetmega väidab Hispaania, et Iberpotash ei ole saanud omandada majanduslikku eelist, sest kuna Iberpotash ei ole saastaja, ei olnud tal kooskõlas üldiselt kohaldatavate Hispaania õigusaktidega kohustust katta Vilafrunsi soolamägi. Lisaks kannab Iberpotash mäe katmise hoolduskulud ning isegi kui ta säästab seega tänu riiklikule rahastamisele mäe ehituskulud, peab ta kulutama järgmistel kümnenditel oluliselt suurema summa selle hooldusele ning kaotab seega meetmega saadud majandusliku eelise.
- (42) Hispaania väidab, et 4. meede ei saa olla valikuline, sest Iberpotash on Hispaanias ainus ettevõtja, kes tegeleb kaaliumkarbonaadi kaevandamisega.
- (43) Lisaks ei ole meetmel liikmesriikide vahelist konkurentsi moonutavat mõju, sest transpordiraskuste tõttu ei saa kaevandatud soola liikmesriikide vahel transportida.
- (44) Kui komisjon otsustab ülaltoodust olenemata, et 4. meede kujutab endast riigiabi, siis Hispaania leiab, et see jääb komisjoni määruste (EÜ) nr 1998/2006 ⁽⁹⁾ ja (EL) nr 1407/2013 ⁽¹⁰⁾ kohase vähese tähtsusega abi künnise piirsesse.
- (45) Lisaks palub Hispaania tunnistada 4. meetme siseturuga kokkusobivaks, tuginedes 2008. aasta keskkonnasuunistele ja pidades silmas eelkõige Vilafrunsi soolamäe katmiseks kasutatava tehnoloogia uuenduslikku laadi, kuna see tehnoloogia on erinevalt teistes kaevandustes kasutatud tehnoloogiast mõeldud ka ladustatud materjali lekete ärahoidmiseks.

4.2. HISPAANIA VASTUS KOLMANDATE ISIKUTE ESITATUD MÄRKUSTELE

- (46) Hispaania vastas 1. meetme kohta kahe huvitatud isiku sõnastatud tähelepanekutele, osutades veel kord Hispaania õigusel alusel kehtivale haldusmenetlusele Iberpotashi keskkonnavalade kohustuste jõustamiseks ning Iberpotashi poolt mis tahes summa hüvitamisele, mille Hispaania peaks lõpuks tasuma, kui keskkonnavalase korrastamise garantii osutub ebapiisavaks. Iberpotashi kohustuse jõustamise suutlikkus tähendab iseenesest seda, et puudub koormus riigieelarvele ning seega ei toimu riigi ressursside ülekandmist.

⁽⁹⁾ Komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse aluslepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, 28.12.2006, lk 5).

⁽¹⁰⁾ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1).

- (47) Hispaania vastas 4. meetme kohta kahe huvitatud isiku sõnastatud tähelepanekutele, selgitades, et Barcelona provintsi ringkonnakohtukohtu 22. veebruari 2016. aasta otsus sisaldas loetelu aladest, kus Iberpotash oli kohustatud rakendama keskkonnavalase korrastamise meetmeid, ning see ei hõlma Vilafrunsi mäe ja selles ei märgita, et mägi on saasteallikas. Peale selle kuulusid otsusega süüdi mõistetud isikud äriühingusse, mis käitas kaevandusi enne seda, kui Iberpotash kaevandamiskontsessiooni omandas. Seejuures olid need isikud süüdi mõistetud tegevuse ja tegevusetuse eest, mis toimus ammu enne Vilafrunsi mäe katmist.
- (48) Hispaania kordab ka oma argumente seoses sellega, et Hispaania õiguse alusel puudub Iberpotashil kohustus Vilafrunsi mägi katta.
- (49) Lisaks märgib Hispaania, et ehkki esimene huvitatud isik rõhutab, et üheski mäe katmise riikliku rahastamisega seotud dokumendis ei kirjeldata projekti katseprojektina, ei sea see isik kahtluse alla asjaolu, et mäe katmiseks kasutatav tehnoloogia on teistest eristatav ning on erinevalt teistes kaaliumkarbonaadi kaevandustes kasutatavatest tehnoloogiatest mõeldud ladustatud materjali lekete ärahoidmiseks. Asjaolu, et sõna „katse-“ ei kasutata, ei välista kasutatava tehnoloogia uuenduslikkust.

5. ABI HINDAMINE

- (50) Käesolevas otsuses hinnatakse kõigepealt, kas kaks kontrollitavat meetet hõlmavad riigiabi Iberpotashile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ning kas selline abi on selle olemasolu korral seaduslik ja siseturuga kokkusobiv.

5.1. RIIGIABI OLEMASOLU

- (51) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (52) Selleks et teha järeldus riigiabi olemasolu kohta, peab komisjon hindama, kas kõik ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid (st riigi ressursside ülekandmine ja seostatavus, valikulise eelise andmine, konkurentsi võimalik kahjustamine ja ELi-sisese kaubanduse kahjustamine) on hindamise all olevate meetmete puhul täidetud.

5.1.1. 1. MEED: VÄIKSEMA FINANTSGARANTIIDI

- (53) Kooskõlas riigisisese õigusega ning juba 1. mail 2008 tegutsenud kaevanduste puhul alates 2014. aastast ka liidu õigusega on kaevanduste käitajad kohustatud kehtestama finantsgarantii, mille eesmärk on tagada, et nad on eraldanud piisavad ressursid oma tegevuskohtade korrastamise kulude katmiseks, kui nende kaevandamistegevus lõpetatakse. Lisaks võivad avaliku sektori asutused kasutada asjaomase riigisisese õiguse alusel neid ressursse selleks, et rahastada keskkonnavõime meetmeid, mida käitajad on kohustatud võtma, aga ei võta. Käitaja võib esitada sellised garantiid pangagarantii vormis, mille eest ta maksab teenustasu. Kaebuse esitaja andmetel sai Iberpotash ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut abi, kui asjaomased ametiasutused kehtestasid väga väikese finantsgarantii summa.

5.1.1.1. Valikuline majanduslik eelis

- (54) Komisjon peab kõigepealt hindama, kas Hispaania ametiasutuste kehtestatud finantsgarantiide tasemed olid tõepoolest madalamad kui asjaomasel ajavahemikul kohaldatavate õigusnormidega nõutav. See on vajalik nõue võimaliku riigiabi eksisteerimiseks seoses selle asjaomase meetmega. Kui vastupidisel juhul oleks garantiide tase olnud kehtestatud kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega, oleks Iberpotashi koheldud nagu iga teist sarnases olukorras ettevõtjat ning ei oleks olnud ühtegi põhjust käsitleda teda ettevõtjana, kes on saanud valikulise eelise seeläbi, et tema suhtes kohaldati, nagu käesoleval juhul, finantsgarantiide kehtestamiseks sätestatud õigusnorme.

Kohaldatavad õigusaktid

- (55) Seepärast tuleb kõigepealt teha kokkuvõtte asjaomastest liidu ja riigisisestest õigusnormidest, mis reguleerivad finantsgarantiide kehtestamist.

- (56) Kaevandamisjätmete direktiivi artikli 14 kohaselt peavad riikide pädevad asutused nõudma „enne kaevandusjätmete jäätmeheoldusse kogumise või ladustamise alustamist rahalist tagatist (nt rahalise deposiidina, sealhulgas tööstusharu vastastikused garantiifondid) või samaväärset tagatist“. Selle tagatise eesmärk on, et „kõik käesoleva direktiivi kohaselt välja antud loa alusel tulenevad kohustused, sealhulgas sulgemisjärgsed sätted, täidetakse“ ja „jäätmeheoldla poolt mõjutatud maa-ala taastamiseks [...] on rahalised vahendid igal ajal hõlpsasti kättesaadavad“.
- (57) Direktiivi artikli 14 lõike 2 kohaselt tuleks tagatis arvutada vastavalt i) jäätmeheoldla tõenäolisele keskkonnamõjule ja ii) eeldusele, et vajalikule taastustööle annavad hinnangu ja selle teevad sõltumatud ja piisava kvalifikatsiooniga kolmandad isikud. Tagatise suurust kohandatakse korrapäraselt kooskõlas taastustööga, mida on vaja teha.
- (58) Mis puutub siseriiklikesse õigusnormidesse, siis on kaevandamisjätmete direktiiv võetud Hispaania õigusse üle 12. juuni 2009. aasta kuningliku dekreediga 975/2009, mis käsitleb jäätmeheoldust kaevanduses ja mäetööstuses ning kaevandamistegevusest mõjutatud maa-alade kaitset ja taastamist (edaspidi „kuninglik dekreet 975/2009“). Kuningliku dekreediga 975/2009 esimese üleminekusätte (*disposición transitoria primera*) kohaselt kohaldatakse alates 1. maist 2014 selle õigusakti sätteid, mis käsitlevad finantsgarantiisid (eelkõige artikkel 43), juba 1. mail 2008 tegutsenud kaevandamiskohtade suhtes (st sealhulgas Iberpotashi kaevandamiskohad).
- (59) Samas enne kaevandamisjätmete direktiivi üle võtva kuningliku dekreediga 975/2009 kohaldatavaks muutumist reguleerisid Kataloonia piirkonnas kaevandusettevõtjate lubasid, korrastamiskavasid ja garantiisid seadus 12/1981, millega kehtestatakse lisameetmed kaevandamistegevusest mõjutatud looduslike kohtade kaitseks (edaspidi „seadus 12/1981“), ⁽¹¹⁾ ja dekreet 202/1994, millega kehtestatakse kriteeriumid kaevandamistegevuse puhul korrastamiskavadega seotud garantiide kindlaksmääramiseks (edaspidi „dekreet 202/1994“) ⁽¹²⁾. Seaduse 12/1981 artikli 8 lõike 2 kohaselt tuleks finantsgarantii kehtestada, võttes arvesse korrastamisest mõjutatud ala ja/või sellise korrastamise üldiseid kulusid. Dekreediga 202/1994 artikliga 2 kvantifitseeritakse garantiide summa hektari kohta eri standardsete korrastamismeetmete puhul ning osutatakse, et mis tahes muude erimeetmete summa peaks võtma arvesse nende kulusid ⁽¹³⁾. Lisaks sätestatakse dekreediga 202/1994 artiklis 3, et kaevandamistegevuse puhul, mis ei toimu erihuvi pakkuvas looduslikus kohas (sealhulgas Iberpotashi kaevandamiskohad), tuleks tulenevat summat artikli 2 alusel 50 % vähendada.

Iberpotashi suhtes kehtestatud finantsgarantii summad

- (60) Iberpotash sai nende riigisiseste õigusnormide alusel Kataloonia piirkondlikult valitsuselt loa tegeleda kaaliumkarbonaadi kaevandamisega oma kaevandamiskohas Súrias 9. novembril 2006 ja oma kaevandamiskohas Balsareny ja Sallenti piirkonnas 28. aprillil 2008. Need load kujutavad endast eraldi haldusotsuseid, milles kehtestatakse finantsgarantiid 1 130 128 eurot Balsareny ja Sallenti piirkonna kaevandamiskoha puhul ja 773 682,28 eurot (2008. aastal suurendatud 828 013,24 euron) Súria kaevandamiskoha puhul. Garantiide summad on läbi vaadatud üksnes 2015. aastal, kui Hispaania ametiasutused tegid ettepaneku märkimisväärselt suuremate summade kohta, mis ulatusid Balsareny ja Sallenti piirkonnas asuva kaevandamiskoha puhul 6 979 471,83 euron (kehtiv alles pärast Kataloonia kõrgema kohtu heakskiitu 2016. aasta detsembris – vt allpool) ja Súria kaevandamiskoha puhul 6 160 872,35 euron (kehtiv alates 2015. aasta maist). Garantiide summad kehtestati eraldi eriootsustega, mille võttis vastu Kataloonia piirkondlik valitsus ja mis olid suunatud Iberpotashile.

Tõendid, et Iberpotashi garantiisummad on nõutavast väiksemad

- (61) Seoses sellega tuleb rõhutada, et kõigepealt peavad pädevad keskkonnaasutused määrama kindlaks ja kiitma heaks finantsgarantiide summad riigi või piirkondlike õigusnormide alusel, mida asjaomase juhtumi suhtes kohaldatakse. Isegi kui komisjon vastutab kaevandamisjätmete direktiivi nõuetekohase ülevõtmise ja rakendamise tagamise eest, mida kohaldatakse alates 1. maist 2014 Iberpotashi finantsgarantiide suhtes, jätab see direktiiv liikmesriikidele märkimisväärse kaalutusõiguse garantiide täpse summa kindlaksmääramisel. Sel põhjusel ei ole komisjon andnud enda hinnangut finantsgarantiide õigete tasemete kohta kooskõlas kaevandamisjätmete direktiiviga, vaid hindab üksnes olemasolevaid tõendeid finantsgarantiide ebapiisavuse kohta. Tegelikult on olemas mitu tõendit, mis viitavad, et avaliku sektori asutuste poolt 2006. ja 2008. aastal kehtestatud finantsgarantiide summa oli tegelikult väiksem kui kohaldatavate õigusaktide kohaselt nõutav.

⁽¹¹⁾ Ley 12/1981, de 24 de diciembre, por la que se establecen normas adicionales de protección de los espacios de especial interés natural afectados por actividades extractivas.

⁽¹²⁾ Decreto 202/1994, de 14 de junio, por el que se establecen los criterios para la determinación de las fianzas relativas a los programas de restauración de actividades extractivas.

⁽¹³⁾ Vt dekreediga 202/1994 artikli 2 lõike 4 punkt h.

- (62) Veelgi olulisem on see, et Kataloonia kõrgem kohus (Tribunal Superior de Justicia de Cataluña) tegi 11. oktoobril 2011 otsuse, et finantsgarantii Iberpotashi Cogulló jäätmepuistangu jaoks tema Balsareny ja Sallenti piirkonna kaevandamiskohas summas 585 153 eurot oli nõutavast väiksem. Otsuses kinnitatakse, et garantii summa ei järgi riigi õigusaktides kehtestatud õiguslikke ja regulatiivseid parameetreid, viidates eelkõige seaduse 12/1981 artikli 8 lõikele 2 ja dekreedile 202/1994. Otsuses märgitakse, et isegi kokkuvõtliku tõendi (*una prueba concluyente determinada*) puudumisel garantii õige summa kohta saab komisjon teha järelduse, et garantii summa üksnes 585 153 eurot ei ole nende õigussätetega selgelt kooskõlas. Kohus kuulutab seega garantii ebapiisavaks ning kohaldatavate õigusaktidega mitte kooskõlas olevaks ning laseb Hispaania ametiasutustel kehtestada finantsgarantii uue taseme. Seda otsust kinnitas täielikult ka ülemkohtu (Tribunal Supremo) 9. juuli 2014. aasta otsus edasikaebuse alusel. Nagu Hispaania ametiasutused märkisid, kinnitas ka Kataloonia kõrgem kohus oma 14. detsembri 2016. aasta järelduses, et uus väljapakutud summa 6 979 471,83 eurot kogu Balsareny ja Sallenti piirkonna kaevandamiskoha eest on piisav.
- (63) Pidades silmas Kataloonia kõrgema kohtu 11. oktoobri 2011. aasta riiklikku otsust, milles tõlgendatakse autoriteetselt asjaomaseid riigisiseseid õigusnorme, leiab komisjon, et on tõendatud, et finantsgarantii esialgne summa Iberpotashi kaevandamiskohas Balsareny ja Sallenti piirkonnas, mis kehtestati 2006. aastal 1 130 128 euro tasemel (mis hõlmas 585 153 eurot Cogulló jäätmepuistangu jaoks) oli märkimisväärselt ebapiisav. Kataloonia kõrgem kohus kinnitas oma 2016. aasta järelduses, et Balsareny ja Sallenti piirkonna kogusumma oleks tegelikult tulnud kehtestada tasemel, mis on vähemalt kuus korda kõrgem ning tõenäoliselt isegi kõrgem ajavahemiku eest, mis eelnes Phoenixi kava väljakuulutamisele 2011. aastal – vt põhjendused 73, 80 ja 81.
- (64) Ehkki puudub sarnane kohtuotsus Súria kaevandamiskoha garantii kohta, on olemas veenvad tõendid, et kohtumenetluse puhul oleks sama suure tõenäosusega tehtud järeldus garantii taseme selge ebapiisavuse kohta. Esialgse garantii summa 773 682,28 (2008. aastal suurendatud 828 013,24 euron) kajastab proportsionaalselt asjaolu, et Súria kaevandamiskoht on väiksem kui Balsareny ja Sallenti piirkonna kaevandamiskoht nii kogutud jäätmete massi kui ka jäätmepuistangute kogupindala järgi ⁽¹⁴⁾. Peale selle on Súria garantiid märkimisväärselt suurendatud 6 160 872,35 euron samal ajal Balsareny ja Sallenti piirkonnaga (st alles pärast kohtumäärust ja selle kinnitamist edasikaebamise järel) ning veelgi suurema proportsiooniga (rohkem kui seitse korda suurem). Seepärast võib muude tegurite puudumisel, mis selgitaksid ühelt poolt Súria garantiide summade ja teiselt poolt Balsareny ja Sallenti piirkonna garantiide summade erinevust, võib ka Súria garantii summat pidada ebapiisavaks.
- (65) Nii Hispaania ametiasutused kui ka Iberpotash kinnitavad oma esildistes, et Kataloonia kõrgem kohus oli leidnud, et El Cogulló garantii on ebapiisav. Nad püüavad kohtu otsust leevendada, väites et: i) kohus tunnistas, et vähemalt osaliselt ulatub olukord tagasi 1929. aastasse, ii) kohus mõõnis, et tal ei ole lõplikku tõendit, ning iii) kohus ei avastanud väidetavasti ühtegi konkreetset asjaomase õigusnormi rikkumist. Samas ei mõjuta ükski neist argumentidest seoses kohtuotsusega järeldust garantii ebapiisavuse kohta. Asjaolu, et Hispaania ametiasutused vaatasid tegelikult garantii summa pärast kohtuotsuse edasikaebamise käigus jõusse jätmist läbi ja esitasid selle kohtule heakskiitmiseks, kinnitab otsuse asjakohasust. Lisaks viitab 11. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus sõnaselgelt asjaomastele õigussätetele, mis on esitatud seaduse 12/1981 artikli 8 lõikes 2 ja dekreedis 202/1994.
- (66) Lisaks riigisisese kohtu autoriteetsel järeldusel on uurimise käigus avastatud veel mitu tõendit, mis kinnitavad järeldust, et finantsgarantiide esialgne tase oli põhjendamatult madal.
- (67) Esiteks on kolmandad isikud esitanud ametlikud protokollid Kataloonia parlamendi keskkonnakomisjoni 2. oktoobri 2013. aasta ärakuulamise kohta koos Kataloonia piirkondliku valitsuse keskkonnavaldkonna eest vastutava peadirektori sõnaselgete väidetega, mille kohaselt olid garantiid selgelt ebapiisavad. Peadirektor väitis, et nõutav garanteeritud summa võiks ulatuda ka 200 miljoni euron. Ehkki parlamendis toimunud poliitilise arutelu protokollid ei sisalda ühtegi asjakohast põhjendust esitatud summa kohta ja seega tuleb neisse suhtuda ettevaatusega, kinnitab summa suurus ja selle erinevus tegeliku summaga järeldusi, milleni on jõudnud valdkonna eksperdid, kes pidasid 2006. ja 2008. aastal kehtestatud garantiide summat selgelt ebapiisavaks.

⁽¹⁴⁾ Kaebuse esitaja esitatud ERFi uuringu kohaselt (vt põhjendus 68) oli 2011. aastal Balsareny ja Sallenti piirkonna (El Cogulló) toimiva jäätmepuistangu pindala 35 hektarit ja jäätmete mass 41 megatonni, samal ajal kui Súria (El Fusteret) toimiva jäätmepuistangu pindala oli 27 hektarit ja jäätmete mass 22 megatonni.

- (68) Teiseks esitas kaebuse esitaja 2012. aasta augustis uuringu, mille ta tellis keskkonnaekspertidelt (edaspidi „ERFi uuring“). See on ekspertide uuring, milles analüüsitakse ja kogutakse ulatuslikku olemasolevat (õiguslikku, akadeemilist või turu-uuringutest tulenevat) teavet asjaomasel teemal. ERFi uuringus analüüsiti valitsevat olukorda seoses Iberpotashi kaevanduskohtade keskkonnamõjuga ning prognoositi edasist arengut seoses jäätmepuistangutele kogunenud materjali kogusummaga. Selles tehakse järeldus, et jäätmepuistangute keskkonnamõju on oluline ja peaks edaspidi veelgi suurenema.
- (69) Kättesaadava teabe põhjal anti ERFi uuringus järgmine hinnang Súria ja Sallenti jäätmepuistangutesse kogunevate jäätmete mahu muutuste kohta kuni kaevandustegevuse lõpuni 2035. aastal.

Tabel 1

Súria ja Sallenti piirkonna puistangutes kogunenud jäätmete hinnanguline kogus

	Maht 2012. aastal (kilotonnides)	Mahu netokasv aastas (kilotonnides aasta kohta)	Maht 2035. aastal (kilotonnides)
Sallent	41 000	1 454	74 531
Súria	22 000	525	33 895
KOKKU	63 000	1 979	108 426

- (70) Peale selle analüüsitakse ERFi uuringus võimalusi jäätmepuistangute korrastamiseks, mis hõlmab: i) jäätmete tagasitõttmist maaalustesse kaevandustesse, ii) jäätmepuistangutes sisalduva soola lahustamist vee pumpamise ja tuleneva soolvee kas merre või maa alla juhtimisega või iii) jäätmepuistangute katmist materjaliga, mis hoiab ära vihmavee imbumise ja soolade lekked keskkonda. Selles tehakse järeldus, et Iberpotashi kaevandamiskohtade olukorra puhul on kõige asjakohasem meetod jäätmepuistangute katmine. See on suhteliselt lihtne ja tuntud meetod, sest seda on kasutatud juba mitmel juhul, isegi Kataloonia ametiasutuste endi poolt. Lisaks on see kõige asjakohasem meetod haldusasutuste poolt korrastamiseks juhul, kui kaevandusettevõtte ei täida oma kohustusi, sest erinevalt muudest meetoditest ei nõua see märkimisväärse tööstusinfrastruktuuri täiendavat rajamist. Seepärast arvutatakse ERFi uuringus välja Iberpotashi kaevandamiskohtade puistangute katmise teel korrastamise eeldatavad kulud.
- (71) Eeldatavate kulude arvutus põhineb jäätmepuistangu katmise eri komponentide ühikukulude analüüsil, mis tulenevad turu-uuringust, mille viisid läbi eksperdid eri tööde ja varude tarnijate seas ning kasutades 2012. aasta hinnakujundusandmeid, mille on avaldanud Kataloonia Tehnoloogia- ja Ehitusinstituut (Institut de Tecnologia del Construcció de Catalunya (ITeC)). Võrdluseks kasutatakse uuringus ka korrastamise kogukuludid eri korrastamisvõimaluste puhul, tuginedes uuringule, mille koostas 2001. aastal Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadi jaoks Symonds Group⁽¹⁵⁾. See hõlmab ka kaetud puistangute hooldamise ja kontrolli kuludid järgmise kümne aasta jooksul pärast katmise lõpuleviimist. Neid ühikukuludid kohaldatakse seejärel puistangutes paiknevate jäätmete hinnangulise koguse suhtes kolmel eri ajahetkel: i) tegelikud kogused 2012. aastal, ii) eeldatavad kogused 2015. aastal (aasta, mil eeldatavasti algab soola tootmine jäätmematerjalist uues tehases Súrias) ning iii) eeldatavad kogused 2035. aastal (kui Iberpotashi kaevandamistegevus kavakohaselt lõppeb). Tulenevad korrastamise kogukulud nendel perioodidel on kokkuvõtlikult esitatud järgmises tabelis.

Tabel 2

Hinnangulised korrastamiskulud ERFi uuringu kohaselt

Aasta	Hinnangulised korrastamiskulud (miljonites eurodes)		
	Súria	Balsareny ja Sallent	Kokku
2012	24,8	46,2	71,0

⁽¹⁵⁾ Kaevandamisjäätmete käitlemise parendamise kulude uuring, Symonds Group koos COWIga, aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, lõpparuanne, oktoober 2001.

Aasta	Hinnangulised korrastamiskulud (miljonites eurodes)		
	Súria	Balsareny ja Sallent	Kokku
2015	26,9	52,3	79,2
2035	38,2	83,8	122,0

- (72) Selle põhjal leitakse ERFi uuringus, et kuningliku dekreeidi 975/2009 uutel seadusandlikel õigusnormidel põhineva finantssgarantii summa ei tohiks kindlasti olla väiksem kui 2012. aastal kantud korrastamise põhikulud summas 71 miljonit eurot mõlema kaevandamiskoha puhul ning selle asjakohane summa peaks tulevasi kogukulusid arvestades olema pigem ligikaudu 100 miljonit eurot.
- (73) Lisaks analüüsitakse ERFi uuringus puistangutes asuva soola kavandatava kaevandamise ja müügi mõju, tuginedes äsja avaldatud Phoenixi kavale, mida hakati rakendama 2012. aastal. Võttes arvesse eri stsenaariumeid seoses kaaliumkarbonaadi ja soola eeldatava tootmisega tulevikus (mis hõlmab kõige ambitsioonikamaid Iberpotashi kavasid müüa aastas 1,5 miljonit tonni soola), tehakse ERFi uuringus järeldus, et mis tahes asjaomase stsenaariumi alusel Phoenixi kava üksnes aeglustaks, ent ei peataks kogu Iberpotashi kaevandamiskohtadesse kogunenud jäätmematerjali jätkuvat iga-aastast kasvu. Kõige optimistlikuma stsenaariumi korral tooks Phoenixi kava kaasa puistangutesse ladustatud kogu jäätmematerjali vähenemise 1 213 kilotonnini aastas (võrreldes 1 979 kilotonniga aastas ilma Phoenixi kavata). Seega ehkki Phoenixi kaval on märkimisväärne mõju, vähendades iga-aastast jäätmete kogunemist kuni ligikaudu 40 % võrra, leitakse ERFi uuringus, et Phoenixi kava ei saa käsitleda iseseisva korrastamismeetmena, vaid pigem leevendava tegurina, sest see toob parimal juhul kaasa olemasolevate jäätmepuistangute kasvu aeglustumise, aga mitte nende kõrvaldamise.
- (74) Iberpotash väidab, et ERFi uuringut ei saa kasutada garantiisumma arvutamisel alusena, sest ta ise tunnistab, et see ei põhine dekreeidi 202/1994 asjaomastel sätetel ning see sisaldab mitmeid ebatäpseid ja valesid väiteid ja andmeid.
- (75) Komisjon tunnistab, et uuringus ei järgita dekreeidi 202/1994 asjakohaseid sätteid ja see keskendub pigem kuningliku dekreeidi 975/2009 tingimustele, millega võetakse üle kaevandamisjäätmete direktiiv, keskendudes korrastamise eeldatavatele kuludele. Samas põhinevad selle tulemused, mis viitavad Iberpotashi eri kaevandamiskohtade hinnangulistele korrastamiskuludele, mõistlikul meetodikal ja põhjendatud eeldustel, mida on kirjeldatud põhjendustes 68–73 ning mis on seega tõepoolest asjakohased garantiide arvutamiseks ka dekreeidi 202/1994 alusel. Seda näitab eelkõige dekreeidi 202/1994 artikli 2 lõike 4 punkt h, mis viitab mis tahes muude konkreetsete korrastamismeetme kuludele, mis võivad olla vajalikud, ning ei piira seega artikli 2 eelmistes punktides eraldi loetletud näitajate arvutamist ⁽¹⁶⁾.
- (76) Peale selle on keskkonnale tekitatud kahju ja eeldatavate korrastamiskulude ulatuse asjakohasus vähemalt varjatult ilmne ka Kataloonia kõrgema kohtu 11. oktoobri 2011. aasta otsuse sõnastusest, milles märgitakse finantssgarantiide summa kohta, et „seaduse nr 12/1981 artikli 8 lõike 2 peamine ja keskne säte [...], millega nähakse ette, et igal juhul tuleks seoses korrastamisega kehtestada summa korrastamisest mõjutatud maa-ala, korrastamise kogukulude või mõlema kriteeriumi põhjal [...] („el precepto cardinal y central del caso es el artículo 8.2 de Ley 12/1981 [...] al disponer que en cualquier caso, en lo referente a la restauración, la cuantía debe fijarse en función de la superficie afectada por la restauración, por el coste global de la restauración o por ambos aspectos conjuntamente [...]“), ning milles tehakse seejärel järeldus, et luba ei ole kohaldatava õigusega kooskõlas, sest selles „ei ole käesoleval juhul kehtestatud garantiisid kooskõlas seadusjärgsete piiridega [...] („no ha establecido una fianza ajustada al caso en los límites legales [...]“). Lisaks on sellised eeldatavad korrastamiskulud ilmselgelt olulised garantii arvutamisel kuningliku dekreeidi 975/2009 artikli 43 kohaselt, mida kohaldatakse Iberpotashi suhtes alates 1. maist 2014.
- (77) Lisaks märgib komisjon, et peale üldise kriitika ERFi uuringu väidetavalt ebatäpsete ja valede eelduste kohta ei tee ei Hispaania ametiasutused ega Iberpotash neid väidetavaid ebatäpsuseid ja ebaõigeid eelduseid kindlaks ega esita mingeid konkreetseid argumente ega esita ettepanekuid ühegi enda alternatiivse hinnangu kohta seoses Iberpotashi kaevandamiskohtade korrastamise kogukuludega.

⁽¹⁶⁾ Tundub, et dekreeidi 202/1994 artikli 2 lõike 4 punkti h kasutamise asjakohasust sel puhul on tunnistatud ka Iberpotashi tähelepanekutes menetluse algatamise otsuse kohta (vt eelkõige tähelepanekute punkt 68).

- (78) Hispaania ametiasutused väidavad, et garantiide summad vastavad riigisisest õigusest tulenevatele kriteeriumidele, võttes arvesse eeldatavaid kulusid kooskõlas sel ajal kehtiva korrastamiskavaga. Lisaks esitas Iberpotash enda ekspertuuringu eesmärgiga näidata, et garantii oli piisav mõlema riigisisestes õigusaktides osutatud kriteeriumi, st mõjutatud maa-ala suuruse ja eeldatavate korrastamiskulude puhul.
- (79) Samas, nagu eespool selgitatud, ei kinnitatud kohtuotsuses selgelt riigisisese õiguse kohastele kriteeriumidele vastavust. Lisaks piirdusid meetmed, mis olid esitatud korrastamiskavas ja mida võeti arvesse Iberpotashi esitatud uuringus, ümbritsevate kanalite ehitamisega, soolvett sisaldava vihmavee kollektoritega ning sarnaste meetmetega, mille eesmärk on piirata saastet, aga mis selgelt ei too kaasa jäätmepuistangute püsivat korrastamist. Seega uuring ei hõlma ega kvantifitseeri nõuetekohaseid korrastamismeetmeid eeldatavate kulude arvutamiseks. Kuna eeldatavad tegelikud korrastamiskulud on finantsgarantii arvutamisel asjakohased nii Kataloonia (vt põhjendus 75) kui ka liidu õigusaktide alusel, ei saa Iberpotashi esitatud uuringu järeldusi võtta garantiide täieliku ja õige summa arvutamisel aluseks. Nagu on näha mitte üksnes ERFi uuringust, vaid ka näidetest samalaadsete jäätmepuistangute kohta Prantsusmaal ja Saksamaal,⁽¹⁷⁾ hõlmab selline korrastamine tavaliselt kas a) puistangute täielikku kõrvaldamist (nt materjali maa alla tagasitaitmisega), b) puistangutest soola järkjärgulist eemaldamist neisse vee pumpamise ja tuleneva soolvee kogumise kaudu või c) puistangute alalist katmist. Need nõuetekohased korrastamismeetmed on samas märkimisväärselt kallimad kui ümbritsevate kanalite ehitamine, soolvett sisaldava vihmavee kollektorid või samalaadsed meetmed, mille eesmärk on üksnes saaste piiramine. Seda näitavad ka Vilafrunsi jäätmehooldla katmise kulud, mis ulatusid 7,9 miljoni euron (ilma iga-aastaste hoolduskuludeta). Võttes arvesse, et Vilafrunsi, mis sisaldab ligikaudu kolm miljonit tonni soolamaterjali, on väike puistang võrreldes toimiva Cogulló puistanguga (Balsareny ja Salenti piirkond), kus on 41 miljonit tonni jäätmeid, või Fustereti puistanguga (Súria), kus on 22 miljonit tonni jäätmeid, on nende toimivate kaevanduste korrastamise ja vastavate jäätmepuistangute katmise kogukulud tõenäoliselt märkimisväärselt suuremad kui Vilafrunsi kulud.
- (80) Peale selle väidab Iberpotash, et puistangutes olevate jäätmete maht väheneb märkimisväärselt tänu tema Phoenixi kavale, mis avaldati 2011. aastal ja mille eesmärk on töödelda puistangutes asuvaid jäätmeid, et toota tehnilist soola, mida turul müüakse. Selle projekti osana kavatseb Iberpotash ehitada tehase, mis eemaldab vaakummeetodil soola jäätmematerjalist, mis on toodetud tema kaaliumkarbonaadi kaevandamise käigus, ning müüa seda soola turul. Ta loodab esialgu müüa aastas ligikaudu 750 tuhat tonni soola ja kavatseb hiljem seda kogust suurendada 1,5 miljoni tonni soolani aastas.
- (81) Samas, isegi kui kava, mille kohaselt töödeldakse ja müüakse vähemalt osa jäätmematerjali, võiks põhimõtteliselt vähendada puistangute suurust ja soolsust ning seega ka nende eeldatavaid korrastamiskulusid, avaldas Iberpotash selle kava alles 2011. aastal ning selle 2012. aastal alanud rakendamine on alles käimas. Seepärast on selge, et Phoenixi kava ei oleks pidanud 2006. ja 2008. aastal garantiide summa kehtestamisel sarvesse võtma, sest see oli sel ajal veel liiga ebakindel.

Järeldus valikulise majandusliku eelise olemasolu kohta

- (82) Eeltoodut silmas pidades leiab komisjon, et kogutud tõendid ja esitatud eksperdiarvamused kinnitavad riigisisese kohtu järeldust, et finantsgarantiide esialgsed summad olid nõuetekohase korrastamise tagamiseks selgelt ebapiisavad.
- (83) Seepärast leiab komisjon, et Hispaania ametiasutuste poolt 2006. ja 2008. aastal kehtestatud finantsgarantiid olid tõepoolest väiksemad kui kohaldatavate riigisiseste õigusaktidega tavapäraselt nõutav. Seepärast on Iberpotashile antud majanduslik eelis väiksemate panga teenustasude vormis, mida makstakse aastas finantsgarantiide eest. Kuna Iberpotashi andmetel ulatusid tema panga teenustasud garantiide eest 1 %ni garantiide summast aastas, vähendas märkimisväärselt madalam garantiide kogutase asjaomaseid panga teenustasusid, mida Iberpotash maksis, ning seega tema kulusid võrreldes teiste käitajatega, kelle garantiid pidid seadusele vastama. Seepärast leiab komisjon, et Iberpotash sai kasutada majanduslikku eelist tulenevalt väiksematest finantsgarantiidest.
- (84) Hispaania ametiasutuste ja Iberpotashi argumente, et avaliku sektori asutused ei võimaldanud Iberpotashile mingit eelist ega eeliskohtlemist tulenevalt asjaomaste õigusnormide rangest kohaldamisest, ei saa aktsepteerida, sest

⁽¹⁷⁾ Vt näiteks Saksamaa kaaliumkarbonaadi kaevandamise ettevõtte K+S Kali GmbH 2015. aasta aruanne, lk 48 (<http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html>), Alsace'i jäätmepuistangute puhul kasutatud korrastamismeetodid, mida on kirjeldatud ACA dokumendis, mis on Hispaania ametiasutustele 19. aprillil 2016 esitatud esildise 2. lisa, või Saksamaa eksperdi Henry Rauche raamat „Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert“, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, 2015, <https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/>.

eespool on tehtud kindlaks, et need avaliku sektori asutuste otsused tõid kaasa finantsgarantiide taseme, mis oli tavapäraselt nõutavast madalam. Pealegi argument, et Kataloonia õigusaktid olid tegelikult rangemad kui sarnased õigusnormid riigi tasandil või Hispaania muudes piirkondades, ei ole asjakohane, sest need kulud on asukohapõhised ning Iberpotashi esitatavaid finantsgarantiisid käsitlevad õigusnormid, mida tuli järgida, olid need, mida kohaldati Kataloonias, kus jäätmepuistangud asusid. Avaliku sektori asutused lubasid Iberpotashil hoida väiksemaid finantsgarantiisid kui tema suhtes kohaldatavate Kataloonia õigusaktidega tavapäraselt nõutav ning ta sai seega valikulise eelise väiksemate panga teenustasude vormis väiksemate garantiide eest võrreldes teiste samas olukorras ettevõtjatega.

- (85) Komisjon teeb seega järelduse, et 1. meede andis Iberpotashile valikulise majandusliku eelise.

5.1.1.2. *Riigi ressursside ülekandmine*

- (86) Seoses riigi ressursside kriteeriumiga väidab kaebuse esitaja, et liiga väike garantii, mis ei kata kõiki korrastamiskulusid, kujutab endast riigi ressursside (võimalikku) ülekandmist. Väidetavasti kaasneb sellega risk, et juhul kui Iberpotash ei täida oma kohustusi seoses oma kaevandamiskohtade korrastamisega, peab riik need kulud kandma. Kaebuse esitaja viitab komisjoni otsusele Georgsmarienhütte asjas, ⁽¹⁸⁾ kus komisjon käsitles riigiabiina vabastust terasetootja keskkonnavalastest kohustustest seoses tööstusliku tolmu ringlussevõtu ja kõrvaldamisega.
- (87) Hispaania ametiasutused ja Iberpotash väidavad, et isegi juhul, kui garantii oleks nõutavast väiksem, oleks Iberpotashil ikkagi üldine kohustus oma kaevandamiskohad korrastada ning ta oleks kohustatud maksma sellise korrastamise kulud. Finantsgarantii summa ei piira neid kulusid mingil viisil. Seepärast ei vabasta riik Iberpotashi tema finantskohustustest. Pealegi igasugune risk, et Iberpotash ei ole tulevikus valmis kõiki neid kulusid katma ja riik peab oma ressurssidega sekkuma, on äärmiselt väike ja ebatõenäoline, pidades silmas Iberpotashi emaettevõtja head finantsseisundit. Hispaania ametiasutused väidavad, et juhul kui Iberpotash ei täida tulevikus neid kohustusi, on Hispaanias piisavalt Iberpotashi varasid, mida ametiasutused saaksid korrastamise kulude katmiseks arestida.
- (88) Komisjon märgib, et antud juhtumi puhul asjakohaseid garantiisid ei kontrollita riigiabi õigusnormide alusel seoses sellise teenustasu summaga, mis võib olla juba eelnevalt kindlaks määratud, arvestades garantii andja (st erasektori pank, mitte riik) jaoks tekkivat riski või riskipositsiooni, vaid seoses riigi jaoks tekkiva riskiga juhul, kui garanteeritud summa on väiksem kui keskkonnakahju tegelikud kulud, ning juhul, kui garantii saanud ettevõtja ei tasu või ei suuda tasuda kõiki korrastamiskulusid.
- (89) Mis puutub kaebuse esitaja tõstatatud pretsedenti, siis oli Georgsmarienhütte juhtum oluliselt erinev, sest Alam-Saksi liidumaa eeldas selgelt vastutust tolmu kõrvaldamise eest ja tasus tegelikult 64,64 miljonit Saksa marka selle kõrvaldamise eest. Käesoleva juhtumi puhul ei ole tegu sama olukorraga, sest garantii summast olenemata jääb Iberpotash vastutavaks oma kaevandamiskohtade korrastamise eest ning Hispaania ametiasutused ei ole siiani võtnud kohustust maksta mis tahes korrastamiskulusid Iberpotashi asemel. Georgsmarienhütte juhtumit ei saa seega käesoleva juhtumi puhul pretsedendina käsitleda.
- (90) Iberpotashi finantsgarantii esitatakse pangagarantiina, mis ei ole riigi jaoks vabalt kättesaadav. Seda saab kasutada üksnes rangelt seaduses kindlaks määratud meetmete jaoks, eelkõige jäätmete kõrvaldamiseks, kaevandamiskoha korrastamiseks ja muudeks keskkonnametmeteks juhul, kui Iberpotash ei täida oma keskkonnavalaste kohustusi. Riik ei saa garantii vahenditelt intressi ega muud rahalist eelist, mis oleks finantsgarantii väiksema summa korral väiksem. Peale selle ei ole riik olnud siiani olukorras, kus ta peaks garantiid eespool nimetatud eesmärkidel kasutama. Samas, isegi kui väiksem garantii summa ei ole siiani toonud kaasa tegelikku mõju riigi ressurssidele, siis see asjaolu iseenesest ei välista võimalikku mõju riigi ressurssidele tulenevalt suuremast riskist, et riik on kohustatud oma ressurse tulevikus kulutama.
- (91) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 seisukohast piisab tõepoolest riigiabi mõiste täitmiseks sellest, kui tekib konkreetne oht põhjustada riigile tulevikus lisakoormus ⁽¹⁹⁾. Euroopa Kohus on sedastanud ka, et riigiabi meetme seos riigi ressurssidega ja mõju neile ressurssidele ei pea olema selle kriteeriumi täitmiseks otsene.

⁽¹⁸⁾ Komisjoni 29. juuli 1998. aasta otsus 1999/227/ESTÜ Alam-Saksi liidumaa (Saksamaa) poolt Georgsmarienhütte GmbH-le antud abi kohta (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 72).

⁽¹⁹⁾ Vt ka otsus kohtuasjas C-200/97, Ecotrade, ECLI:EU:C:1998:579, eelkõige punkt 41.

- (92) Selliste finantsgarantiide põhieesmärk on tagada, et kaevandusettevõtjatel oleks piisavalt vahendeid kõrvale pandud, et katta tulevased korrastamiskulud olenemata nende rahalisest seisundist (sageli üsna kauges) tulevikus. Seega on ilmne, et juhul kui garantii summa on märkimisväärselt väiksem kui eeldatavad korrastamiskulud, esineb vähemalt suurem risk, et riigi ressursse võidakse tulevikus mõjutada. See võimalike riigi eelarve jaoks tekitatavate kulude oht on selgelt suurem kui juhul, kui garanteeritud summa oleks olnud õigesti kehtestatud kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, võttes nõuetekohaselt arvesse eeldatavaid korrastamiskulusid. Kui need ressursid on vajalikust märkimisväärselt väiksemad, siis tuleks lõppkokkuvõttes katta suurem osa nendest kuludest riigi ressurssidest, kui Iberpotash mis tahes põhjusel ei soovi või ei suuda seda teha. Lisaks on juhul, kui Iberpotash ei ole tulevikus võimeline tasuma korrastamiskulusid, ebatõenäoline, et Hispaania ametiasutuste väidetav võimalus arestida Iberpotashi varad toob kaasa märkimisväärsed lisaressursse, sest Iberpotashi (ja kogu ICLi kontserni) ainsad varad Hispaanias on kaaliumkarbonaadi kaevandused. Samas kui kaaliumkarbonaadi kaevandused suletakse, on nende varade väärtus kaheldav.
- (93) Asjaolu, et riik oleks kohustatud omal arvel sekkuma, juhul kui Iberpotash ei soovi või ei suuda võtta oma jäätmepuistangute suhtes vajalikke korrastamismeetmeid, on kohaldatavates õigusaktides selgelt kirjas.
- (94) Esiteks võib riik kooskõlas seaduse 39/2015 ⁽²⁰⁾ artikliga 102 võtta meetmeid selliste meetmete võtmise eest seadusjärgselt vastutava isiku asemel. Hispaania peaks i) sundima Iberpotashi võtma konkreetselt kindlaks-määratud meetmeid; ii) teavitama Iberpotashi, et vastasel korral võtab haldusasutus sellised meetmed ise, ning sellest, milliste kuludega; iii) rakendama selliseid meetmeid ning iv) püüdma kulu Iberpotashilt tagasi nõuda, mis ei ole iseenesest võimalik, kui Hispaania peab kasutama ebapiisavat finantsgarantiid. Samal ajal kui see otsus on ametlikult vabatahtlik, siis juhul, kui Iberpotash rikub oma kohustusi oma rajatised korrastada, ei oleks Hispaanial muud võimalust kui maksta ette sellise korrastamise eest, sest Hispaania ei täidaks muul juhul oma kohustusi.
- (95) Teiseks, nagu on märgitud põhjenduses 13, võib Hispaania rikkuda oma kaevandamisjäätmete direktiivist ja veepoliitika raamdirektiivist tulenevaid kohustusi. Seega kui Iberpotash peaks oma rajatised pärast maavarade ammutamist maha jätma ning neid mitte korrastama, siis ebapiisavat garantiid arvestades on ainus viis, kuidas Hispaania saab täita oma kohustusi nende direktiivide alusel ning hoiduda lõppkokkuvõttes päeva kohta arvestatavatest karistusmaksetest, mille on kehtestanud Euroopa Kohus, on maksta ise soolamägede kõrvaldamise või sama tõhusa korrastamise eest.
- (96) Kolmandaks võidakse Hispaania 18. juuli 2006. aasta seaduse 27/2006 ⁽²¹⁾ sätete kohaselt nõuda Hispaania ametiasutustelt, et nad täidaksid oma kohustusi keskkonnanalaste õigusaktide alusel. Vabaühendus, mis vastab seaduses 27/2006 sätestatud kriteeriumidele, võib seaduse 27/2006 artikli 18 lõikes 1 loetletud keskkonnanalaste rikkumise korral (sealhulgas rikkumised, mis puudutavad veekaitse valdkonna kohustusi), pöörduda kohtusse, et sundida haldusasutust täitma oma keskkonnanalaste kohustusi.
- (97) Neljandaks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ ⁽²²⁾ artikli 6 lõikes 3 sätestatud, et kui keskkonnakahju korral parandusmeetmete võtmise eest vastutav ettevõtja ei täida oma kohustusi, võib pädev asutus kõnealuseid abinõusid äärmisel juhul rakendada ise. Samamoodi võib artikli 5 lõike 3 alusel pädev asutus juhul, kui asjaomane ettevõtja seda ei tee, rakendada vajalikke ennetusmeetmeid, et kõrvaldada keskkonnakahjustuse otsene oht. Kui Iberpotash ei võta vajalikke korrastamismeetmeid, kui tema kaevandamistegevus lõpetatakse, siis võivad korrastamata jäätmepuistangud muutuda otseseks ohuks keskkonnale, nõudes seega pädevatelt avaliku sektori asutustelt äärmisel juhul parandus- või ennetusmeetmete võtmist.
- (98) Lisaks märgivad Hispaania ametiasutused ise, ⁽²³⁾ et seaduse 12/1981 artikli 9 kohaselt, kui ettevõtja ei täida oma kohustusi, võib Kataloonia piirkondliku valitsuse haldusasutus võtta neid meetmeid sundkorras ja ettevõtja kulul. Need näitavad, et praktikas rakendab haldusasutus asjaomaseid meetmeid, mida seejärel rahastatakse finantsgarantiist või, kui garantii ei ole piisav, siis ettevõtja varade müügist. Seepärast juhul, kui finantsgarantii on märkimisväärselt väiksem kui nõutud, on riigi haldusasutusel oht, et ettevõtja varad ei ole piisavad tema võetud

⁽²⁰⁾ Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-10565&p=20151002&tn=1#a99>.

⁽²¹⁾ Ley 27/2006, de 18 de julio, por la que se regulan los derechos de acceso a la información, de participación pública y de acceso a la justicia en materia de medio ambiente.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

⁽²³⁾ Vt eelkõige Hispaania ametiasutuste märkuste punkti 11 kolmanda isiku tähelepanekute kohta, mis esitati 27. juulil 2016.

asjaomaste meetmete rahastamiseks. See kinnitab, et liiga väike finantsgarantii suurendab riski, et haldusastutuse võetud korraldamismeetmed ei ole ettevõtja varadega piisavalt kaetud (eriti juhul, kui tal ei ole muud tegevust Hispaanias, nagu Iberpotashil) ning tuleb maksta riigi ressurssidest.

- (99) Seepärast tekitab garantiide tase, mis on märkimisväärselt madalam kui seadusega nõutav, riigile konkreetse riski seoses tema ressurssidele avalduva lisakoormusega. See riigi jaoks tekkiva lisakoormuse suurem risk on seega piisavalt konkreetne, et avaldada vähemalt võimalikku mõju riigi ressurssidele tulenevalt finantsgarantiide liiga madalast tasemest.
- (100) Iberpotashi esitatavate finantsgarantiide tase on kehtestatud Kataloonia piirkondliku valitsuse haldusotsustega, millega kiidetakse heaks load tegeleda kaaliumkarbonaadi kaevandamisega. Arvestades, et (liikmes)riigi mõiste Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamiseks hõlmab kõiki avaliku sektori asutuste tasandeid, olenemata sellest, kas tegu on riikliku, piirkondliku või kohaliku asutusega, siis otsus kohaldada finantsgarantiide madalamat taset on seostatav riigiga.
- (101) Seepärast leiab komisjon, et 1. meetmega kaasnes riigi ressursside ülekandmine ja meede oli seostatav riigiga.

5.1.1.3. *Võimalik konkurentsi moonutamine*

- (102) Komisjon leiab, et Iberpotashi väiksemad kulud tulenevalt finantsgarantiide tasemest, mis on madalam kui asjaomaste õigusaktidega nõutav, ei pruugi moonutada konkurentsi turgudel, kus Iberpotash tegutseb – peamiselt kaaliumkarbonaadi ja soola turud. Nagu allpool selgitatud (vt põhjendust 110 ja järgmisi põhjendusi), ulatusid need väiksemad kulud asjaomase ajavahemiku jooksul ligikaudu 1,8 miljoni euroni ega olnud seega vastupidi Hispaania ametiasutuste väidetele vähetähtsad.
- (103) Peale selle ei välista asjaolu, et Iberpotash on ainus Hispaania kaaliumkarbonaadi tootja, võimalikku konkurentsi moonutamist, sest asjaomane geograafiline turg on selgelt laiem kui Hispaania siseturg. Komisjon on juba 1993. aastal leidnud, et kaaliumkarbonaadi turg on suurem kui Hispaania, hõlmates ka Prantsusmaad, Ühendkuningriiki ja teisi liikmesriike, välja arvatud Saksamaad⁽²⁴⁾. Lisaks osutab Iberpotash oma 2014. aasta jätkusuutlikkuse aruandes, ⁽²⁵⁾ et üksnes 23 % tema toodetud kaaliumkarbonaadist ja soolast müüakse Hispaanias, samal ajal kui 50 % läheb teistesse Euroopa riikidesse, 18 % Lõuna-Ameerikasse ning lisaks müüakse seda Põhja-Ameerikasse, Aafrikasse ja Aiasiasse. Kõikides nendes piirkondades konkureerib Iberpotash teiste kaaliumkarbonaadi ja soola tootjatega ning Iberpotashi kunstlikult madalad kulud võivad seda konkurentsi mõjutada.
- (104) Lisaks ei seata võimalikku konkurentsi moonutamist kahtluse alla Iberpotashi väitega, et finantsgarantiide tasemest olenemata jäävad tema keskkonnanalased kohustused samaks (st tagada tema kaevandamiskohtade korraldamine ja ära hoida saaste) ning ta peab sellegipoolest hoidma eraldi, et katta võimalikud keskkonnanalased kohustused. Lisaks neile raamatupidamislikele eraldistele kajastab konkreetse finantsgarantiide hoidmise kohustus kooskõlas asjaomaste õigusaktidega tegelikult tavapäraseid, aga konkreetseid tegevuskulusid, mida Iberpotash – või mis tahes muu kaevandusettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse samu eeskirju – on kandnud tulenevalt teenustasudest, mida pank nõuab garantii kehtestamise ja hoidmise eest, ning nende põhjendamatult madal tase võib seega anda Iberpotashile eelise ja moonutada konkurentsi.
- (105) Komisjon teeb seega järelduse, et 1. meede võib moonutada konkurentsi.

5.1.1.4. *Mõju ELi-sisesele kaubandusele*

- (106) Nagu eespool märgitud, on kaaliumkarbonaadi ja soola turud selgelt piiriülesed turud ning 50 % Iberpotashi toodangust eksporditakse teistesse Euroopa riikidesse. Seega võib finantsgarantiide madalam tase mõjutada ELi liikmesriikide vahelist kaubandust.

⁽²⁴⁾ Vt komisjoni 14. detsembri 1993. aasta otsus 94/449/EÜ seoses menetlusega nõukogu määruse (EMÜ) nr 4064/89 kohaselt (juhtum nr IV/M.308 – Kali – Salz/MdK/Treuhand) (EÜT L 186, 21.7.1994, lk 38).

⁽²⁵⁾ Memoria de Sostenibilidad 2014, lk 15, <http://www.icl-iberia.com/noticia/icl-iberia-presents-the-sustainability-report>.

- (107) Iberpotashi väidet, et soolaturud on tulenevalt suurtest transpordikuludest üksnes riiklikud või isegi piirkondlikud, ei toeta seega näitajad, mille Iberpotash on oma 2014. aasta jätkusuutlikkuse aruandes esitanud, sest 80 % tema toodetud soolast eksporditakse mitte üksnes teistesse Euroopa riikidesse, vaid ka Aiasiasse, Põhja-Aafrikasse ja Ameerikasse. Lisaks on Iberpotashi tähelepanekud menetluse algatamise otsuse kohta selles punktis vastuolulised, sest neis väidetakse ühelt poolt, et soolaturg on riiklik või isegi piirkondlik, ning teiselt poolt, et Prantsuse soolatootja on tema otsene konkurent ja püüab Iberpotashi turult välja jätta.
- (108) Komisjon teeb seega järelduse, et 1. meede mõjutab ELi-sisest kaubandust.

5.1.1.5. *Abi summa väljaselgitamine*

- (109) Abi tegeliku summa kindlakstegemiseks tuleb kõigepealt teha kindlaks vähemalt finantsgarantiide ligikaudne nii-öelda õige summa kohaldatavate õigusnormide alusel asjaomasel perioodil. Siis vastaks abi summa nende panga teenustasude tegeliku summa, mida Iberpotash oleks pidanud maksma õige garantiisumma kehtestamiseks, ja tegelike äriühingu tasutud panga teenustasude summa erinevusele.
- (110) Kolmas isik väidab, et abi summa ei tohiks piirduda väiksemate panga teenustasudega, vaid peaks hõlmama ka vajadust esitada piisav tagatis pangale rahaliste eraldiste vormis. Samas, arvestades, et nii-öelda parandatud garantiide summa on alltoodud hinnangu kohaselt suhteliselt tagasihoidlik, arvestades Iberpotashi aastakäivet (ligikaudu 300 miljonit eurot) ja kogu ICLi kontserni aastakäivet (5,4 miljardit USA dollarit), siis on ebatõenäoline, et suurema garantiisumma kindlustamine nõuaks äriühingult märkimisväärsed lisakulusid.
- (111) Kuna Hispaania ametiasutuste seisukoha järgi on Kataloonia kõrgem kohus 2016. aasta detsembris sedastanud, et suurem summa 6 979 471,83 eurot Balsareny ja Sallenti piirkonna kaevandamiskoha puhul on kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, leiab komisjon, et praegu on Balsareny ja Sallenti piirkonna garantiide nii-öelda õige summa sellele kohtu heaks kiidetud hetkel kohaldatavale summale vastav.
- (112) Peale selle leiab komisjon analoogia põhjal (vt ka põhjendust 64), et suuremat summat 6 160 872,35 Súria garantii eest, mida kohaldatakse alates 2015. aastast, võidakse samuti käsitleda kohaldatavate õigusaktidega kooskõlas olevana. Isegi kui puudub autoriteetne kohtu järeldus seoses selle kaevandamiskohaga, on garantii suurem summa väiksema kaevandamiskoha puhul Súrias tegelikult peaaegu võrreldav Balsareny ja Sallenti piirkonna puhul heaks kiidetud summaga. See kinnitab, et summat saab käsitleda piisavana ja kohaldatavate õigusaktidega kooskõlas olevana.
- (113) Seepärast vastab garantiide õige summa praegu kokku 13 140 344,18 eurole.
- (114) Samas võetakse selle summa arvutamisel arvesse 2011. aastal avaldatud ja alates 2012. aastast järk-järgult rakendatavat Phoenixi kava. Kavas nähakse muu hulgas ette investeering vaakummeetodil soola eemaldamise tehasesse, et töödelda ja turustada soola, mis sisaldub kaaliumkarbonaadi kaevandamisjäätmetes. Kava kohaselt peaks Iberpotash lõpuks müüma aastas ligikaudu 1,5 miljonit tonni soola.
- (115) Komisjon on nõus ERFi uuringuga, et Phoenixi kava kui sellist ei saa käsitleda korrastamismeetmena ning see ei peataks tegelikult jäätmete kasvu kaevanduste tegutsemise ajal. Samas tunnustab komisjon Iberpotashi ja Hispaania ametiasutuste väiteid, et kava ei avalda mõju kogu eeldatavatele korrastamiskuludele. ERFi uuringus ei võeta arvesse asjaolu, et soola töötlemine ja müük jätkuvad tõenäoliselt ka siis, kui kaaliumkarbonaadi kaevandamine on peatunud. Phoenixi kava aitab seega tõenäoliselt sammhaaval kaasa jäätmepuistangute kõrvaldamisele tulevikus ning seda võib iseenesest võtta arvesse garantiide asjakohase taseme kehtestamisel, nagu oli tegemist 2015. aastal välja pakutud garantiide kõrgema taseme puhul ning nagu riigisisene kohus vähemalt Balsareny ja Sallenti piirkonna puhul kinnitas.
- (116) See asjaolu tähendab samas, et praegust finantsgarantiide taset ei saa pidada piisavaks ajavahemikul enne Phoenixi kava algust 2012. aastal. Isegi kui enne Phoenixi kava väljakuulutamist töötles ja müüs Iberpotash oma jäätmepuistangutest pigem väiksemaid soolakoguseid, siis enamik soolajäätmetest lihtsalt koguti jäätmepuistangutesse lootuses, et neid saab tulevikus kaubanduslikult kasutada ⁽²⁶⁾. Samas puudus konkreetne plaan, kuidas ja millal suurendada soolatöötlemisrajatist, et sel viisil kõrvaldatud soolajäätmete kogused oleksid suuremad ja avaldaksid seega tulevastele korrastamiskuludele olulist mõju. Seepärast ei oleks seoses Phoenixi kava käivitamisele eelnenud ajavahemikuga pidanud arvesse võtma seda üsna hüpoteetilist tulevast jäätmepuistangute vähenemist tulenevalt oluliste soolakoguste töötlemisest ja müügist.
- (117) Komisjon peab seega võtma arvesse muid kättesaadavaid tõendeid garantiide nii-öelda õige ligikaudse summa hindamiseks ajavahemikul 2006–2011, tuginedes sel hetkel eeldatavatele korrastamiskuludele ilma Phoenixi kava mõjuta.

⁽²⁶⁾ Vt Iberpotashi märkused menetluse algatamise otsuse kohta, punkt 23.

- (118) Nagu eespool selgitatud (vt põhjendused 68–81), anti kõige usaldusväärsemad hinnangud kogu eeldatavatele korrastamiskuludele (ilma Phoenixi kavata) ERFi uuringus, mille kaebuse esitaja esitas. Komisjon peab selle eksperdi eelduseid usaldusväärseks, sest need põhinevad suures osas turu-uuringutel ja võrdlusel sarnaste kaevandamiskohtadega mujal maailmas. Seevastu nagu eespool selgitatud, ei saa Iberpotashi esitatud uuringut käsitleda usaldusväärse hinnanguna eeldatavate korrastamiskulude kohta, sest selles ei võeta arvesse nõuetekohaseid korrastamismeetmeid (vt põhjendus 79).
- (119) ERFi uuringus leitakse, et kogu korrastamiskulud ulatuvad vähemalt 71 miljoni euroni. Pealegi on kõik muud võimalike õigete summade näitajad ERFi uuringus või muudes allikates (vt eespool punkt 5.1.1.1) isegi suuremad. Seepärast leiab komisjon, et ajavahemiku 2006–2011 kohta paremate näitajate puudumisel tuleb võtta arvesse asjaomaseid eeldatavaid korrastamiskulusid summas 71 miljonit eurot (24,8 miljonit eurot Súria puhul ja 46,2 miljonit eurot Balsareny ja Sallenti piirkonna puhul).
- (120) Lisaks tuleks kooskõlas dekreeidi 202/1994 (sel ajavahemikul kohaldatav õigusakt) artikliga 3 tulenevat finantsgarantii summat artikli 2 alusel (st eeldatavate korrastamiskulude põhjal) vähendada 50 % kaevandamis-tegevuse korral, mis ei toimu erihuvi pakkuvas looduslikus kohas (sealhulgas Iberpotashi kaevandamiskohad).
- (121) Seepärast leiab komisjon kättesaadavate tõendite alusel, et Iberpotashi kaevandamistegevuse finantsgarantiide nii-öelda õige summa ulatub vähemalt 12,4 miljoni euroni Súria puhul (ajavahemikul 2006–2011) ja 23,1 miljoni euroni Balsareny ja Sallenti piirkonna puhul (ajavahemikul 2008–2011).
- (122) Iberpotashi andmetel ulatuvad garantii jooksvad kulud 1 %ni garantiisummast aastas. Kahe asjaomase ajavahemiku puhul eespool nimetatud õigeid garantiisummasid kasutades ulatuks Iberpotashile väiksemate garantii teenustasude vormis antud kogu abi igal aastal 1 %ni erinevusest nii-öelda õige summa ja tegeliku selle aasta kohta kehtestatud summa vahel, nagu on näidatud järgmises tabelis.

Tabel 3

Abisumma arvutamine

(tuhandetes eurodes, ümardatu- tult)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Balsareny ja Sallent											
— tegelik garantii	—	—	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130	1 130
— nii-öelda õige garantii	—	—	23 100	23 100	23 100	23 100	6 979	6 979	6 979	6 979	6 979
— teenustasude erinevus	—	—	146,5 ⁽¹⁾	219,7	219,7	219,7	58,5	58,5	58,5	58,5	58,5
Súria											
— tegelik garantii	774	774	828	828	828	828	828	828	828	828	6 161
— nii-öelda õige garantii	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	12 400	6 160	6 160	6 160	6 160	6 160
— teenustasude erinevus	9,7 ⁽²⁾	116,3	115,7	115,7	115,7	115,7	53,3	53,3	53,3	53,3 ⁽³⁾	0
Teenustasude koguerinevus Iberpotashi puhul	9,7	116,3	262,2	335,4	335,4	335,4	111,8	111,8	111,8	76,3	58,5

⁽¹⁾ Kuna Balsareny ja Sallenti piirkonna garantii kehtestati 29. aprillil 2008 välja antud loaga, siis arvutatakse Balsareny ja Sallenti piirkonna garantii tasude erinevus sel aastal kui 8/12 aastasummast.

⁽²⁾ Kuna Súria garantii kehtestati 9. novembril 2006 välja antud loaga, siis arvutatakse Súria garantii tasude erinevus sel aastal kui 1/12 aastasummast.

⁽³⁾ Kuna Súria garantiid suurendati nii-öelda õige summani 2015. aasta mais, siis arvutatakse Súria garantii teenustasud sel aastal kui 4/12 aastasum-
mast.

- (123) Seepärast ulatub Iberpotashile väiksemate garantiide eest nõutavate väiksemate panga teenustasude vormis antud abi kogusumma kogu ajavahemikul 2006–2016 1 864 622 euron.

Seda abi anti hetkel, kui Hispaania ametiasutuste välja antud keskkonnalubades kehtestati garantiide madalamad tasemed, st 6. novembril 2006 Súria puhul ja 29. aprillil 2008 Balsareny ja Sallenti piirkonna puhul.

5.1.1.6. *Järeldus abi olemasolu kohta: 1. meede*

- (124) Eeltoodut arvestades asub komisjon seisukohale, et 1. meede hõlmab riigiabi, ning hindab seepärast selle meetme õiguspärasust ja siseturuga kokkusobivust.

5.1.2. 4. MEED: INVESTEERING VILAFRUNSI JÄÄTMEPUISTANGU KATMISEKS

- (125) 17. detsembril 2007 sõlmisid Hispaania keskkonnaministeerium ja Kataloonia piirkondlik valitsus kokkuleppe, millega nad nõustusid tegema koostööd ja jagama kulusid seoses projektiga, mille eesmärk oli katta Vilafrunsi jäätmepuistang ja seega vähendada selle negatiivset keskkonnamõju. Rahandusministeerium nõustus panustama 4 miljonit eurot investeerimiskuludesse, samal ajal kui ülejäänud tuli katta Kataloonia piirkondliku valitsuse hallatava avaliku ametiasutuse Agencia Catalana del Agua poolt. Töö projekti kallal algas 2008. aasta augustis ja kestis 18 kuud. Koguinvesteerimiskulud ulatusid 7 887 571 euron ja need kaeti täies ulatuses avaliku sektori asutuste poolt, nagu 2007. aasta kokkuleppes kokku lepitud.
- (126) Projekt seisnes Vilafrunsi jäätmepuistangu katmises veekindla kihiga (*lámina impermeable*), mis sulgeks jäätmepuistangu õhukindlalt ja isoleeriks jäätmetes sisalduva soola igasugusest kontaktist väljastpoolt pärineva veega ning ennetaks seega soola lekkeid puistangust. Katet kaitsti geotekstiilist kihiga ja see kaeti mullaga, et tagada taimestiku areng kaetud puistangul.
- (127) Vilafrunsi jäätmepuistang on Iberpotashi valdustes ja omanduses. See anti talle üle 21. oktoobri 1998. aasta müügilepingu osana, millega Iberpotash omandas kaevandamistegevuse Kataloonia piirkonnas Hispaania riigiettevõtelt Sociedad Estatal de Participaciones Industrialesilt (SEPI). Võõrandamise ajal oli jäätmepuistang juba mittetoimiv, sest selle kaevanduse tegevus, mille juurde Vilafrunsi jäätmepuistang kuulus, peatas tegevuse juba 1973. aastal.

5.1.2.1. *Valikuline majanduslik eelis*

- (128) Nagu eespool märgitud, rahastasid Iberpotashi valdustesse ja omandusse kuuluva Vilafrunsi jäätmepuistangu katmise investeeringuid täielikult avaliku sektori asutused. Iberpotash kannab üksnes rajatise hoolduskulud selle tegevusaja jooksul.
- (129) 2008.–2009. aastal toimunud katmine oli seotud jäätmepuistanguga, mis kuulus Iberpotashile alates 1998. aastast, mil kaevandamiskoht erastati koos muude piirkonnas asuvate kaaliumkarbonaadi kaevandamiskohtadega. Jäätmepuistang on seotud kaevandusega, mis lõpetas tegevuse juba 1973. aastal, ning seega võttis Iberpotash kaevandamiskoha üle, kui see enam ei toiminud. Iberpotash väidab seega, et tal puudub kohustus võtta meetmeid, et ära hoida jäätmepuistangust tulenev saastumine kas riigi või liidu õigusaktide alusel, sest Iberpotash ei olnud esialgne saastaja.
- (130) Hispaania ametiasutused ei ole nõus nende Iberpotashi väidetega ning kinnitavad, et Iberpotashil on üldine kohustus võtta asjakohaseid meetmeid, et ära hoida tema omandis olevast jäätmepuistangust tulenev saastumine ning käidelda puistangut kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega. Iberpotash vastutab seega keskkonnakaitsemeetmete eest, mida nõutakse asjaomaste õigusaktidega, ning keskkonnakahjustuste eest, mille see puistang põhjustab.
- (131) Peale selle viitavad kolmanda isiku märkused Iberpotashi vastutusele käidelda Vilafrunsi alates hetkest, mil kaevandamisõigused talle üle anti. See vastutus põhines Hispaania 15. juuli 1993. aasta seadusel 6/1993, mis käsitleb jäätmekäitlust, ning 20. juuli 2001. aasta kuninglikul dekreetseadusel 1/2001, millega sõnastati uuesti Hispaania veeseadus. Kolmas isik väidab, et asjaolu, et Vilafrunsi ei olnud enam toimiv, kui Iberpotash selle omandas, on ebaoluline, sest iga kaevanduskontsessiooni omanik peab täielikult käitlema kõiki kaevandamisjätmeid, st ka jätmeid, mis on tekitatud enne seda, kui omanik sai kontsessiooni.

- (132) Komisjon leiab, et asjaolu, et Vilafrunsi jäätmepuistangu juures asuv kaevandus lõpetas tegevuse juba 1973. aastal, ei välista iseenesest Iberpotashi kui omaniku vastutust tagada asjakohane korrastamine. Nagu Hispaania ametiasutused kinnitasid, siis kõik korrastamiskavad, sealhulgas 2008. aasta kava, hõlmasid erakorralisi korrastamismeetmeid, mida Iberpotash oli kohustatud Vilafrunsi puistangu suhtes võtma. Hispaania 1973. aasta kaevandamiseseaduse artikli 121 alusel on korrastamiskavas nimetatud kohustuste täitmata jätmine tõsine rikkumine. Lisaks kinnitavad Hispaania ametiasutused, et kooskõlas kohaldatavate veekaitse õigusaktidega oli Iberpotash alati kohustatud võtma vajalikke meetmeid, et ära hoida kõikidest tema rajatistest, sealhulgas Vilafrunsi puistangust tulenev veereostus. Komisjon märgib ka seda, et kaevandamisjäätmete direktiivi artikli 4 kohaselt peab käitaja võtma kõik vajalikud meetmed, et võimalikult suures ulatuses ennetada või ära hoida võimalikke negatiivseid mõjusid keskkonnale jäätmeheidla käitlemise korral ka pärast selle sulgemist.
- (133) Samuti väidab Iberpotash, et kaevandamiskoha müügileping hõlmab sätet, mida saab tõlgendada sellisena, et see välistab Iberpotashi vastutuse, mis tuleneb tegevusest enne 1997. aastat, sealhulgas igasuguse vastutus jäätmepuistangu eest. Iberpotash viitab seoses sellega ülemkohtu 14. mai 2009. aasta otsusele, milles viidatakse müügilepingu sättele, mis näeb ette, et müüja peaks hüvitama ostjale kõik kohustused, mis tulenevad kolmandate isikute nõuetest seoses asjaoludega enne üleminekut, mida bilanss ei kajastanud ja mis ei olnud hoolsuskohustuse auditi käigus ilmsed. Iberpotash väidab, et Vilafrunsi korrastamisega seotud kohustused ei olnud enne müüki ilmsed ning bilansis puudusid seonduvad eraldised tulenevalt asjaolust, et sellist õiguslikku kohustust sel ajal ei eksisteerinud.
- (134) Samas märgivad Hispaania ametiasutused, et 1998. aasta aktsiamüügi leping ei hõlmanud erisätteid, mis kohustaksid müüjat võtma üle ostja kohustused pärast aktsiate võõrandamist.
- (135) Komisjon märgib lisaks, et ülemkohtu otsuses viidatud säte on pigem standardne lepingusäte, mis kaitseb müüjat võimalike kolmanda isiku nõuete eest seoses müügi ajal mittetadaolevate asjaoludega. Samas ei saa Iberpotash väita, et ta ei olnud teadlik olemasolevast Vilafrunsi jäätmepuistangust, mis võeti üle tehingu osana, ning jäätmevaldaja üldisest vastutusest tagada oma jäätmerajatiste nõuetekohane käitlemine. Asjaolu, et Iberpotash aktsepteeris Vilafrunsi puistanguga seotud keskkonnanalaseid kohustusi eri korrastamiskavades, kinnitab, et ta oli teadlik sellistest kohustustest.
- (136) Komisjon leiab seega, et kaaliumkarbonaadi kaevandamistegevuse omandamise tulemusena Kataloonias 1998. aastal vastutas Iberpotash Vilafrunsi jäätmepuistangu nõuetekohase käitlemise eest kooskõlas kehtivate õigusnormidega.
- (137) Samas, ehkki Hispaania ametiasutused aktsepteerivad sellist järeldust, väidavad nad, et Iberpotashi kohustused ei hõlmanud Vilafrunsi jäätmepuistangu katmist. Hispaania ametiasutuste sõnul oleks Iberpotashi kohustused olnud täidetud oluliselt odavamate meetmetega, mis olid hõlmatud tema esialgses 2008. aasta korrastamiskavas (nimelt torude/äravoolusüsteemi rajamine, muud liiki kaitse ja korrastamine kogukuludega ligikaudu [...] (*) eurot). Nad väidavad seega koos Iberpotashiga, et riiklikud investeeringud puistangu katmisse ei too kaasa majanduslikku eelist Iberpotashile, sest Iberpotashi kokku hoitud kulud ([...] eurot) on rohkem kui tasakaalus hooldamiskuludega, mida ta peab kandma rajatise kasutusaja jooksul (ulatudes [...] euron) ainuüksi ajavahemikul alates 2015. aasta märtsist 2016. aasta märtsini), ning alternatiivkulusid, kui ta ei suuda töödelda ja müüa kaetud Vilafrunsi puistangult pärit soola, nagu ta kavandab oma teiste puistangute puhul ⁽²⁷⁾.
- (138) Komisjon leiab, et Iberpotashi Vilafrunsi seotud kohustuste ulatusest olenemata ei ole aktsepteeritav, et selline riiklik investeering summas 7,9 miljonit eurot märkimisväärselt paremasse keskkonnakaitsetesse ehk kaevandamiskoha korrastamisse ilma Iberpotashi investeerimiskuludeta ei tekitanud Iberpotashile tegelikult majanduslikku eelist. Jäätmepuistangu katmise eesmärk oli vähendada märkimisväärselt saastet, mille põhjustasid Vilafrunsi puistangust tulenevad lekked. Alternatiivsed meetmed abi puudumisel ei oleks taganud nii head ja pikaajalist kaitset ning oleksid tekitanud Iberpotashile riske, et ta peab tegelema saastamise tagajärgedega (nagu näitasid 18. detsembri 2014. aasta ja 25. veebruari 2015. aasta kriminaalõiguslikud otsused seoses tema muude kaevandamiskohtadega – vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 27 ja 94). Seepärast võimaldas riigi ressurssidest tasutud rajatise ehitamine Iberpotashil paremini ära hoida reostust, vähendada edaspidi oma keskkonnariske ja tagada puistangu pikaajaline korrastamine (samamoodi nagu on toimunud soolajäätmete puistangute korrastamine Prantsusmaal või Saksamaal, nagu on selgitatud põhjendustes 26 ja 32). Iberpotash oleks olnud lõppkokkuvõttes kohustatud tagama Vilafrunsi jäätmepuistangu nõuetekohase korrastamise.

(*) Konfidentsiaalne teave.

⁽²⁷⁾ Vt Hispaania ametiasutuste tähelepanekud menetluse algatamise otsuse kohta, punkt 55.

- (139) Lisaks leiab komisjon, et meede on valikuline, sest see on suunatud eelkõige Iberpotashile kuuluva Vilafrunsi jäätmepuistangu katmise riigi poolt rahastamisele. Hispaania ametiasutused väidavad, et meede ei saa olla valikuline, sest Iberpotash on ainus kaaliumkarbonaadi kaevandamise ettevõtja Hispaanias ning seega puudub võimalus võrrelda teda teiste ettevõtjatega. Samas asjaolu, et Iberpotash on ainus kaevandusettevõtja Hispaanias, ei muuda kehtetuks sellise meetme valikulisust, mis on suunatud eelkõige konkreetsele jäätmele ja mitte ühelegi muule jäätmele.
- (140) Komisjon teeb seega järelduse, et 4. meede andis Iberpotashile valikulise majandusliku eelise.

5.1.2.2. *Riigi ressursside ülekandmine*

- (141) Vilafrunsi jäätmepuistangu katmise koguinvesteeringuskulud tasuti avaliku sektori asutuste poolt, neli miljonit eurot tasus Hispaania keskkonnaministeerium ja ülejäänud 3 887 571 eurot Agencia Catalana del Agua, mis on Kataloonia piirkondliku valitsuse hallatav riigiettevõtte, mis seega täitis kohustust katta ülejäänud investeeringuskulud, mida Kataloonia piirkondlik valitsus aktsepteeris 17. detsembri 2007. aasta kokkuleppes.
- (142) Ei Hispaania ametiasutused ega Iberpotash ei väitnud, et riigi ressursid puuduvad seoses selle meetmega.
- (143) Lisaks tegid otsuse Vilafrunsi jäätmepuistangu katmist riiklikult rahastada Hispaania keskkonnaministeerium ja Kataloonia piirkondlik valitsus ning see on selgelt riigiga seostatav.
- (144) Seepärast leiab komisjon, et 4. meetmega kaasnes riigi ressursside ülekandmine ja et meede oli seostatav riigiga.

5.1.2.3. *Võimalik konkurentsi moonutamine*

- (145) Nagu eespool üksikasjalikult selgitatud (vt põhjendused 103 ja 105), konkureerib Iberpotash teiste kaaliumkarbonaadi ja soola tootjatega. Seepärast asjaolu, et vähemalt osa tema keskkonnakohustustest seoses Vilafrunsi rahastati riigi ressurssidest, võib moonutada konkurentsi, vähendades kunstlikult Iberpotashi kulusid ja andes seega põhjendamatu eelise konkurentide ees.
- (146) Komisjon teeb seega järelduse, et 4. meede võib moonutada konkurentsi.

5.1.2.4. *Mõju ELi-sisesele kaubandusele*

- (147) Nii kaaliumkarbonaadi kui ka soolaga kaubeldakse ELis (vt põhjendused 106 ja 107) ning komisjon teeb seega järelduse, et 4. meede mõjutab ELi-sisest kaubandust.

5.1.2.5. *Järeldus abi olemasolu kohta: 4. meede*

- (148) Eeltoodut arvestades asub komisjon seisukohale, et 4. meede hõlmab riigiabi summas 7 887 571 eurot, ning hindab seepärast selle meetme õiguspärasust ja siseturuga kokkusobivust.

5.2. ABI SEADUSLIKKUS

- (149) Nii 1. kui ka 4. meetme võimaldamisel rikuti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikega 3 kehtestatud teavitamiskohustust ja rakendamiskeeldu. Seepärast leiab komisjon, et mõlemad meetmed kujutavad endast seega ebaseaduslikku riigiabi.

5.3. ABI KOKKUSOBIVUS SISETURUGA

5.3.1. 1. MEED: VÄIKSEMA FINANTSGARANTIIDI

- (150) Ei Hispaania ametiasutused ega Iberpotash ei esita kokkusobivuse põhjendust abi kohta, mis esineb asjaomase õiguse alusel nõutavatest finantsgarantiidest väiksemate finantsgarantiidena.
- (151) Komisjon leiab, et meede kujutab endast Iberpotashile antud tegevusabi, sest see võimaldab tagada garantii teenustasudest väiksemad tasud kui on nõutav pika ajavahemiku 2006–2016 jooksul.

- (152) Komisjon ei ole leidnud ühtegi võimalikku kokkusobivuse põhjendust sellisele antud tegevusabile ilma ilmse ühise huvi eesmärgita ning teeb seega järelduse, et meede, mis seisnes Iberpotashi finantsgarantiide madalamas tasemes, kujutab endast siseturuga kokkusobimatut abi väiksemate pangatasude vormis, mis tulenevad finantsgarantiide põhjendamatult madalast tasemest.

5.3.2. 4. MEEDE: INVESTEERING VILAFRUNSI JÄÄTMEPUISTANGU KATMISEKS

- (153) Hispaania ametiasutused väidavad, et kui Vilafrunsi jäätmepuistangu katmine kujutab endast riigiabi, siis oleks see siseturuga kokkusobiv, tuginedes 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punktile 3.1.1, mis on seotud keskkonnaabiga ettevõtjatele, kes ületavad liidu standardeid või tõstavad liidu standardite puudumisel keskkonnakaitse taset.
- (154) Nad väidavad, et jäätmepuistangu katmine on katseprojekt, mille eesmärk on katsetada uut tehnoloogiat soolajäätmete puistangu lekete ärahoidmiseks. Vilafrunsi kaevandamiskoht on väidetavasti valitud selle katseprojekti jaoks tulenevalt selle eriomadustest (väiksem suurus, asukoht (esimene soolapuistang Llobregati jõest ülesvoolu), asjaolu, et see on juba aastakümneid mitte toiminud). Esitades ametiasutustele andmeid tegelike tulemuste kohta, võimaldaks see neil paremini käsitleda soolajäätmete puistangu üldist probleemi piirkonnas. Seoses sellega peaks projekt aitama kaasa keskkonna säilitamisele, kaitsele ja korrastamisele Llobregati jõe valgala piirkonnas ning vastab seega ühise huvi eesmärgile.
- (155) Hispaania ametiasutused selgitavad lisaks, et projekt on osa Kataloonia valgala paremast majandamisest, mis hõlmab eri meetmeid; mõnesid rahastatakse avaliku ja mõnesid erasektori vahenditest.
- (156) Komisjon leiab, et 2008. aasta keskkonnaabi suunised tagavad asjaomasel juhul tõepoolest aluse vastavushindamiseks. Eelkõige võimaldab 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkt 205 koostoides 2014.–2020. aasta energia- ja keskkonnaabi suuniste ⁽²⁸⁾ punktiga 248 komisjonil kohaldada 2008. aasta keskkonnaabi suunistes sätestatud õigusnorme ebaseadusliku abi suhtes, mida anti aastatel 2009–2011.
- (157) 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 3.1.1 kohaselt käsitletakse investeerimisabi, mis võimaldab ettevõtjatel tegutseda ulatuslikumalt kui liidu keskkonnakaitsestandardid või tõsta liidu standardite puudumisel keskkonnakaitse taset, käsitletakse ühisturuga kokkusobivana EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses [nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkt c], milles sätestati, et 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punktides 74–84 ja peatükis 3.2 sätestatud tingimused on täidetud.
- (158) Liidu standardid kaevandamisjäätmete korrastamiseks on sätestatud kaevandamisjäätmete direktiivis. Samas kooskõlas direktiivi artikli 24 lõikega 4 ei kohaldata artiklit 5, artikli 6 lõikeid 3–5, artikleid 7 ja 8, artikli 12 lõikeid 1 ja 2 ning artikli 14 lõikeid 1–3 jäätmehooldate suhtes, mis lõpetasid jäätmete vastuvõtmise enne 1. maid 2006, nagu Vilafrunsi jäätmepuistang. Seepärast ei ole asjaomasel juhul konkreetseid liidu standardeid, milles kehtestataks tase, mille Vilafrunsi jäätmepuistang peab keskkonnavalaselt saavutama.
- (159) Üks kolmas isik väidab, et Iberpotashil oli juba aastatel 2008–2009 vahetu õiguslik kohustus tagada puistangu katmine, esitamata samas konkreetseid tõendeid nende väidete kohta. Juhul kui komisjon leiab, et ehkki Iberpotash oleks olnud lõpuks kohustatud tagama edaspidi Vilafrunsi jäätmepuistangu nõuetekohase korrastamise, ei kehtinud sellist kohustust aastatel 2008–2009 ning abi puudumisel ei oleks Iberpotash saanud jätkata jäätmepuistangu käitlemist, täites oma kohustusi kohaldatava korrastamiskava kohaselt.
- (160) Kooskõlas 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punktiga 79 ei või sellise abi osatähtsus suurettevõtjate puhul ületada 50 % abikõlblikest kuludest. Kui investeering puudutab ökoinnovatsiooniga seotud vara omandamist või ökoinnovatsiooni projekti käivitamist, siis võib abi osatähtsust suurendada 10 protsendipunkti võrra, tingimusel, et 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 78 tingimused on täidetud. Lisaks võib abi osatähtsus ulatuda 100 %ni, kui investeerimisabi antakse tõeliselt konkureeriva pakkumismenetluse raames ning võttes aluseks

⁽²⁸⁾ Komisjoni teatis „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020“ (ELT C 200, 28.6.2014, lk 1).

selged, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad kriteeriumid, mis tagavad tõhusalt, et abi piirdub minimaalselt vajaliku summaga selleks, et saavutada keskkonnakasut (vt 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkt 77). Kõnealune pakkumismenetlus peab olema mittediskrimineeriva iseloomuga ja selles peab osalema piisaval arvul ettevõtjaid. Lisaks sellele peab pakkumismenetlusega seotud eelarve olema siduv piirang, mis tähendab, et kõik osalejad ei saa abi.

- (161) 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 80 kohaselt peavad abikõlblikud kulud piirduma täiendavate investeermiskuludega, mis on vajalikud, et saavutada kõrgem keskkonnakaitse tase, mida on vähendatud tegevustulude võrra ning suurendatud tegevuskulude võrra esimese viie aasta jooksul. Liidu standardite puudumisel koosnevad need täiendavad investeermiskulud investeermiskuludest, mis on vajalikud parema keskkonnakaitse saavutamiseks kui see, mida kõnealune ettevõtja saavutaks ilma keskkonnakaitseks antava abita (vt 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 84 alapunkt c).
- (162) Asjaomasel juhul väidavad Hispaania ametiasutused, et enne investeeringut puistangu katmisse hõlmas Iberpotashi kohaldatav korrastamiskava konkreetseid korrastamismeetmeid Vilafrunsi jäätmepuistangu jaoks, mille eesmärk oli piirata jäätmepuistangu lekkeid ja seega minimeerida selle mõju keskkonnale. Nende meetmete eeldatavad kulud, mis tähendavad riigiabi puudumisel alternatiivset olukorda kooskõlas 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 81 alapunktiga a, ulatusid [...] euron. Komisjon mõistab, et Hispaania ametiasutused peavad neid meetmeid piisavaks, et tagada sel ajal Vilafrunsi mittetoimiva jäätmepuistangu suhtes kehtivate keskkonnakoostuste täitmine.
- (163) Lisaks, nagu Hispaania ametiasutused selgitasid, käsitleti Vilafrunsi jäätmepuistangu katmist nii-öelda katseprojektina, et kontrollida praktikas korrastamismeetodi sobivust Llobregati piirkonna keskkonnaprobleemide lahendamiseks. Seepärast ei toimunud katmine tulenevalt ühestki tegelikust õiguslikust kohustusest seda teha, vaid pigem pidades silmas üldisemat avalikku huvi leida kõige asjakohasem korrastamismeetod, mida saaks tulevikus rakendada kõikide muude jäätmepuistangute suhtes, mis mõjutavad piirkonna keskkonda.
- (164) Seepärast võimaldas Vilafrunsi jäätmepuistangu katmine aastatel 2008–2009 Iberpotashil tõsta liidu standardite puudumisel tema tegevusest tulenevat keskkonnakaitse taset kooskõlas 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 74 alapunktiga b.
- (165) Eeltoodut silmas pidades ulatusid investeemisprojekti lisainvesteermiskulud investeermiskuludeni summas 7 887 571 eurot, millest arvatakse maha kulud summas [...] eurot alternatiivse stsenaariumi korral. Kuna Vilafrunsi ei ole mitu aastat tegutsenud, puudub jäätmepuistangu katmisest saadud tegevustulu. Rajatise hooldamise tegevuskulud möödunud aastal ulatusid Hispaania ametiasutuste seisukoha järgi [...] euron. Eeldades, et need püsivad esimese viie aasta jooksul sellel tasemel, oleks abikõlblikele kuludele lisatavate tegevuskulude kogusumma [...] eurot. Kogu abikõlblikud kulud ulatusid seega 7 804 922,60 euron (²⁹).
- (166) Kuna abi ulatus koguinvesteermiskuludest 7 887 571 euron, siis see moodustab rohkem kui 100 % abikõlblikest kuludest.
- (167) Hispaania ametiasutused ei ole esitanud tõendeid, et Vilafrunsi jäätmepuistang oleks valitud tõeliselt konkureeriva pakkumismenetluse käigus selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel suurema arvu võimalike muude projektide seast. Tegelikult on Hispaania ametiasutused valinud puistangu üksnes tingituna selle omadustest, mida peeti projekti jaoks sobivaks (vt põhjendus 154). Seepärast ei saa 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 77, mis lubab abi osatähtsust kuni 100 %, asjaomase juhtumi puhul kasutada.
- (168) Lisaks leiab komisjon, et jäätmepuistangu korrastamise meetod, kattes selle veekindla kihiga, mis võimaldab selle isoleerimist veest, ei saa käsitleda ökoinnovatsiooni projektina 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 78 tähenduses. Hoolimata Hispaania ametiasutuste väidetest, et katmine on ainulaadne ja uuenduslik, ei saa seda meetodit käsitleda uue või oluliselt paremana, võrreldes liidus selles valdkonnas kasutatava uusima tehnoloogiaga järgmistel põhjustel.
- (169) Võivad esineda tehnilised erinevused Vilafrunsi katmise ja Alsace'i jäätmepuistangute katmise vahel, nagu on näidanud Agencia Catalana del Agua tehniline panus. Samas on sarnaseid meetodeid, mille eesmärk on puistang

(²⁹) St 7 887 571 eurot miinus [...] eurot pluss [...] eurot.

veekindla materjaliga katta ja kindlalt sulgeda, juba kasutatud, eelkõige Saksamaal. Saksa eksperdi raamatu kohaselt, mis käsitleb eelkõige kaaliumkarbonaadi valdkonnas kasutatavaid tehnoloogiaid, ⁽³⁰⁾ on 30 aasta jooksul saadud ulatuslikult kogemusi kogu kaaliumkarbonaadi kaevandamise jäätmepuistangute katmisel Saksamaal, eesmärgiga ära hoida vee sattumine puistangusse ja seega minimeerida lekkeid. Raamatu kohaselt ulatuvad jäätmepuistangute katmise kogemused Saksamaal 1950ndatesse aastatesse ning alates 1970ndatest ja eelkõige 1990ndatest aastatest on mitu eelkõige keskmise suurusega jäätmepuistangut Saksamaal kaetud, kasutades eri liiki materjale ja tehnoloogiaid. Saksamaa kaaliumkarbonaadi kaevandamise ettevõtte K+S 2015. aasta aruande kohaselt on väiksed ja keskmise suurusega mittekasutatavad rikastamisjäätmete mägesid kaetud nende vana strateegia kohaselt, püüdes ära hoida ja minimeerida pikaajalist mõju loodusele ja keskkonnale. Kokku säilitatakse praegu Alam-Saksimaal 41 ja Baden-Württembergis kaht mittekasutatavat rikastamisjäätmete mäge. Neist viieteist on uuesti taimestikuga kaetud ja kuus on taimestikuga katmisel ⁽³¹⁾.

- (170) Seepärast isegi kui nende projektide tehnilised üksikasjad võivad olenevalt iga kaevandamiskoha asjaomastest tingimustest erineda, ei saa projekti käsitleda 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punkti 3.1.1 kohaselt ökoinnovatsioonina.
- (171) Iberpotashi kui suurettevõtja maksimaalne abi osakaal vastavalt 2008. aasta keskkonnaabi suuniste punktile 76 on seega 50 % abikõlblikest kuludest.
- (172) Seepärast on maksimaalne abisumma, mida komisjon peab 2008. aasta keskkonnaabi suuniste kohaselt siseturuga kokkusobivaks kui investeerimisabi, mis võimaldab Iberpotashil tõsta keskkonnakaitse taset, 3 902 461,30 eurot.
- (173) Järelikult käsitleb komisjon selle meetme ülejäänud kogu abisummat (st 3 985 109,70 eurot) ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abina.

6. TAGASINÕUDMINE

- (174) Vastavalt aluslepingule ja Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale on komisjon pädev otsustama, et asjaomane liikmesriik peab abi andmise lõpetama või seda muutma, kui on leitud, et abi on siseturuga kokkusobimatu ⁽³²⁾. Samuti on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on kehtestatud selleks, et taastada varasem olukord ⁽³³⁾.
- (175) Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et kõnealune eesmärk on saavutatud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud ja seega loobunud eelisest, mis tal turul konkurentide ees oli, ja kui on taastatud abi väljamaksmisele eelnenud olukord ⁽³⁴⁾.
- (176) Kooskõlas kohtupraktikaga on nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ⁽³⁵⁾ artikli 16 lõikes 1 sätestatud: „Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada [...]“.
- (177) Seega arvestades, et kõnealuseid meetmeid:

- a) Iberpotashile 1. meetme alusel antud abi kogusumma väiksemate panga teenustasudena väiksemate garantiide eest ajavahemikul 2006–2016 summas 1 864 622 eurot ning

⁽³⁰⁾ Henry Rauche: „Die Kaliindustrie im 21. Jahrhundert“, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2015, <http://www.springer.com/de/book/9783662468333>. Selle raamatu olemasolule osutas üks huvitatud isikutest. Selle on kirjutanud ekspert, kellel on 30 aastat kogemusi kaaliumkarbonaadi tootmisel, ning see on ka sõltumatute arvamuste kohaselt (vt nt <https://mining-report.de/blog/henry-rauche-die-kaliindustrie-im-21-jahrhundert/>) põhjalik ülevaade uusimatest tehnikatest ja tehnoloogiatest kaaliumkarbonaaditööstuses.

⁽³¹⁾ Äriühingu K+S 2015. aasta aruanne, lk 48, <http://www.k-plus-s.com/en/archiv/finanzberichte.html>

⁽³²⁾ Vt otsus kohtuasjas C-70/72, komisjon vs. Saksamaa [1973], ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.

⁽³³⁾ Vt otsus liidetud kohtuasjades C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Hispaania vs. komisjon [1994], ECLI:EU:C:1994:325, punkt 75.

⁽³⁴⁾ Vt otsus kohtuasjas C-75/97, Belgia vs. komisjon [1999], ECLI:EU:C:1999:31, punktid 64 ja 65.

⁽³⁵⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

- b) osa 4. meetmest, mis ületab maksimaalset abi osakaalu investeeringuteks ettenähtud abi puhul, mis võimaldab Iberpotashil suurendada keskkonnakaitse taset, kattes Vilafrunsi jäätmepuistangu, ja ulatub 3 985 109,70 euron, rakendati alusepingu artiklit 108 rikkudes ning need kujutavad endast ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut abi, tuleb see abi tagasi nõuda, et taastada enne abi väljamaksmist turul valitsenud olukord. Abi tuleks tagasi nõuda alates kuupäevast, mil abisaaja sai eelise, st alates ajast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni tegeliku tagasimaksmiseni ning abisaajal tuleb tasuda abisumma pealt intressi kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni.

7. KOKKUVÕTE

- (178) Komisjon leiab, et Hispaania on ebaseaduslikult rakendanud abi, mida on antud Iberpotashile 1. meetme alusel põhjendamatult väikeste garantii teenustasude vormis, mis tulenevad lubamatult madalast garantiide tasemest ajavahemikul 2006–2016, ja mis ulatub 1 864 622 euron, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3. Komisjon leiab, et see abi on siseturuga kokkusobimatu ja tuleb tagasi nõuda.
- (179) Komisjon leiab, et Hispaania on ebaseaduslikult rakendanud investeeringuteks ettenähtud abi, mis võimaldas Iberpotashil suurendada keskkonnakaitse taset, kattes Vilafrunsi jäätmepuistangu (4. meede), rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3.
- (180) Samas leiab komisjon, et osa 4. meetmest summas 3 902 461,30 eurot on siseturuga kokkusobiv artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses, sest see on 2008. aasta keskkonnaabi suunistega kooskõlas.
- (181) Seevastu leiab komisjon, et 4. meetme kogu abisumma ülejäänud osa, mis ületab lubatud maksimaalse abi osakaalu, nimelt 3 985 109,70 eurot, on siseturuga kokkusobimatu ja tuleb tagasi nõuda,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Riigiabi, mida Hispaania on andnud Iberpotashile, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, lubamatult väikeste garantii teenustasude vormis, mis tulenevad põhjendamatult madalast garantiide tasemest ajavahemikul 2006–2016, ja mis ulatub 1 864 622 euron, on siseturuga kokkusobimatu.
2. Riigiabi Vilafrunsi jäätmepuistangu katmiseks summas 3 902 461,30 eurot, mida Hispaania on ebaseaduslikult andnud Iberpotashile, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, on artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses siseturuga kokkusobiv.
3. Ülejäänud osa riigiabist Vilafrunsi jäätmepuistangu katmiseks summas 3 985 109,70 eurot, mida Hispaania on ebaseaduslikult andnud Iberpotashile, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

1. Hispaania nõuab artikli 1 lõigetes 1 ja 3 osutatud abi abisaajalt tagasi.
2. Tagastatavatelt summadelt arvestatakse intressi alates sellest kuupäevast, mil need summad anti abisaaja käsutusse, kuni selle summa tegeliku tagasisaamiseni.

3. Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ⁽³⁶⁾ V peatükile ja komisjoni määrusele (EÜ) nr 271/2008, ⁽³⁷⁾ millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004.

4. Hispaania tühistab kõik artikli 1 lõigetes 1 ja 3 osutatud abi väljamaksmata maksed alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 3

1. Artikli 1 lõigetes 1 ja 3 nimetatud abi tuleb tagasi nõuda viivitamata ja tõhusalt.
2. Hispaania tagab selle otsuse rakendamise nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Hispaania esitab komisjonile kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest järgmise teabe:
 - a) abisaajalt tagasi nõutav kogusumma (põhisumma ja intressid);
 - b) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - c) dokumendid, mis kinnitavad, et abisaajale on antud korraldus abi tagasi maksta.
2. Hispaania teavitab komisjoni käesoleva otsuse rakendamiseks võetud riiklike meetmete edenemisest seni, kuni artikli 1 lõigetes 1 ja 3 osutatud abi on täielikult tagasi makstud. Hispaania esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatavate meetmete kohta. Ta esitab ka üksikasjalikud andmed abisaajalt juba tagasi saadud abisummade ja intresside kohta.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Brüssel, 31. august 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

⁽³⁶⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

⁽³⁷⁾ Komisjoni 30. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/119,**18. september 2017,****riigiabi SA.47702 (2017/C) (ex 2017/N) – Ühendkuningriik kohta****Alternatiivne pakett, et asendada Royal Bank of Scotlandi kohustus loovutada Rainbow äriüksus***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 6184 all)***(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) Komisjon tunnistas oma 14. detsembri 2009. aasta otsustega ⁽²⁾ (edaspidi „ümberkorraldusotsus“) mitu Royal Bank of Scotlandi (edaspidi „RBS“) riigiabist rahastamise meedet ⁽³⁾ siseturuga kokkusobivaks. Järelduseni jõuti, lähtudes ümberkorralduskavast (edaspidi „ümberkorralduskava“) ja kohustustest („kohustused“), mille on välja andnud Ühendkuningriigi valitsus (edaspidi „Ühendkuningriigi ametiasutused“).
- (2) Oma 9. aprilli 2014. aasta otsuses ⁽⁴⁾ (edaspidi „muudetud ümberkorraldusotsus“) kinnitas komisjon, et teatavaks tehtud muudetud kohustuste loetelu ⁽⁵⁾ (edaspidi „muudetud kohustused“) ei käsitata riigiabina. Muudetud kohustused ei mõjuta ka ümberkorraldusotsuse järeldust, et RBSile antud riigiabi on siseturuga kokkusobiv Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b alusel.
- (3) Pärast muudetud ümberkorraldusotsuse vastuvõtmist on komisjoni talitused, Ühendkuningriigi ametiasutused ja RBS (otse või ümberkorraldusotsusega määratud järelevalve eest vastutava usaldusisiku kaudu) tihedalt suhelnud, pidades kohtumisi ja konverentskõnesid ning vahetades e-kirju ja dokumente.
- (4) Ühendkuningriigi rahandusministeerium (Her Majesty's Treasury, edaspidi „HMT“) teatas 17. veebruaril 2017 avalikult, et kavatseb ametlikult taotleda Rainbow äriüksusest loobumise kohustuse ⁽⁶⁾ asendamist meetmete paketi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturul ⁽⁷⁾ (edaspidi „VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturg“).
- (5) 2. märtsi 2017. aasta kirjas esitasid Ühendkuningriigi ametiasutused komisjonile ametliku taotluse asendada nn Rainbow äriüksusest loobumise kohustus, nagu see on kindlaks määratud ümberkorraldusotsuses, ⁽⁸⁾ mida on muudetud seejärel muudetud ümberkorraldusotsusega ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ ELT C 142, 5.5.2017, lk 8.⁽²⁾ ELT C 119, 7.5.2010, lk 1.⁽³⁾ Heakskiidetud riigiabi meetmete loetelu on esitatud ümberkorraldusotsuse põhjendustes 31–77.⁽⁴⁾ ELT C 24, 23.1.2015, lk 4.⁽⁵⁾ Ülevaade taotletud muudatustest on esitatud muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendustes 27–49.⁽⁶⁾ Ümberkorraldusotsuse põhjendus 73.⁽⁷⁾ Vastavalt ümberkorraldusotsuse põhjendusele 73 on VKEdele suunatud pangandusturg pangandusturu segment, mis hõlmab ettevõtjaid käibega kuni 25 miljonit naela ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturg on pangandusturu segment, mis hõlmab ettevõtjaid käibega 25 miljonit kuni 1 miljard naela.⁽⁸⁾ Ümberkorraldusotsuse põhjendus 93.⁽⁹⁾ Põhjendus 28 ning muudetud ümberkorraldusotsuse I lisa muudetud kohustused 3.1 ja 3.2 (A).

- (6) 4. aprilli 2017. aasta kirjaga (edaspidi „menetluse algatamise otsus“) teatas komisjon Ühendkuningriigi ametiasutustele oma otsusest algatada seoses taotlusega ELTLi artikli 108 lõike 2 kohane menetlus.
- (7) 5. mail 2017 avaldati menetluse algatamise otsus *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽¹⁰⁾. Komisjon palus huvitatud isikutel esitada oma märkused.
- (8) 8. mail 2017 vastasid Ühendkuningriigi ametiasutused menetluse algatamise otsusele.
- (9) 2017. aasta mais ja juunis laekusid komisjonile märkused huvitatud isikutelt. Mõnede huvitatud isikutega korraldati kohtumised, et täpsustada laekunud märkuste sisu. Komisjon edastas huvitatud isikutelt laekunud märkused Ühendkuningriigi ametiasutustele.
- (10) 22. juunil 2017 vastasid Ühendkuningriigi ametiasutused huvitatud isikutelt laekunud märkustele ja Ühendkuningriigi ametiasutuste oma turukontrolli raames laekunud märkustele ⁽¹¹⁾.
- (11) 28. juuli 2017. aasta kirjaga saatsid Ühendkuningriigi ametiasutused komisjonile ajakohastatud teatise, mis kajastab algses 2. märtsi 2017. aasta kirjas ette pandud alternatiivse paketi ajakohastamist.

2. LISATÄHELEPANEK

- (12) Kuna Ühendkuningriik teatas 29. märtsil 2017 oma kavatsusest Euroopa Liidust välja astuda, lõpetatakse vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 50 aluslepingute kohaldamine Ühendkuningriigi suhtes väljaastumislepingu jõustumise kuupäeval või lepingu puudumise korral kahe aasta möödumisel kõnealuse teate esitamisest, kui Euroopa Ülemkogu ei otsusta kokkuleppel Ühendkuningriigiga seda tähtaega pikendada. Sellest tulenevalt ja ilma et see mõjutaks väljaastumislepingu sätete kohaldamist, kohaldatakse käesolevat rakendusotsust üksnes niikaua, kuni Ühendkuningriik lakkab olemast liikmesriik.

3. MEETME/ABI ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

3.1. RBS NING ÜBERKORRALDUSKAVA JA MUUDETUD ÜBERKORRALDUSKAVA RAKENDAMINE

3.1.1. RBS

- (13) RBS, ⁽¹²⁾ mille peakorter asub Edinburghis, on Euroopa üks suurimaid finantsteenuste kontserne, kes teenindab era-, äri- ja institutsionaalseid kliente. 2016. aasta lõpu seisuga oli kontserni bilansimaht kokku 799 miljardit naela ⁽¹³⁾ ning riskiga kaalutud varade (edaspidi „RKV“) ⁽¹⁴⁾ maht kokku 228 miljardit naela.
- (14) RBSi jaoks heaks kiidetud riigiabi meetmete üksikasjalik kirjeldus on ümberkorraldusotsuse põhjendustes 31–54. Muudetud ümberkorraldusotsuses ⁽¹⁵⁾ märgiti, et 2013. aastal oli ainus veel lõpetamata või tagasi maksmata kapitaliabi meede lihtaktsiate ja B-aktsiate rekapitalizeerimine summas 45,5 miljardit naela, ⁽¹⁶⁾ mis seondus riigile kuuluva dividendiõigusliku aktsiaga („DA“). DA loomise eesmärk oli anda Ühendkuningriigi ametiasutustele laiendatud dividendiõigused.

⁽¹⁰⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽¹¹⁾ Turukontroll hõlmas Ühendkuningriigi ametiasutuste intervjuusid kuue suure konkureeriva ettevõtja, 12 väiksema konkureeriva ettevõtja ning seitsme riskikapitali ja finantstehnoloogia vallas tegutseva vastajaga ning RBSi tellitud Charterhouse'i uuringut klientide teenuseosutaja vahetamise harjumuste kohta W&G teenindusalas. Suured konkureerivad ettevõtjad olid CYBG PLC, Co-op Bank, Handelsbanken, Metro Bank, Santander UK PLC, ja TSB Bank. Väiksemad konkureerivad ettevõtjad olid Aldermore Group PLC, Allied Irish Bank, Atom Bank, Cumberland Building Society, Danske Bank, Monzo, OakNorth Bank, Paragon Bank PLC, Shawbrook Bank, Starling Bank, Tesco Bank ja Virgin Money. Riskikapitali/finantstehnoloogia ala vastajad olid British Business Bank Investments Limited, Business Growth Fund, Funding Circle, Louise Beaumont (sõltumatu finantstehnoloogiaekspert), Iwoca, Nesta ja Transferwise.

⁽¹²⁾ RBSi üksikasjalik kirjeldus on muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendustes 4–11. Aastate 2008–2016 *pro forma* põhinäitajaid on kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 7–10.

⁽¹³⁾ Selles otsuses kasutab komisjon RBSi 2016. täisaasta aruannet ja raamatupidamise aastaaruannet.

⁽¹⁴⁾ RKV on panga varade riskiga korrigeeritud näitaja. Seda näitajat kasutatakse kapitalinõuete kindlaksmääramiseks.

⁽¹⁵⁾ Muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendus 11.

⁽¹⁶⁾ Hääleõigusega esimese taseme põhikapital, mida on üksikasjalikumalt kirjeldatud ümberkorraldusotsuse põhjenduses 38.

- (15) 2015. aasta augustis müüsid Ühendkuningriigi ametiasutused 5,4 % pangast, ⁽¹⁷⁾ mis oli esimene riigile kuuluvate RBSi kontserni aktsiate müügitehing. 2015. aasta oktoobris teisedati kõik B-aktsiad lihtaktsiateks ⁽¹⁸⁾. DA alusel maksis RBS Ühendkuningriigi ametiasutustele viimased dividendid märtsis 2016, misjärel DA tühistati ⁽¹⁹⁾. Nimetatud toimingute tulemusena kuulub Ühendkuningriigi ametiasutustele praegu 8,4 RBSi lihtaktsiat, mis moodustab 71,2 % ühingu lihtaktsiakapitalist ⁽²⁰⁾.

3.1.2. KOHUSTUSTE JA MUUDETUD KOHUSTUSTE TÄITMINE

- (16) Muudetud ümberkorraldusotsuseni viinud loovutamise- ja käitumiskohustuste täitmist on üksikasjalikult kirjeldatud muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendustes 12–22.
- (17) Muudetud ümberkorraldusotsuses sisalduvate kohustuste täitmist on kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 15 ja 16. RBS viis nimetatud loovutamised kohustuste tähtaegadeks lõpule, erandiks oli üksnes Rainbow' äriüksusest loobumise seotud kohustus.

3.2. RAINBOW' ÄRIÜKSUSEST LOOBUMISE KOHUSTUS

- (18) Kohustused ja muudetud kohustused hõlmasid mitmete ärivaldkondade loovutamist, mille hulka kuuluvad RBSi Inglismaa ja Walesi pangakontoritega seonduv jae- ja VKEde äri ja NatWesti Šotimaa pangakontoritega seonduv jae- ja VKEde äri ning VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud teatavad otseteenused (edaspidi „Rainbow' äriüksus“). Ümberkorraldusotsuses sätestatud tähtpäev oli 31. detsember 2013 ning muudetud ümberkorraldusotsusega lükati see tähtpäev edasi 31. detsembrile 2017.
- (19) Ümberkorraldusotsuses sisalduvas hinnangus RBSile antava abi kohta märkis komisjon, et Rainbow' äriüksusest loobumise kohustus aitab vähendada abist tulenevaid konkurentsimoonusi Ühendkuningriigi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturul.
- (20) Menetluskorda, mida RBS ja Ühendkuningriigi ametiasutused Rainbow' äriüksusest loobumisel järgivad ning selle käigus tekkinud raskusi on üksikasjalikult kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 19–25.
- (21) 2. märtsi 2017. aasta kirjas esitasid Ühendkuningriigi ametiasutused komisjonile taotluse asendada Rainbow' äriüksusest loobumise kohustus alternatiivse kohustuste paketiga. 28. juuli 2017. aasta kirjaga saatsid Ühendkuningriigi ametiasutused komisjonile muudetud teatise, mis kajastas algses teatises ette pandud alternatiivse paketi ajakohastamist.

3.3. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE AJAKOHASTATUD ALTERNATIIVSE PAKETI ETTEPANEK

- (22) Ühendkuningriigi ametiasutused märkisid, et alternatiivse paketi ettepaneku eesmärk on Rainbow' äriüksusest loobumisel tekkinud raskusi ⁽²¹⁾ silmas pidades leida alternatiiv, mis oleks ulatuse ja mõju poolest samaväärne algse Rainbow' äriüksusest loobumise kohustusega ning samas: i) mõjuks kiiremini ning leevendaks seega tõhusamalt võimalikke konkurentsimoonusi; ii) võtaks arvesse praegust turuolukorda ning konkureerivate ettevõtjate (edaspidi „konkureerivad ettevõtjad“) ⁽²²⁾ ja teiste potentsiaalsete Ühendkuningriigi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturule sisenejate spetsiifilisi vajadusi; ja iii) ei ohustaks RBSi elujõulisust.
- (23) Ajakohastatud alternatiivne pakett hõlmab mitmesuguseid parandusmeetmeid ja koosneb kahest osast:
- a) suute- ja innovatsioonifond (edaspidi „meede A“); ning
 - b) stiimulitega vahetuskava („meede B“).

⁽¹⁷⁾ HMT pressiteade: <https://www.gov.uk/government/news/government-begins-sale-of-its-shares-in-the-royal-bank-of-scotland>.

⁽¹⁸⁾ RBSi pressiteade: <http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatorystory.aspx?cid=365&newsid=580941>.

⁽¹⁹⁾ RBSi pressiteade: <http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatory-story.aspx?cid=365&newsid=687910>.

⁽²⁰⁾ UK Financial Investments Ltd aastaaruanne ja raamatupidamise aastaaruanne 2016/2017.

⁽²¹⁾ Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 19–25.

⁽²²⁾ Turgu mittevalitsevad finantsettevõtjad, kes oma äritegevuses konkureerivad Ühendkuningriigi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele suunatud pangandusturul kaua tegutsenud nelja suurima turuosaga üleriikliku pangaga (turuosad 2015. aastal kokku 82 %).

- (24) Loodaks sõltumatu organ (edaspidi „organ“) suute arendamise fondi ning stiimulitega vahetuskava haldamiseks ja kontrolliks ⁽²³⁾.
- (25) Ajakohastatud alternatiivset paketti rahastaks RBS. Ühendkuningriigi ametiasutuste hinnangul oleks alternatiivse paketi kogukulu RBSi jaoks suurusjärgus [0,5–1,5] miljardit naela, võttes arvesse ettemaksega kapitalikulud ning RBSi tulude jätkuvat vähenemist ⁽²⁴⁾.

3.3.1. SUUTE- JA INNOVATSIOONIFOND („MEEDE A“)

- (26) Suute- ja innovatsioonifondi maht oleks 425 miljonit naela, mis jaotatakse toetuskõlblikele ettevõtjatele i) VKEdele pangandusteenuste osutamise võime arendamiseks, et konkureerida RBSiga; ja/või ii) VKEdele pakutavate finantstoodete ja -teenuste arendamiseks ja täiustamiseks. Investeeringuprojektid, mille jaoks võidakse abi anda, peavad taotlema lubatud eesmärgi ⁽²⁵⁾.
- (27) Suute- ja innovatsioonifond jaguneks neljaks allfondiks, mida rahastatakse vastavalt tabelis 1 näidatule:

Tabel 1

Sissemaksed suute- ja innovatsioonifondi

Allfond	Eesmärk	Pakutavad toetused
A. Lisavõimalustega ettevõtte arvelduskonto ⁽¹⁾ võime allfond (280 miljonit naela)	Lisavõimalustega ettevõtte arvelduskonto teenuste ja kaasnevate tootepakettide väljaarendamise toetamine pankades, kellel on olemas sisuline ettevõtete arvelduskontode haldamise võime	1 × 120 miljonit naela 1 × 100 miljonit naela 1 × 60 miljonit naela
B. Ettevõtte arvelduskonto võime arendamise allfond (80 miljonit naela)	Olemasolevate ettevõtte arvelduskonto teenuste kaasajastamise või uute pakkumiste väljatöötamise toetamine	1 × 50 miljonit naela 2 × 15 miljonit naela
C. Innovatiivsete laenude ja maksete allfond (40 miljonit naela)	Uute ja olemasolevate VKEdele suunatud laenu- ja makseteenuse pakujate arengu toetamine, keskendudes eelkõige uue tehnoloogia kasutuselevõtu toetamisele asjaomastel turgudel	4 × 10 miljonit naela
D. Äripanganduse finantstehnoloogia innovatsioonifond (25 miljonit naela)	VKEdele vajaliku finantstehnoloogia ärilise kasutuselevõtu toetamine	5 × 5 miljonit naela

⁽¹⁾ Ettevõtte arvelduskonto on äriklientidele pakutav konto, mida füüsilistele isikutele ei pakuta ning mis hõlmab võimalust hoiustada raha, võtta vastu ja teha tšeki- ja/või deebetkardimakseid, kasutada pangaautomaate ja teha korrapäraseid makseid otse- ja/või püsikorralduste alusel, kuid ei hõlma i) võimalust hoiustada raha muudes valuutades peale Ühendkuningriigi ametliku vääringu; ega ii) hoiustada raha krediidi või hüpoteeklaenu tagasimaksete katteks (välja arvatud arvelduskrediit).

Suute- ja innovatsioonifondi suurimad väljamaksed oleksid suunatud ettevõtjatele, kellel on juba olemas tugev ettevõtete arvelduskontode teenindamise võime. Nimetatud võimega ettevõtjatele tehakse kättesaadavaks kolm suurimat toetust, et tugevdada nende suutlikkust konkureerida RBSiga pangandusteenuste ja finantstoodete pakkimisel VKEdele. Eri allfondide toetuskõlblikkuskriteeriume on üksikasjalikumalt kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 28–31.

- (28) Allfondi A toetuskõlblikkuskriteeriumid: See allfond on avatud kõikidele hoiuste kaasamise õigusega ettevõtjatele:

a) kes pakuvad ettevõtte arvelduskonto teenust;

⁽²³⁾ Organi loomise eesmärk on soodustada alternatiivse paketi rakendamist ja teostada selle üle järelevalvet. Selle tegevust reguleerib HMT, organi ning RBSi vahel kohustuste kohta sõlmitav „Raam- ja riigibileping“.

⁽²⁴⁾ Arvestades ettemaksega kapitalikulud, alternatiivse paketi haldamise iga-aastaseid kulusid ning tulude vähenemist seoses klientide üleminekuga meetme B raames, mida tasakaalustab nende klientidega seoses vabanev kapital.

⁽²⁵⁾ Vt selle otsuse põhjendused 37 ja 38.

- b) kellele Ühendkuningriigi usaldatavusnõuete järelevalveasutus on andnud hoiuste vastuvõtmise loa;
 - c) kelle lõplik emattevõtja on või kes ise on taotluse esitamise ajal Ühendkuningriigis, Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas või Šveitsis registreeritud ettevõtja ning omab hoiuste kaasamise õigust või on finantsvaldusettevõtja;
 - d) kelle brutovarade maht Ühendkuningriigis on viimaste avaldatud raamatupidamise ühendaruannete (või vahebilansi) kohaselt alla 350 miljoni naela;
 - e) kelle tulud Ühendkuningriigis pärinevad eelkõige hoiuste kaasamise, laenu- või makseteenuste osutamisest Ühendkuningriigi füüsilistele isikutele ja äriühingutele; ning
 - f) kes on avaldanud soovi laiendada oma majandustegevuse raames teenuste pakkumist VKEdele, töötades selleks välja uusi tooteid, laienedes Ühendkuningriigis uutele geograafilistele turgudele või ärisegmentidesse ja/või investeerides klienditeeninduse taseme tõstmisse.
- (29) Allfondi B toetuskõlblikkuskriteeriumid: Kehtiksid samad toetuskõlblikkuskriteeriumid, mis on sätestatud põhjenduses 28 allfondi A jaoks, kuid ettevõtja ei pea olema varem ettevõtte arvelduskonto teenust pakkunud (ent peab vähemalt olema avalikult teatanud, et soovib asuda seda tegema).
- (30) Allfondi C toetuskõlblikkuskriteeriumid: See allfond oleks avatud allfondi A ja allfondi B ettevõtjatele ja kõigile teistele ettevõtjatele:
- a) kelle lõplik emattevõtja on või kes ise on taotluse esitamise ajal Ühendkuningriigis, Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas või Šveitsis registreeritud ettevõtja;
 - b) kelle tuludest (või kontserni tuludest, juhul kui ettevõtja kuulub kontserni) enamik pärineb finantsteenuste osutamisest füüsilistele isikutele ja äriühingutele; ning
 - c) kes oma majandustegevuse raames pakub või on avaldanud soovi asuda pakkuma VKEdele suunatud laenu- või makseteenuseid Ühendkuningriigis või VKEdele suunatud rahvusvahelisi makseteenuseid.
- (31) Allfondi D toetuskõlblikkuskriteeriumid: See allfond on avatud kõikidele ettevõtjatele:
- a) kelle lõplik emattevõtja on või kes ise on taotluse esitamise ajal Ühendkuningriigis, Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas või Šveitsis registreeritud ettevõtja;
 - b) kes pakub või arendab peamiselt Ühendkuningriigi VKEdele suunatud finantstooteid või pakub Ühendkuningriigi VKEdele tooteid või teenuseid; ning
 - c) on oma ärimudeli organile esitamise kuupäevale eelnenud kolmel aastal kaasanud vähemalt 1 miljon naela kapitali.
- (32) Suute arendamise fondi haldaks ja kontrolliks organ. Organ on kava kohaselt nii RBSist kui Ühendkuningriigi ametiasutustest sõltumatu ning sel on vajalikud volitused täitmaks suute- ja innovatsioonifondi ja sellele esitatavate taotluste haldamise või haldamise korraldamisega seotud ülesandeid ning teostada rahaliste vahendite kasutamise järelevalvet. Rahaliste vahendite eraldamine neid saavatele ettevõtjatele alluks kogu fondi elutsükli vältel neljaastmelisele kontrollile: i) väljamaksete eelne kontroll, ii) jooksev aruandlus ja organi teostatav seire, iii) organi auditeerimisõigus ning iv) organi õigus rahalised vahendid tagasi nõuda.
- (33) Esimese astme kontrolli tehakse enne väljamakseid. Taotlejad peavad organile esitama äriplaani, milles on piisava üksikasjalikkusega kirjeldatud, kuidas taotleja kavatseb saadavat toetust kasutada. Seejärel kaalub organ kõiki plaani aspekte rea eelnevalt kindlaks määratud tegurite järgi ning plaani vastavust lubatud eesmärkidele ⁽²⁶⁾.
- (34) Teise astme kontroll hõlmab jooksvat aruandluskohustust ja organi teostatavat seiret: saajad esitavad organile 18 kuu jooksul kvartaliaruanded (organ ise koostab fondi haldamise kohta aastaaruande). Aruanne sisaldab üksikasjalikku teavet rahastamise kasutamise kohta, sealhulgas viimase kolme kuu kulude kogusummat. Allfondi A, allfondi B ja allfondi C ettevõtjate puhul sisaldab aruanne:
- a) lühiülevaadet ettevõtja VKEdele suunatud majandustegevusest eelnenud aastal;

⁽²⁶⁾ Vt selle otsuse põhjendused 37 ja 38.

- b) eelnenud kolme kuu jooksul asjaomasesse majandustegevusse tehtud investeeringute ülevaadet ja summasid ning arengute seoseid ärimudeliga;
 - c) üksikasjalikku teavet ettevõtja VKEdele suunatud majandustegevuse mahu kohta, sealhulgas klientide arvu, ettevõtete arvelduskontode arvu, laenu- ja hoiusemahte;
 - d) kinnitust, et VKEde suutefondist saadud makseid on kasutatud lubatud eesmärkideks; ning
 - e) organi ja toetust saava ettevõtja vahel kokku lepitud muid andmeid.
- (35) Kolmanda astme kontroll hõlmab organi auditeerimisõigust: organil oleks lepingujärgne õigus määrata „pädev isik“, ⁽²⁷⁾ kes uurib rahaliste vahendite kasutamist toetusesaajate poolt, juhul kui organil on alust kahelda, kas toetusesaaja on meetme A raames saadud rahalised vahendid nõuetekohaselt või täielikult ära kasutanud.
- (36) Neljanda astme kontroll seisneb organi õiguses rahalised vahendid tagasi nõuda: kui organ leiab (auditi tulemuste alusel või muudel alustel), et organi ja toetusesaaja vahelist lepingut on oluliselt rikutud, võib ta nõuda viimasele juba välja makstud summade tagasimaksmist. Oluliseks rikkumiseks on muu hulgas rahalise toetuse kasutamine muudel kui lubatud eesmärkidel või rahalise toetuse kasutamine keelatud eesmärkidel: ⁽²⁸⁾ sel juhul võib organ toetusesaajalt nõuda rikkumise kõrvaldamist või rahalise toetuse (täielikku või osalist) tagasimaksmist.
- (37) Allfondi A, allfondi B ja allfondi C rahaliste vahendite kasutamist reguleerivad sätted sisaldavad muu hulgas järgmist:
- a) ettevõtja peab kasutama toetust eesmärkidel, millel on tõestatav seos i) VKEdest klientide parema teenindamisega ja/või ii) ettevõtja ärivõime, tootepakkumise ja/või sihtturgude laiendamisega, et pakkuda VKEdele paremaid teenuseid (edaspidi „aluspõhimõtted“);
 - b) ettevõtja võib toetust kasutada oma kapitalikulude või tegevuskulude katmiseks järgmistel eesmärkidel (edaspidi „lubatud eesmärgid“):
 - 1) süsteemide ja/või infrastruktuuri arendamine, et laiendada i) allfondi A või allfondi B ettevõtja puhul VKEdele suunatud pangandusteenuseid ja ii) allfondi C ettevõtja puhul VKEdele suunatud laenu- ja/või makseteenuseid (edaspidi „asjaomased teenused“);
 - 2) asjaomaste teenuste laiendamiseks ja/või osutamiseks vajalike töötajate värbamine ja tasustamine;
 - 3) asjaomaste teenustega seotud toodete turundus;
 - 4) asjaomaste teenuste laiendamiseks vajalike ruumide soetamine ja/või üürimine; või
 - 5) muu eesmärk, mis on (organi hinnangul) kooskõlas aluspõhimõtetega.
 - c) Ettevõtja ei või kasutada toetust järgmistel keelatud eesmärkidel:
 - 1) pangandustoodete ja/või -teenuste ajutiste hinnaalanduste subsideerimine;
 - 2) olemasoleva kohustuse tagasimaksmine;
 - 3) klientide otsefinantseerimine;
 - 4) selliste kapitalikulude ja/või tegevuskulude katmine, mida ettevõtja kavandas juba enne taotluse kuupäeva ning a) mille ettevõtja teeks olenemata sellest, kas ta suute- ja innovatsioonifondist rahalisi vahendeid saab või mitte, või b) mis sisaldasid ettevõtja äriplaanis juba enne taotluse kuupäeva;
 - 5) mis tahes vormis kapitali väljamaksed ettevõtja senistele omanikele; või
 - 6) muu eesmärk, mis ei ole kooskõlas aluspõhimõtete ja/või ettevõtja ärimudeliga.

⁽²⁷⁾ Sarnaselt reguleeriva asutuse poolsete määramistega 2000. aasta finantsteenuste ja -turgude seaduse paragrahvi 166 alusel.

⁽²⁸⁾ Nagu on kirjeldatud põhjendustes 37 ja 38.

- (38) Allfondi D rahaliste vahendite kasutamist reguleerivad sätted sisaldavad muu hulgas järgmist:
- a) ettevõtja kasutab toetust oma finantstehnoloogiatoote või -teenuse ⁽²⁹⁾ arendamiseks, täiustamiseks, opereerimiseks, laiendamiseks ja/või äriliseks kasutuselevõtuks (või arendamise, täiustamise, opereerimise, laiendamise ja/või ärilise kasutuselevõtu toetamiseks) ning ettevõtja võib toetust kasutada oma kapitalikulude või tegevuskulude katmiseks järgmistel eesmärkidel (edaspidi „lubatud eesmärgid“):
 - 1) finantstehnoloogiatoote või -teenuse arendamiseks, täiustamiseks, opereerimiseks, laiendamiseks ja/või äriliseks kasutuselevõtuks vajalike süsteemide ja/või infrastruktuuri arendamine;
 - 2) finantstehnoloogiatoote või -teenuse arendamiseks, täiustamiseks, opereerimiseks, laiendamiseks ja/või äriliseks kasutuselevõtuks vajalike töötajate värbamine ja tasustamine;
 - 3) finantstehnoloogia toote või teenuse turundus; või
 - 4) muu eesmärk, mis (organi hinnangul) aitab kaasa finantstehnoloogiatoote või -teenuse arendamisele, täiustamisele, opereerimisele, laiendamisele ja/või äriliseks kasutuselevõtule;
 - b) ettevõtja ei või kasutada toetust järgmistel keelatud eesmärkidel:
 - 1) olemasoleva kohustuse tagasimaksmine;
 - 2) klientide otsefinantseerimine;
 - 3) mis tahes vormis kapitali väljamaksed ettevõtja senistele omanikele; või
 - 4) muu eesmärk, mis ei ole kooskõlas ettevõtja ärimudeliga.
- (39) Allfondide A, B ja C ettevõtjate rahastamine toimuks etappidena, nii et ettevõtjad, kelle taotlust allfondist A ei rahuldata, saaksid taotleda rahastamist allfondist B ning ettevõtjad, kelle taotlust allfondist B ei rahuldata, saaksid taotleda rahastamist allfondist C. Allfondi D rahastamismenetlus toimub paralleelselt allfondide A, B ja C etapiviisilise menetlusega.
- (40) Organ alustab suute- ja innovatsioonifondi reklaamimist allfondide A ja D ettevõtjatele nii pea, kui see on pärast organi loomist ning raam- ja riigibilepingu ⁽³⁰⁾ allkirjastamist mõistlikult võimalik. Reklaamimine allfondide B ja C ettevõtjatele algab vastavalt 3 ja 6 kuud pärast seda, kui algab suute- ja innovatsioonifondi reklaamimine allfondi A ettevõtjatele.
- (41) Allfondi A rahaliste vahendite kasutamise tähtaeg lõpeb 2 kuud pärast seda, kui organ fondi reklaamimist alustab, ning allfondi B kasutamise tähtaeg lõpeb 5 kuud pärast nimetatud kuupäeva ja allfondi C tähtaeg 8 kuud pärast nimetatud kuupäeva. Allfondi D kasutamise tähtaeg kulgeb paralleelselt allfondide A–C rahaliste vahendite kasutamise tähtaegadega ning lõpeb kuni 6 kuud pärast seda, kui organ fondi reklaamimist alustab.
- (42) Kava kohaselt lõpeb fondi tegevus pärast stiimulitega vahetuskava lõppu (kuid seda võidakse eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumite alusel pikendada olenevalt jaotamata rahaliste vahendite mahust). Organi aruandlusega seonduvad õigused ja kohustused jäävad siiski kehtima veel kolmeks kuuks pärast seda, kui lõpeb viimane leping organi ning suute- ja innovatsioonifondist toetust saava ettevõtja vahel.
- (43) Meetmega A seonduv kulu on RBSi jaoks 425 miljonit naela ettemaksega kapitalikuludena, millele lisanduvad RBSi kantavad organi tegevuskulud ⁽³¹⁾.

3.3.2. STIIMULITEGA VAHETUSKAVA („MEEDE B“)

- (44) Stiimulitega vahetuskavas saavad osaleda ettevõtjad (edaspidi „toetuskõlblikud ettevõtjad“), kellel on õigus kaasata hoiuseid ja kes vastavad järgmistele kriteeriumitele:
- a) nad pakuvad või on avalikult teatanud kavatsusest asuda pakkuma ettevõtte arvelduskonto teenust;
 - b) nad vastavad põhjenduse 28 punktides b–f sätestatud allfondi A ettevõtjate kriteeriumitele; ning
 - c) nad on liitunud Ühendkuningriigi arvelduskontode üleviimise teenusega (Current Account Switching Service, edaspidi „CASS“) ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Finantstehnoloogia on ärivaldkond, kus finantsteenuste osutamiseks kasutatakse tarkvara, nt vastastikune laenuandmine, ühisrahastus-teenused jm.

⁽³⁰⁾ Vt joonealune märkus 23.

⁽³¹⁾ Organi loomise ja tegevuse rahastamise kogusumma on 20 miljonit naela.

⁽³²⁾ Bacs Payment Schemes Limitedi toetatav teenus, mis võimaldab kõik maksekorraldused automaatselt üle viia uude pank ja senise konto sulgeda. Viited: <https://www.currentaccountswitch.co.uk>

- (45) RBSi rahastatavast stiimulitega vahetuskavast eraldataks organile rahalisi vahendeid jaotamiseks toetuskõbllikele ettevõtjatele, kes kliente edukalt üle võtavad. See võimaldaks toetuskõbllikele ettevõtjatel pakkuda stiimuleid, innustamaks RBSi VKEde panganduse kliente viima oma ettevõtete arvelduskontod, hoiukontod ning laenud üle toetuskõbllike ettevõtjate juurde. RBS võtaks sellega seoses kohustuse:
- maksta kuni 225 miljonit naela rahalisi stiimuleid toetuskõbllikele ettevõtjatele seoses klientidega, kes nõustuvad oma ettevõtete arvelduskontod üle viima (edaspidi „ettevõtete arvelduskontode stiimulid“);
 - maksta täiendavalt kuni 50 miljonit naela laenudega seotud rahalisi stiimuleid (edaspidi „laenustiimulid“) klientidele, kes viivad koos oma ettevõtte arvelduskontoga üle mõne laenutoote;
 - eraldada täiendavalt 75 miljonit naela kulude katteks, mis aitaksid vahetust hõlbustada (hüvitised laenujääkide üleviimisega seotud lepingu lõpetamise tasude ning õigusabikulude ja muude kolmandate isikute kulude katteks).
- (46) Ettevõtete arvelduskontode stiimulid ja laenustiimulid võimaldavad toetuskõbllikele ettevõtjatel rahastada atraktiivseid hinnapakumisi ja muid stiimuleid RBSi klientidele Williams & Glyn'i („W&G“) teenindusalas ⁽³³⁾ ning ergutada neid kliente teenusepakkujat vahetama.
- (47) Toetust saavatele ettevõtjatele makstavad ettevõtete arvelduskontode stiimulid oleksid järskude astmetega, et anda neile piisavalt vahendeid veenvate stiimulite pakkumiseks nii väiksematele kui suurematele VKEdest klientidele, kes nende juurde üle lähevad. Kava käivitamisel pakutavad ettevõtete arvelduskontode stiimulite summad on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 2

Kavandatavad esialgsed ettevõtete arvelduskontode stiimulite summad stiimulitega vahetuskavas

VKEst kliendi käibe vahemik	Ettevõtte arvelduskonto stiimuli summa (naeltes)
< 15 000 naela	750
15 000 – 100 000 naela	1 000
100 001 – 1 000 000 naela	3 000
1 000 001 – 1 500 000 naela	6 250
1 500 001 – 2 000 000 naela	13 125
2 000 001 – 2 500 000 naela	16 875
2 500 001 – 7 500 000 naela	25 000
> 7 500 000 naela	50 000

- (48) Laenustiimulid võimaldavad toetuskõbllikele ettevõtjatel alandada klientidelt võetavat laenuintressi, et muuta oma pakkumised konkurentsivõimelisemaks ja säilitada samas piisav kapitali tulususe määr. Kui klient viib oma ettevõtte peamise arvelduskonto ja mõne laenutoote RBSist üle, maksab organ toetust saavale ettevõtjale täiendava rahalise stiimulina 2,5 % üle viidud laenujäägist.
- (49) RBS võtaks ühendust oma klientidega W&G teenindusalas (umbes 200 000 VKEdest pangaklienti) ja annaks neile teavet üleviimise eeliste ning võimalike alternatiivsete konkureerivate ettevõtjate kohta, keda nad võiksid kaaluda.

⁽³³⁾ Mõisted „Rainbow“ ja „W&G“ tähistavad sama äriteenindusala, mis on sätestatud muudetud ümberkorraldusotsusele lisatud muudetud tingimuste kokkuleppe lisas 2.

- (50) RBS alustaks klientide teavitamist stiimulitega vahetuskavast umbes kolm kuud pärast paketi käivitamist ning rahalised stiimulid oleksid saadaval juba alates 2018. aasta teisest kvartalist (umbes kolm kuud pärast seda, kui RBS alustab oma klientide teavitamist). Stiimulitega vahetuskava rahalisi stiimuleid jaotatakse üks kord kvartalis kuni rahalisteks stiimuliteks ette nähtud vahendite lõppemiseni. Rahalised stiimulid lõppeksid, kui ettevõtete arvelduskontodega seoses on välja makstud maksimaalne summa, 225 miljonit naela, või 18 kuud pärast RBSi poolt stiimulitega vahetuskavast teavitamise algust, olenevalt sellest, kumb saabub varem (seda tähtaega võidakse kuni 12 kuu võrra pikendada, vt põhjenduse 51 punkt d).
- (51) Organ vastutaks lisaks suute- ja innovatsioonifondile ka stiimulitega vahetuskava haldamise ja kontrolli eest ning jälgiks pidevalt RBSi käitumist klientide suhtes ja klientidega suhtlemisel. Muu hulgas võimaldataks organil kohaldatavate õigusaktide ja andmekaitsereeglite piires:
- a) muuta rahaliste stiimulite suurust, et tagada nende maksimaalne tõhusus;
 - b) kiita heaks VKEdest klientidele stiimulitega vahetuskava kohta saadetavad RBSi teavitusmaterjalid;
 - c) nõuda, et RBS saadaks nimetatud teavitusi tihedamalt;
 - d) pikendada rahaliste stiimulite pakkumise tähtaega kuni 12 kuu võrra, juhul kui [...] kuu jooksul alates stiimulitega vahetuskava algusest on vahetuse teinud (või algatanud) vähem kui [...] toetuskõlblikku klienti ⁽³⁴⁾ (edaspidi „stiimulitega vahetamise pikendatud tähtaeg“), ning
 - e) nõuda, et RBS saadaks nimetatud teavitusi ka laiemale kliendibaasile väljaspool W&G teenindusala, juhul kui konkreetse tähtaja jooksul pole saavutatud konkreetset vahetajate hulka. Teenindusala laiendamise korral saadetakse kava raames vahetamispakkumised VKEdele, kes moodustavad umbes [...] ettevõtete arvelduskontode turuosast Ühendkuningriigis. Teenindusala laiendatakse juhul, kui:
 - 1) [...] ⁽³⁵⁾;
 - 2) [...];
 - 3) [...].
- (52) Et RBSil oleks piisav ajend stiimulitega vahetuskava tõhusaks rakendamiseks, nõutaks RBSilt juhul, kui [...] -kuulise tähtaja lõpuks (või kui organ otsustab vastavat tähtaega pikendada, pikendatud tähtaja lõppkuupäevaks) on vahetajatest kliente vähem kui [...] ning rahalisi stiimuleid ei ole ära kulutatud, et ta kannaks täiendavalt organile eelnevalt kindlaks määratud osa alakulutatud summast (edaspidi „koefitsient“), ülemmääraga 50 miljonit naela.
- (53) Koefitsiendiks on määratud [...] alakulutatud summast. Seda sanktsiooni rakendatakse järgmistel tingimustel:
- a) kuna stiimulitega vahetuskava edu sõltub toetuskõlblike ettevõtjate suutlikkusest teha RBSi VKEdest klientidele atraktiivseid pakkumisi, oleks organil õigus vähendada koefitsienti määral, mille puhul ta on mõistlikult veendunud, et alakulutamise põhjuseks olid asjaolud, mida RBS ei saanud mõjutada;
 - b) organi nõusolekul võib RBSil lubada pärast teatava aja möödumist rahalised stiimulid ümber korraldada, et parandada kava tulemuslikkust ning vähendada sanktsiooni rakendumise tõenäosust; ning
 - c) kui i) organ on enne stiimulitega vahetamise lõppkuupäeva laiendanud teenindusala; ii) vahetajatest kliente on vähem kui [...], ja iii) organ leiab, et RBS ei teavitanud laiendatud kliendibaasi stiimulitega vahetamisest piisavalt aktiivselt, võib organ suurendada koefitsienti sobiva protsendini, ülemmääraga 50 miljonit naela.
- (54) [...]
- (55) Kui alakulutatud summa koos koefitsiendiga (ja koos tagasi nõutud summade ning suute- ja innovatsioonifondist välja maksmata summadega) on alla 5 miljoni naela, suunab organ need rahalised vahendid heategevuseks.

⁽³⁴⁾ Toetuskõlblik klient on RBSi W&G äriüksuse klient, kes on VKE.

⁽³⁵⁾ [...] Ärisaladus.

- (56) RBS nõustub stiimulitega vahetuskava raames meelitamisvastaste reeglitega, millega keelatakse RBSil ja tema kontserni liikmetel kindlaksmääratud tähtaegade jooksul i) teatavad stiimulitega rakenduskava kahjustada võivad tegevused; ning ii) toetuskõlblike klientide (või stiimulitega vahetuskava raames toetuskõlblike ettevõtjate juurde üle läinud klientide) meelitamine, veenmine või kallutamine jääma ettevõtte arvelduskonto või seonduva laenutootega kontserni kliendiks või tooma ettevõtte arvelduskontot või seonduvat laenutoodet vahetuskava raames toetuskõlblike ettevõtjate juurest kontserni mõne liikme juurde.
- (57) Stiimulitega vahetuskava edu toetamiseks pakub RBS vahetuskavas osalevatele ettevõtjatele võimalust sõlmida pankadevaheline agendileping, mis võimaldab stiimulitega rakenduskava raames nende juurde üle läinud klientidel jätkata sularaha- ja tšekikäitluse teenuste kasutamist RBSi pangakontorites (edaspidi „pangakontoritele juurdepääsu süsteem“). Pangakontoritele juurdepääsu pakutakse toetuskõlblikele klientidele vähemalt kolme aasta jooksul alates stiimulitega vahetuskava käivitamisest ning selle tingimused peavad olema mõistlikud ja mittediskrimineerivad, kusjuures seonduvad kulud kannab asjaomane ettevõtja.
- (58) Meetme B ettemaksega kapitalikulu on 350 miljonit naela, millele lisanduvad RBSi rakenduskulud ning RBSi saamata jääv tulu ⁽³⁶⁾.

4. HUVITATUD ISIKUTE JA ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED

4.1. ÜLDISED MÄRKUSED ALTERNATIIVSE PAKETI KOHTA

- (59) Menetluse algatamise otsusega anti huvitatud isikutele võimalus esitada Ühendkuningriigi ametiasutustele ettepaneku kohta märkusi. Konsulteerimisetaapi käigus laekus suur hulk märkusi. Laekunud märkused seonduvad algse alternatiivse paketi, nagu seda on kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 28–68 (edaspidi „algne alternatiivne pakett“). Vastuseks huvitatud isikute märkustele ja nende oma turu-uuringule ⁽³⁷⁾ on Ühendkuningriigi ametiasutused alternatiivset paketti ajakohastanud vastavalt punktis 2.3 kirjeldatule.
- (60) Kuna märkuste arv oli suur, ⁽³⁸⁾ antakse selles jaotises alternatiivse paketi Rainbow' äriüksusest loobumisega samaväärsuse hindamiseks ülevaade märkustest, mida esitasid mitu huvitatud isikut.

4.1.1. HUVITATUD ISIKUTE ÜLDISED MÄRKUSED ALTERNATIIVSE PAKETI KOHTA

- (61) Enamikust laekunud märkustest nähtub, et mitmed algse alternatiivse paketi aspektid võiksid suurendada konkurentsi Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turgudel. Mõnedest nähtub, et alternatiivne pakett mõjutaks konkurentsi kiiremini ja väiksema rakendusriskiga ning võimaldaks (erinevalt Rainbow' äriüksusest loobumisest) tugevdada rohkem kui ühte konkureerivat ettevõtjat.
- (62) Mõned huvitatud isikud avaldasid algse alternatiivse paketi suhtes üldist arvamust, et
- a) algse alternatiivse paketi maht ei ole Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turgudel struktuursete muudatuste esilekutsumiseks piisav, kuna vahetamiskünnis on kõrge;
 - b) ettevõtete arvelduskontode üleviimine 2 % ulatuses VKEdele suunatud turu mahust ei ole samaväärne Rainbow' äriüksusest loobumisega (mille osa VKEdele suunatud turust moodustab VKEdest klientide arvu järgi umbes 5 %);
 - c) ettevõtete arvelduskontode üleviimisega ei kaasne varade üleviimist; ning
 - d) alternatiivsete meetmete (eba)edu sõltub eelkõige organist ja selle otsustest. Raske on tagada, et organ oleks nõutaval määral erapooletu.

⁽³⁶⁾ Ühendkuningriigi ametiasutuste hinnangul on rakenduskulu RBSi jaoks 38 miljonit naela ning täiendavalt saamata jääv kasum umbes [...] naela aastas.

⁽³⁷⁾ Vt joonealune märkus 11.

⁽³⁸⁾ Märkusi esitasid Santander UK plc, CYBG plc, Metro Bank PLC, Aldermore Bank plc, Masthaven Bank Ltd, Paragon Bank plc, Secure Trust Bank plc, Shawbrook Bank Ltd, Virgin Money plc, OakNorth Bank Ltd, Cumberland Building Society, Tide ja RBS.

4.1.2. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE ÜLDISED MÄRKUSED ALTERNATIIVSE PAKETI JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (63) Ühendkuningriigi ametiasutused leiavad, et alternatiivne pakett on võimalikke konkurentsimoonutusi vähendava mõju poolest vähemalt samaväärne Rainbow' äriüksusest loobumisega ning selle rakendamine oleks kindlam ja kiirem kui loovutamine.
- (64) Ühendkuningriigi ametiasutused leiavad, et alternatiivne pakett kui tervik on mõeldud suurendama turu suutlikkust saavutada jätkuvalt kõrgem vahetamise määr VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud pangandusturgudel. Seonduv koormus langeb peamiselt RBSile kui suurimale tegutsejale. Ehkki suute- ja innovatsioonifondist saadavat kasu on stiimulitega vahetuskavast raskem kvantitatiivselt hinnata, tugevdaks see mitmete pankade VKEdele suunatud pangandusteenuseid ning tooks turule suurema valiku, mitmekesisust ärimudeleid ja ajendaks teenuspakkujat vahetama. Samuti kiirendaks see uute ettevõtete ja uue tehnoloogia arengut, mis vähendaks VKEde sõltuvust oma pankadest.
- (65) Ühendkuningriigi ametiasutused kinnitavad, et alternatiivse paketi kavandavad eesmärgid on samad, kui algsel Rainbow' äriüksusest loobumisel:
- a) RBSi turuosa vähendamine: stiimulitega vahetuskava rakendamine ja VKEdele suunatud panganduse arendamiseks rahaliste vahendite pakkumine tugevdab väiksemaid konkurente ning võimaldab neil avaldada RBSile tugevamat konkurentsipurvet;
 - b) abi saamisest tuleneva ärilise kasu vähendamine: alternatiivse paketi ettemaksega kulu on märkimisväärne ning sel on jätkuv mõju, kuna VKEdest klientide arvu vähenemine stiimulitega vahetuskava raames vähendab käivet;
 - c) VKEest klientide üleminek: erinevalt loovutamisest, mis tooks kaasa pankade vahetada mitte soovinud VKEdest klientide sunnitud ülemineku, ärgitab stiimulitega vahetuskava kliente ise vahetamisotsust tegema. Võib eeldada, et ise otsuse teinud klientidel tekib oma uue pangaga nõudlikum suhe ning nad vahetavad tõenäoliselt tulevikus uuesti, kui saavad mõnelt teiselt pangalt parema pakkumise; ning
 - d) VKEdele vajalik juurdepääs pangakontoritele: pangakontoritele juurdepääsu süsteem aitab klientidel stiimulitega vahetuskava raames RBSist konkureerivate ettevõtjate juurde üle minna, kuna kliendid ei pea muutma oma igapäevase sularahakäitluse korraldust.
- (66) Seoses alternatiivse paketi mõjuga keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete segmendile leiavad Ühendkuningriigi ametiasutused lisaks järgmist.
- a) Alates 2010. aasta neljandast kvartalist on RBSi turuosa ettevõtete segmendis kahanenud [5–10] protsendipunkti, [30–35] %-lt [20–25] %-ni. Ta pole enam suurim Ühendkuningriigis keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtteid teenindav pank. Samuti ületab kõnesolev turuosa vähenemine oluliselt Rainbow' äriüksusest loobumisega taotletud turuosa vähenemist ⁽³⁹⁾.
 - b) Suute- ja innovatsioonifond sisaldab mitmeid märkimisväärseid toetusi, et aidata VKEdele suunatud pangandusturul juba tegutsevatel pankadel laiendada olemasolevaid äripanganduse teenuseid suurtele VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele. Ühendkuningriigi ametiasutused eeldavad, et paljud neist arengutest tugevdavad konkreetsete pankade võimet teenindada keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtteid ning suurendavad selliste pankade koguarvu, kel on seejärel võimalik töötada välja ja pakkuda keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud teenuseid.
 - c) Stiimulitega vahetuskava eesmärk on saavutada suurte VKEdest klientide liikumine RBSist teistesse pankadesse. Suurte VKEdest klientide arvu kasv ajendab vastuvõtvaid panku arendama suurematele äriühingutele, sealhulgas keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud teenuseid. Lisaks võib eeldada, et osa suuri VKEdest kliente kasvab aja jooksul keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõteteks, mis ajendab vastavaid teenuseid veel rohkem arendama.

⁽³⁹⁾ RBSile tehtud Charterhouse'i uuring turuosa mõõtmiseks ettevõtete hulgas, kelle käive ületab 25 miljonit naela.

- d) CMA ⁽⁴⁰⁾ leidis, et VKEdel käibega üle 2 miljoni naela on üldjuhul võimalus pidada oma pankadega läbirääkimisi hindade ja teenusetingimuste üle. Et see aitaks tõhusalt konkurentsi tekitada, on ülioluline, et selliste klientide jaoks oleksid olemas tõsiseltvõetavad alternatiivsed teenusepakkujad. Konkurents tugevneb oluliselt, kui aidata teistelgi pankadel välja arendada keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete teenindamise võime.
- e) Kuna keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete haldamine on keerukas, sisaldasid varem Rainbow' äriüksuse müüki üritanud ⁽⁴¹⁾ RBSile tehtud pakkumised [...].
- (67) Lisaks näevad Ühendkuningriigi ametiasutused alternatiivsel paketil muidki eeliseid võrreldes Rainbow' äriüksusest loobumisega.
- a) Geograafiline ulatus: alternatiivne pakett mõjutaks konkurentsi kogu Ühendkuningriigis ilma geograafiliste piiranguteta.
- b) Ulatuslik turumõju: alternatiivne pakett toetaks süsteemse ja kauakestva turumuutuse saavutamist, aidates mitmel konkureerival ettevõtjal turgu valitsevate pankadega tulemuslikumalt konkureerida. Konkreetsemalt:
- i) suute- ja innovatsioonifond aitab ettevõtjal välja arendada VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete teenindamise võime, parandades ühtlasi nende likviidsust ja finantss seisundit. Samuti soodustaks see konkureerivate ettevõtjate kasutatavate uute tehnoloogiate väljatöötamist;
- ii) stiimulitega vahetuskava aitab stiimulitega vahetuskava raames toetuskõlblikel ettevõtjal turul kanda kinnitada, suurendades nende kliendibaasi;
- iii) pangakontoritele juurdepääsu süsteem võimaldab toetuskõlblikel ettevõtjal oma uusi stiimulitega vahetuskava raames saadud VKEdest kliente füüsiliselt teenindada, nt pakkuda sularaha- ja tšekikäitlus-teenuseid.
- c) Ühendkuningriigi konkurentsi- ja turgude ameti (Competition and Markets Authority, edaspidi „CMA“) viidatud probleemide lahendamine: alternatiivne pakett lahendab ka mõningad olulised turuprobleemid, mille CMA viitas oma hiljutises Ühendkuningriigi VKEdele suunatud pangandusturu ülevaates. Nimetatud probleemid on näiteks:
- i) klientide vähenenud huvi oma pangandusteenuste vastu, nõrk reaktsioon hinna- ja kvaliteedimuutustele ning teenuseosutaja vahetamiseni viivate pöördepunktide puudumine;
- ii) pankade motivatsioonipuudus klientide ülemeelitamise investeerimiseks;
- iii) suured klientide ülevõtmise kulud uutele ja laienevatele konkureerivatele ettevõtjatele;
- iv) toote- ja tehnilise innovatsiooni puudus VKEdele suunatud panganduses;
- v) konkureerivate ettevõtjate mure pangakontorite võrgu rajamise ja ülalpidamise kulude pärast.
- d) Rakendamise aeg ja kindlus: alternatiivse paketi saaks ellu rakendada kiiremini ja kindlamalt. See väldiks kapitalitehinguga kaasnevaid riske ja ebakindlust, mis on ilmnunud varasematel Rainbow' äriüksuse müümise katsetel.
- e) Ühendkuningriigi ametiasutuste RBSist väljumise tõkete kõrvaldamine: Ühendkuningriigi ametiasutused on avalikult teatanud soovist jätkata oma RBSi osaluse müüki ja viia RBS seeläbi tagasi eraomandisse. Tõsised raskused ja viivitused seoses Rainbow' äriüksusest loobumisega, mis on ainus seni täitmata loovutamiskohustus, on põhjustanud ebakindlust ning see on vähendanud RBSi kui investeringuobjekti atraktiivsust. Alternatiivne pakett aitaks nimetatud ebakindluse kõrvaldada.
- (68) Seoses huvitatud isikute märkustega mainivad Ühendkuningriigi ametiasutused, et
- a) RBSi turuosa vähenes 2010. aasta neljanda kvartali [25–30]%-lt 2016. aasta neljandaks kvartaliks [20–25]%-ni ⁽⁴²⁾ ehk perioodi lõikes [3–7] % võrra. Seega, kui liita kokku stiimulitega vahetuskavast oodatav turuosa kaotus ja RBSi turuosa loomulik vähenemine alates 2010. aastast, ületatakse Rainbow' äriüksusest loobumisest oodatud 5 %-line vähenemine.

⁽⁴⁰⁾ CMA jaepangandusturu uuringu põhjaruanne, lisa A8.1–16, joonis 12.

⁽⁴¹⁾ Vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 25.

⁽⁴²⁾ Allikas: Charterhouse Researchi äripanganduse uuring 2016. aasta neljandas kvartalis, VKEd käibega 0–25 miljonit naela. Andmed 12 kuu lõikes. Andmed kaalutud piirkondade ja käivete kaupa, et saada Suurbritannia äriühingute esinduslik ülevaade. Turu hinnanguline kogumaht [...].

- b) Ühendkuningriigi ametiasutused on kavandatavas pakettis teinud rea muudatusi, et võtta arvesse huvitatud isikute tõstatatud põhiküsimusi. Ühendkuningriigi ametiasutused leiavad, et ajakohastatud alternatiivne pakett lahendab kolmandate isikute mured, on Rainbow' äriüksusest loobumisega samaväärne (nii mõju poolest RBSile kui ka kogu turule) ning aitab tõhusalt tugevdada konkurentsi Ühendkuningriigi VKEdele suunatud panganduses.
- c) Seoses organi sõltumatuse tagamise vajadust käsitleva märkusega selgitavad Ühendkuningriigi ametiasutused, et organ lähtub oma tegevuses raam- ja riigibilepingust, ⁽⁴³⁾ millega määratakse kindlaks organi funktsioonid ja ülesanded, millest omakorda tulenevad organi kohustused ja tegevuspiirangud. Lisaks ei lubata organi juhiks asuda isikul, kes töötab samaaegselt mis tahes juhtival ametikohal mõnes avaliku sektori asutuses (v.a juhtimisega mitteseotud ametikohad, mis pole samaväärsed direktori või sarnase ametiga) või on RBSi kontserni juhatuse liige või tippjuht või RBSiga seotud isik (või seotud isikule lähedane isik).

4.2. MÄRKUSED VKE-SUUTE ARENDAMISE FONDI KOHTA

4.2.1. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED VKE-SUUTE ARENDAMISE FONDI KOHTA

- (69) Mitmetes huvitatud isikute märkustes mainiti, et VKE-suute arendamise fondi mahtu tuleks suurendada, et mõju konkurentidele VKEdele suunatud pangandusturul oleks suurem.
- (70) Teistes huvitatud isikute märkustes mainiti, et rahaliste vahendite killustamine suure arvu pankade vahel ei avalda konkurentidele ega koondumisele märkimisväärset mõju, kuna ükski neist ei saa teha piisavat investeringut. Vastavatest allfondidest võrdsete väljamaksete tegemise asemel peaksid väljamaksed varieeruma sõltuvalt taotleja tegelikest vajadustest ja investeringukavadest.
- (71) Mitmed isikud avaldasid ka arvamust, et VKE-suute arendamise fond tuleks lisaks avada neilegi institutsioonidele, kel praegu tugev VKEde teenindamise võime puudub ning suutefondist peaks olema võimalik toetust saada ka muudel isikutel peale pankade (nt hoiu-laenuühistutel).

4.2.2. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED VKE-SUUTE ARENDAMISE FONDI JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (72) Ühendkuningriigi ametiasutused peavad mõistlikuks eeldada, et VKE-suute arendamise fond, eriti koostöös stiimulitega vahetuspaketiga, suurendab konkureerivate ettevõtjate turuosa ning toob seega vastavalt kaasa RBSi turuosa vähenemise.
- (73) Ühendkuningriigi ametiasutused arvavad, et suutefond suurendab konkureerivate ettevõtjate turuosi, kuna parandab oluliselt VKEdele (ja kui nad soovivad, keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele) suunatud pangandusturule sisenevate ja/või olemasolevaid võimeid edasi arendavate pankade majanduslikku seisut. Põhimõtte seisneb selles, et 3 miljoni naelane toetus fondist muudaks piiripealse 10 miljoni naelase projekti majanduslikult mõttekaks, tõstes investeringu tasuvuse kapitali hinnast allapoole jäävalt tasemelt elujõulise ja jätkusuutliku määran.
- (74) Vastuseks huvitatud isikute märkustele on Ühendkuningriigi ametiasutused teinud alternatiivses pakettis järgmised muudatused:
- a) konkureerivatele ettevõtjatele kättesaadavaks tehtava VKE-suute arendamise fondi mahtu suurendatakse. Suute- ja innovatsioonifondi suurimad väljamaksed suunatakse konkureerivatele ettevõtjatele, kellel on juba olemas tugev ettevõtete arvelduskontode teenindamise võime. Sellel on tõenäoliselt suurim ja kiireim mõju VKEdele suunatud pangandusturule, kuna nimetatud pangad on juba kulutanud aega ja raha oma ettevõtete arvelduskontode toodete ja seonduva teenindusinfrastruktuuri arendamiseks;
- b) VKE-suute arendamise fond ühendatakse innovatsioonifondiga. Allfondide 1 ja 2 eristamisest loobutakse. Suurendatakse paindlikkust, et parandada olemasoleva tugeva ettevõtete arvelduskontode teenindamise võimeta pankade ja mittepankade juurdepääsu märkimisväärsetele väljamaksetele suute- ja innovatsioonifondist.

⁽⁴³⁾ Vt joonealune märkus 23.

4.3. MÄRKUSED STIIMULITEGA VAHETUSKAVA KOHTA

4.3.1. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED STIIMULITEGA VAHETUSKAVA KOHTA

- (75) Mõned huvitatud isikud väljendasid kahtlust, kas rahaliste stiimulite kavandatav suurus oleks piisavale hulgale klientidele piisavaks ajendiks teha vahetusega seotud jõupingutusi. Kogemused näitavad, et kliendid on inertsed ning vahetamiseks on klientidele vajalik selge ja sujuv protsess. Samuti peaks RBS vahetamise hõlbustamiseks jagama konkureerivate ettevõtjatega teavet oma klientide kohta (sh krediidi ajalugu). Mõned huvitatud isikud osutasid ka vajadusele saada klientide krediitkõlblikkuse hindamiseks ajaloolisi andmeid.
- (76) Mitmetes märkustes avaldati arvamust, et vahetamise võimaldamiseks tuleks rahalisi stiimuleid suurendada (ja siduda need kliendi keerukuse ja suurusega) ning see eeldaks stiimulitega vahetuskava kogumahu olulist suurendamist.
- (77) Mõnedes märkustes avaldati arvamust, et stiimulitega vahetuskava peaks kestma piisavalt kaua, vältimaks tähtaegadest tulenevaid olulisi piiranguid. Lisaks tehti ettepanek, et klientide teenindusala laieneks automaatselt (kui soovitavat vahetuste hulka ei saavutata).
- (78) Mitmes märkuses soovitati, et alternatiivne pakett peaks ettevõtete arvelduskontode üleviimise kõrval keskenduma ka laenude üleviimisele, kuna ettevõtete arvelduskontodele keskendumine jätab tähelepanuta vajaduse suurendada konkurentsi VKEde laenuturul. Pakett keskendus liigselt ettevõtete arvelduskontode pakkujatele. VKEde laenuturгу peetakse oluliselt kasumlikumaks kui ettevõtete arvelduskontosid ning konkurentsimoonutus tuleb vähendada ka VKEde laenuturul. Lisaks juhitakse märkustes tähelepanu, et konkureerivad ettevõtjad on praegu ebasoodsamas seisus, kuna neljal suurimal pangal lubatakse standardiseeritud kapitalimudeli asemel kasutada täiustatud sisereitingutel põhinevat mudelit, mis võimaldab neil neljal pangal pakkuda laene konkureerivatest ettevõtjatest soodsama hinnaga.
- (79) Mõnedes märkustes soovitati, et klientidele vabatahtliku pangavahetusvõimaluse andmise asemel tuleks RBSi kohustada kliente loovutama (sh ettevõtete arvelduskontode ja/või laenude sundmüügi teel). Mõnedes teistes märkustes soovitatakse, et RBS peaks võtma kohustuse anda üle teatav miinimumarv ettevõtete arvelduskontosid ning selle mittetäitmise korral teda karistatakse.
- (80) Mitmetes märkustes soovitati ka, et stiimulitega vahetuskava peaks algama alles pärast seda, kui VKE-suute fondi kaudu toetatavad investeeringud on tehtud.

4.3.2. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED STIIMULITEGA VAHETUSKAVA JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (81) Algses alternatiivses pakettis sisaldunud stiimulitega vahetuskavaga seoses leiavad Ühendkuningriigi ametiasutused, et:
- a) fondi praegune suurus võimaldaks saavutada RBSi praeguse turuosa vähenemise rohkem kui 2 % võrra. Soovitatav kahe protsendipunktiline vähendamine oli konkreetselt struktureeritud, et ajendada üle minema rohkem suurtest VKEdest kliente. Miski ei takista RBSi klientidel minna konkureerivate ettevõtjate juurde üle ka edaspidi (rahalisi stiimuleid saamata) ning jätkata seega RBSi turuosa vähendamist ka edaspidi. Pärast konkureerivate ettevõtjate reklaamide saamist on tõenäolisem, et nad seda teevadki;
 - b) stiimulitega vahetuskava hõlmab vahetamisstiimuleid, mis on iseenesest tõenäoliselt palju suuremad, kui praegu turul olevad stiimulid. Pealegi makstaks neid lisaks juba pakutavatele stiimulitele;
 - c) konkureerivad ettevõtjad konkureerivad klientide nimel aktiivselt ning koostavad piisavalt atraktiivsed pakkumised, et veenda kliente üle minema. On selge, et nõudlus nende klientide järgi on turul olemas;
 - d) ülemineku konkureeriva ettevõtja juurde muutis Ühendkuningriigis paljude klientide jaoks lihtsamaks arvelduskontode vahetusteenuse CASS kasutuselevõtt 2013. aastal. Ettevõtete arvelduskontode kliendid kasutavad CASSi RBSist üleminekuks juba praegu;

- e) RBS kavatseb klientide vastuseisu vahetamisele leevendada/ületada, võttes CMA ⁽⁴⁴⁾ kirjeldatud konkurentsi soodustavaid meeteid, sealhulgas teavitades toetuskõlblikke kliente CASSist ja abistades kliente andmetaotluste veebi edastamisel;
- f) RBSilt nõutaks, et ta annaks konkureerivate ettevõtjate nimel kindlaksmääratud osale oma klientidest teavet vahetamise kasulikkusest (sealhulgas reklaammaterjale); ning
- g) stiimulitega vahetuskaval on mitmed integreeritud kaitsemehhhanismid, et tagada piisav hulk üleminekuid. Näiteks: kava järelevalvet teostaval organil on õigus i) nõuda, et RBS saadaks teavitusi tihedamalt või ii) pikendada rahaliste stiimulite pakkumise tähtaega kuni 12 kuu võrra või iii) rahaliste stiimulite süsteem teatava aja möödudes restruktureerida, et parandada selle tulemuslikkust ja iv) rahaliste stiimulite alakulutamise korral peaks RBS kandma üle kandma üle põhjendustes 52 ja 53 kirjeldatud koefitsiendi.
- (82) Vastuseks huvitatud isikute märkustele avaldavad Ühendkuningriigi ametiasutused veendumust, et pakutavate rahaliste stiimulite puhul läheks üle piisavalt VKEdest kliente, kuna:
- a) ajalooliselt on stiimulid toonud kaasa klientide ülemineku, nagu ilmneb ka CMA jaepanganduse uuringu lõpparuandest ja RBSi tellitud Charterhouse'i uuringust ⁽⁴⁵⁾ „[...]“ ⁽⁴⁶⁾;
- b) tõenäoliselt oleks vahetusprotsess klientide jaoks sujuv ning enamik kliente kasutaksid CASSi kaudu vahetamisel stiimulitega vahetuskava. Samas piiraksid andmekaitsereeglid tõenäoliselt klientide finantsajaloo ja muude kliendiandmete jagamist;
- c) W&G teenindusala klientide hulgas ei ole vahetamise tõenäosus väiksem. RBS märgib, et W&G teenindusala klientide üleminekute ja voolavuse määr on umbes sama kui RBSi „põhiklientide“ hulgas ning W&G klientide lahkumist RBSi kontsernist on oodatud juba alates 2010. aastast;
- d) klientide ülemineku tagamiseks on kehtestatud kaitsemeetmed ja kõrvalehoidmise vastased mehhanismid. Organil on õigus määrata RBSile rahaline sanktsioon (st koefitsient), juhul kui ettevõtete arvelduskontode rahalisi stiimuleid ei ole kava tähtaja jooksul lõpuni ära kasutatud. Lisaks on organil võimalus muuta rahaliste stiimulite suurust, et tagada nende maksimaalne tõhusus, ning kohustada RBSi kava tihedamalt reklaamima. Lisaks laiendatakse teenindusala ja pikendatakse kava tähtaega, juhul kui pole saavutatud konkreetset üleminekute taset.
- (83) Vastuseks huvitatud isikute märkustele selgitavad Ühendkuningriigi ametiasutused lisaks, et:
- a) kliendid kannaksid koos oma ettevõtete arvelduskontodega üle ka teised pangandustooted (nt laenud). CMA on leidnud, et „valdav enamus rahastamist vajavaid VKEsid pöördub panga poole, kus on ettevõtte arvelduskonto ... üle 90 % Ühendkuningriigi VKEdest taotles arvelduskrediite, laene ja krediitkaarte oma põhipangast“; ⁽⁴⁷⁾ ning
- b) loovutamise asemel tuleks pigem võimaldada klientidel endil vahetuse üle otsustada, kuna ise otsuse teinud klientidel tekib tõenäoliselt oma uue pangaga nõudlikum suhe ning nad vahetavad tulevikus uuesti, kui saavad mõnelt teiselt pangalt parema pakkumise. Seda lähenemiseviisi toetab ka CMA jaepanganduse uuringu lõpparuanne, mille kohaselt „loovutamine võiks kaasa tuua klientide nõudlikkuse ajutise kasvu üleminekuetapil, eriti klientide hulgas, kes peavad „uude“ panka üleviimist enda tahte vastaseks, kuid see pole kindlasti eelistatav viis klientide nõudlikkuse püsivaks suurendamiseks“ ⁽⁴⁸⁾. CMA leidis hoopis, et struktuursed abivahendid, mis „hõlmavad otse majanduslikult ebaotstarbeka käitumise algpõhjuseid – st suurendavad klientide nõudlikkust ja hõlbustavad vahetamist – aitaksid palju tõenäolisemalt lahendada meie tuvastatud konkrentsiprobleeme ...“ ⁽⁴⁹⁾. Stiimulitega vahetuskava tõstab sihtturunduse kaudu VKEdest klientide

⁽⁴⁴⁾ CMA jaepanganduse uuringu lõpparuanne (9. august 2016): <https://www.gov.uk/cma-cases/review-of-banking-for-small-and-medium-sized-businesses-smes-in-the-uk>

⁽⁴⁵⁾ RBS tellis Charterhouse'ilt W&G teenindusala järelevalvet toetuskõlblike VKEde uuringu, et selgitada välja, kuidas nad suhtuvad vahetamise ning kuidas mõjutavad stiimulid tõenäosust, et nad seda teevad. Uuring keskendus äripanganduse klientidele, keda on W&G teenindusala [...] kliendi hulgas [...]. Uuring oli nii kvantitatiivne (intervjuueeriti [...] klientidest koosnevat esinduslikku valimit) kui ka kvalitatiivne ([...] põhjalikku intervjuud).

⁽⁴⁶⁾ RBSi vastus menetluse algatamise otsusele, punkt 4.1.2.

⁽⁴⁷⁾ CMA jaepanganduse uuringu lõpparuanne, punkt 8.1.69.

⁽⁴⁸⁾ CMA jaepanganduse uuringu lõpparuanne, punkt 17.19.

⁽⁴⁹⁾ CMA jaepanganduse uuringu lõpparuanne, punkt 17.14.

teadlikkust paljude konkureerivate ettevõtjate brändidest, julgustades kliente uurima konkureerivate ettevõtjate valikuvõimalusi ja kaubamärke, enne kui nad otsustavad, millist valida.

- (84) Vastuseks huvitatud isikute märkustele ja enda turu-uuringule on Ühendkuningriigi ametiasutused teinud stiimulitega vahetuskavas lisaks järgmised muudatused:
- a) kava kogumaht suureneb 175 miljonit naelalt 350 miljoni naelani, millest 225 miljonit naela tehakse kättesaadavaks ettevõtete arvelduskontode rahaliste stiimulitena. 50 miljonit naela tehakse kättesaadavaks laenudega seotud rahaliste stiimulitena, et reageerida märkusele, mille kohaselt kava peaks keskenduma koos ettevõtete arvelduskontodega ka laenude üleviimisele. Samas jääb 75 miljonit naela siiski ka vahetuste hõlbustamiseks (hüvitised laenujääkide üleviimisega seotud lepingu lõpetamise tasude ning õigusabikulude ja muude kolmandate isikute kulude katteks);
 - b) tulenevalt mahu suurenemisest on stiimulitega vahetuskava eesmärgiks 3 % turuosa üleminek algse 2 % asemel, ning
 - c) RBS alustaks klientide teavitamist stiimulitega vahetuskavast umbes kolm kuud pärast paketi käivitamist ning pärast esimeste toetuste väljamaksmist suutefondist.

4.4. MÄRKUSED PANGAKONTORITELE JUURDEPÄÄSU SÜSTEEMI KOHTA

4.4.1. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED PANGAKONTORITELE JUURDEPÄÄSU SÜSTEEMI KOHTA

- (85) Mitmed huvitatud isikud väljendasid kahtlust, et pangakontoritele juurdepääsu süsteemist poleks kasu konkurentsile VKEdele suunatud pangandusturul ning süsteemi haldamine ja rahastamine koormaks kliente ja asjaomaseid konkureerivaid ettevõtjaid ning võib organilt nõuda tarbetuid jõupingutusi.
- (86) Mõned üksikud huvitatud isikud toetasid pangakontoritele juurdepääsu süsteemi ning olid veendunud, et kasutaksid seda.

4.4.2. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED PANGAKONTORITELE JUURDEPÄÄSU SÜSTEEMI JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (87) Seoses laekunud märkustega, et pangakontoritele juurdepääsu süsteem pakuks konkureerivatele ettevõtjatele tõenäoliselt vähe huvi, ehkki on neist üksikute jaoks oluline, jäetakse pangakontoritele juurdepääsu süsteem kehtima, kuid järgmiste muudatustega:
- a) pangakontoritele juurdepääsu süsteem avatakse üksnes neile klientidele, kes on läinud üle stiimulitega vahetuskava raames (ja kui stiimulitega vahetuskavas osalev asjaomane pank on sõlminud RBSiga pankadevahelise agendilepingu);
 - b) pangad ei saa juurdepääsu pangakontoritele tasuta, vaid juurdepääsu pangakontoritele võimaldatakse nende toetuskõlblikele klientidele mõistlikel ja mittediskrimineerivatel ärielistel tingimustel. Pangad saavad vastava kulu katmiseks kasutada suute- ja innovatsioonifondi rahalisi vahendeid ja/või stiimulitega vahetuskava raames saadud rahalisi stiimuleid. Säästetavad rahalised vahendid suunatakse ümber alternatiivse paketi muude aspektide katteks.

4.5. MÄRKUSED INNOVATSIOONIFONDI KOHTA

4.5.1. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED INNOVATSIOONIFONDI KOHTA

- (88) Mõned huvitatud isikud kritiseerisid kavandatavat innovatsioonifondi, pidades seda tarbetuks, ning leidsid, et fondi pikaajalist iseloomu arvestades puuduks sel märkimisväärne mõju konkurentsile ning mõju RBSi positsioonile Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul. Nad avaldasid arvamust, et innovatsioonifondi rahastamine tuleks pigem ümber suunata paketi muudele elementidele.
- (89) Mõned üksikud innovatsioonifondiga seotud märkused olid positiivsed ning neis leiti, et see aitaks kiirendada innovatsiooni VKEdele suunatud pangandussektoris. Mõned avaldasid lisaks arvamust, et fondi rahalistele toetustele peaks olema juurdepääs ka pankadel ja hoiu-laenuühistutel.

4.5.2. ÜHENDKUNINGRIIGI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED INNOVATSIOONIFONDI JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (90) Vastuseks laekunud märkustele ühendatakse fond VKE-suute fondiga ning luuakse suute- ja innovatsioonifond. Selle eesmärk on leevendada kahe eraldi fondi olemasoluga seotud muresid, võimaldades taotlejate ringi ja rahaliste vahendite jaotamist paindlikumalt kujundada, säilitades samas fondist saadava kasu VKEdele vajaliku innovatsiooni rahastamisel.

5. MEETME/ABI HINDAMINE

5.1. RIIGIABI OLEMASOLU

- (91) Eli toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on keelatud igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, juhul kui see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Komisjon juhib tähelepanu, et Ühendkuningriigi ametiasutuste hinnangul ei anta ajakohastatud alternatiivse paketi raames täiendavat riigiabi.
- (92) Niisiis, et meede liigituks riigiabiks kõnealuse sätte tähenduses, peavad olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: i) meede on rahastatud riigi poolt või riigi ressurssidest; ii) see annab abisaajale eelise; iii) see eelis on valikuline; ning iv) meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

5.1.1. POTENTSIAALNE ABI RBSILE

- (93) Punktis 2.3 kirjeldatud ajakohastatud alternatiivne pakett toob RBSile kaasa rahalise kulu. Vastavalt Ühendkuningriigi ametiasutuste esitatud andmetele oleks alternatiivse paketi ettemaksega kulu RBSi jaoks umbes 833 miljonit naela, ⁽⁵⁰⁾ millele lisandub jooksvalt saamata jääv kasum ⁽⁵¹⁾. RBSile ei suunata meetmete rahastamiseks riigi vahendeid. Ajakohastatud alternatiivse paketi kulu kannab tervikuna RBS.
- (94) Kuna ajakohastatud alternatiivne pakett ei hõlma riigi vahendite andmist RBSile, puudub vajadus hinnata teisi meetme riigiabiks kvalifitseerimise kumulatiivseid tingimusi. Seega ei anta RBSile alternatiivse paketi raames uut abi.

5.1.2. POTENTSIAALNE ABI ALTERNATIIVSE PAKETI KASUSAAJATELE

- (95) Komisjon juhib tähelepanu, et RBSile 2008. ja 2009. aastal antud riigiabi ja punktis 2.3 kirjeldatud ajakohastatud alternatiivse paketi vahel puudub otsene seos. Nimelt võtsid Ühendkuningriigi ametiasutused ümberkorraldusotsuseni viinud menetluse käigus kohustuse loovutada Rainbow' äriüksus ning abi heakskiitmisel lähtuti sellest kohustusest. Alternatiivne pakett on välja pakutud kaheksa aastat pärast viimase kapitaliabi andmist RBSile. Seetõttu võib välistada alternatiivse paketi otsese seose 2008. ja 2009. aastal RBSile antud riigiabiga või paketi rahastamise nimetatud abist.
- (96) Sellegipoolest tuleb märkida, nagu põhjenduses 15 mainitud, et 71,2 % RBSi aktsiatest kuulub endiselt riigile. See viitab, et alternatiivse paketi finantskoormus langeb kaudselt ent suuremas osas riigile kui RBSi enamusaktsionärile. Lisaks on Ühendkuningriigi ametiasutused aktiivselt osalenud alternatiivse paketi väljatöötamisel, mis võib viidata, et pakett on riigi poolt kujundatud. Lisaks võib alternatiivne pakett anda valikulise eelise ettevõtjatele, kel on õigus sellest kasu saada. Pealegi on meede kujundatud nii, et selle mõju on suunatud konkureerivatele ettevõtjatele.
- (97) Sellegipoolest, isegi kui alternatiivset paketti loetakse riigiabiks pankadele, kes saaksid meetmest kasu, võib seda komisjoni hinnangul pidada siseturuga kokkusobivaks, sest see on vajalik osa kohustustest, mille alusel RBSi toetavaid meetmeid peetakse siseturuga kokkusobivaks vastavalt ümberkorraldusotsusele, muudetud ümberkorraldusotsusele ja käesolevale otsusele ⁽⁵²⁾.

5.1.3. JÄRELDUS UUE ABI OLEMASOLU KOHTA

- (98) Punktis 5.1.1 käsitletud aspekte arvestades järeldeb komisjon, et ajakohastatud alternatiivne pakett ei ole käsitatav uue riigiabina RBSile.

⁽⁵⁰⁾ Sealhulgas 425 miljonit naela ettemaksega kapitalikulu suute- ja innovatsioonifondile (põhjendus 43) 20 miljonit naela organi loomiseks ja tegevuseks (joonealune märkus 31), 350 miljonit naela ettemaksega kapitalikulu stiimulitega vahetuskavale (põhjendus 13) ning RBSi prognoositav tegevuskulu paketi rakendamiseks summas 38 miljonit naela (joonealune märkus 36).

⁽⁵¹⁾ Ühendkuningriigi ametiasutuste hinnangul on täiendavalt saamata jääv kasum umbes [...] naela aastas (joonealune märkus 36).

⁽⁵²⁾ Vt analüüs käesoleva otsuse punktis 5.2.

- (99) Nagu punktis 5.1.2 analüüsitud, kuivõrd alternatiivset paketti loetakse riigiabiiks pankadele, kes saaksid meetmest kasu, võib seda pidada ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivaks, sest see on vajalik osa kohustustest, mille alusel RBSi toetavaid meetmeid peetakse antud juhul siseturuga kokkusobivaks. Käesoleva otsuse punktis 5.2 analüüsitakse RBSile varem antud abi siseturuga kokkusobivust loovutamiskohustuse alternatiivse paketi asendamise kontekstis.

5.2. KOKKUSOBIVUS SISETURUGA

- (100) Ehkki näib, et alternatiivne pakett ei sisalda uut riigiabi RBSile, anti varasema abi jaoks luba muu hulgas Rainbow' äriüksuse müügi kohustusest lähtuvalt. Nüüd taotlevad Ühendkuningriigi ametiasutused selle kohustuse asendamist ajakohastatud alternatiivse paketi ellurakendamise kohustusega. Komisjon peab seega hindama, kas kavandatud asendamine muudaks järeldust, et varasem RBSile antud abi on siseturuga kokkusobiv.
- (101) Komisjon võib ümberkorraldusotsust, sealhulgas kõnesolevat muudetud ümberkorraldusotsust põhimõtteliselt muuta, kui muudatused põhinevad uutel kohustustel, mida võib pidada esialgu kehtestatud kohustustega samaväärseteks⁽⁵³⁾. Sellises olukorras jääksid abimeetmed ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivaks vaid juhul, kui esialgse otsuse üldine tasakaal jääb puutumata. Esialgse tasakaalu säilitamiseks ei tohiks loovutamiskohustuse asendamine alternatiivse paketi kahjustada abisaaja elujõulisust, mistõttu peaksid kohustused jääma koormuse jagamise ja tasakaalustavate meetmete poolest samaväärseteks, võttes arvesse ümberkorraldamisteatise nõudeid⁽⁵⁴⁾.

5.2.1. ELUJÕULISUS

- (102) Komisjon peab hindama, kas muudetud kohustuste muudatused seavad kahtluse alla muudetud ümberkorraldusotsuse järelduse RBSi suutlikkuse kohta taastada oma elujõulisus täiendavat riigiabi vajamata.
- (103) Ühendkuningriigi ametiasutuste esitatud kalkultatsiooni kohaselt (vt tabel 3) ei ületa alternatiivse paketi maksumus Rainbow' äriüksusest loobumisega jätkamise kulusid. Seetõttu leiab komisjon, et üleminek alternatiivsele pakstile ei kahjustaks märkimisväärselt RBSi elujõulisust.
- (104) Samuti tuleb märkida, et Rainbow' äriüksus ei ole iseenesest kahjumlik üksus⁽⁵⁵⁾. Seega ei oleks muudetud kohustuste muudatustel, millega lubatakse RBSil Rainbow' äriüksus säilitada, negatiivset mõju RBSi kasumlikkusele.
- (105) Komisjon teeb esialgse järelduse, et Ühendkuningriigi ametiasutuste välja pakutud muudatused ei ohusta RBSi elujõulisust.
- (106) RBS on alates 2008. aastast teeninud tavaaktsionäridele märkimisväärselt kahjumit,⁽⁵⁶⁾ mis tulenes peamiselt suurtest ühekordsetest kuludest nagu trahvid ja kokkulepped seoses varasemate rikkumiste ning teatud toodete valeandmete alusel müümisega, ümberkorralduskulud ning oodatust suuremad kahjumid põhitegevusega seotud varadest. Seetõttu peab komisjon hindama, kas tema järeldus, et RBS suudab oma kasumlikkuse ja elujõulisuse täiendada riigiabita taastada, on endiselt kehtiv.
- (107) Komisjon märgib, et RBSi 2017. aasta esimese poolaasta tulemused näitavad kasumlikkuse kasvu⁽⁵⁷⁾. RBS teatas, et tavaaktsionäridele teeniti 2017. aasta esimesel poolaastal tegevuskasumit 939 miljonit naela.
- (108) Esimese taseme põhikapitali suhtarvud on alates 2013. aastast veelgi paranenud ning põhitegevuse tulem on olnud pidevalt positiivne, nagu kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 11.
- (109) Seetõttu leiab komisjon, et muudetud kohustuste muudatused ei sea kahtluse alla muudetud ümberkorraldusotsuse järeldust RBSi suutlikkuse kohta taastada oma elujõulisus.

⁽⁵³⁾ Vt ümberkorraldusotsuse põhjendus 65.

⁽⁵⁴⁾ Komisjoni teatis finantssektori elujõulisuse taastamise ja praeguse kriisi olukorras riigiabi eeskirjade kohaste ümberkorraldamismeetmete hindamise kohta (ELT C 195, 19.8.2009, lk 9).

⁽⁵⁵⁾ W&G tegevuskasum oli 2016. aastal 345 miljonit naela, 2015. aastal 431 miljonit naela ja 2014. aastal 467 miljonit naela (allikas: RBSi aastaaruannete segmentanalüüs).

⁽⁵⁶⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 10.

⁽⁵⁷⁾ <http://investors.rbs.com/~media/Files/R/RBS-IR/results-center/rbs-group-announcement-04-08-2017.pdf>

5.2.2. KULUDE JAGAMINE

- (110) Muudetud ümberkorraldusotsuses on mainitud, et Rainbow' äriüksusest loobumist võeti arvesse kui konkurentsi-moonutuste vähendamise meetet ning tegemist polnud kulude jagamise meetme ega ümberkorralduskulude piiramise meetmega ⁽⁵⁸⁾. Seega ei mõjuta ajakohastatud alternatiivse paketi ettepanek komisjoni varasemat hinnangut kulude jaotamisele.
- (111) Seepärast ei mõjuta teatatud muudatused ümberkorraldusotsuse ega muudetud ümberkorraldusotsuse hinnangut kulude jaotamisele.

5.2.3. KONKURENTSIMOONUTUSI PIIRAVAD MEETMED

- (112) Vastavalt muudetud ümberkorraldusotsusele ⁽⁵⁹⁾ oli Rainbow äriüksusest loobumise kohustuse peamine eesmärk piirata konkurentsi moonutamist, mida oleks RBSile antav abi tekitanud. Täpsemalt oli Rainbow' äriüksusest loobumise kohustuse eesmärk vältida olukorda, kus RBSile 2008. ja 2009. aastal antud ülisuur riigiabi oleks toonud kaasa lubamatud moonutused Ühendkuningriigi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud pangandusteenuste turul, kus RBS oli turuliider ⁽⁶⁰⁾. Et vältida RBSi positsiooni tugevnemist ja seeläbi konkurentsi vähendamist nimetatud turul, võtsid Ühendkuningriigi ametiasutused kohustuse, et RBS loovutab üksuse, millel on Ühendkuningriigi VKEdest klientide ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetest klientide turul 5 %-line turuosa ⁽⁶¹⁾.
- (113) Punktis 3.3 kirjeldatud alternatiivse paketi eesmärk on vältida konkurentsimoonutust samal viisil, nagu seda oleks teinud asendatav Rainbow' äriüksusest loobumise kohustus.
- (114) Komisjon peab seetõttu hindama, kas ajakohastatud alternatiivne pakett on asendatava loovutamiskohustusega samaväärne.

5.2.3.1. Üksikmeetmete lahendus

- (115) Alternatiivne pakett koosneb peamiselt kahest üksikmeetmest. Komisjon püüab samaväärsust hinnata mõlema puhul eraldi ning ka paketi tasandil.

Suute- ja innovatsioonifond

- (116) Komisjon märgib, et suute- ja innovatsioonifondist ⁽⁶²⁾ vahendite eraldamine konkureerivatele ettevõtjatele, et tõsta nende võimekust pakkuda VKEdele pangandusteenuseid, suurendab tõenäoliselt konkurentsi VKEdele suunatud pangandusturul.
- (117) Komisjonile laekunud huvitatud isikute märkustest lähtuvalt ja menetluse algatamise otsuse alusel leiab komisjon, et rahaliste vahendite jaotamine eri suurusel toetustena kogusummas kuni 120 miljonit naela võimaldab fondil tugevdada mitmete ettevõtjate pakutavaid pangandusteenuseid ja toob turule rohkem valikut.
- (118) Väljendatud huvi ja huvitatud isikutelt laekunud tagasiside suute- ja innovatsioonist saadavate võimalike vahendite kasutamise kavade kohta lisab kindlust, et suutefond mõjutab konkurentsi turul positiivselt.
- (119) Huvitatud isikutelt laekunud märkustest nähtub, et toetuste suurus vastab üldjoontes summadele, mida mõned huvitatud isikud mainisid end vajavat, et olla motiveeritud investeerima oma VKEdele suunatud panganduse võimesse. Fondidest tehakse väljamakseid konkursi alusel ning enim rahastatakse ettevõtjaid, kes suudavad organile esitada tugevaima konkurentsi parandava mudeli. Komisjon usub, et suute- ja innovatsioonifondi toetuste suurus on sobiv ning konkurss toob kaasa tugevama mõju turule.

⁽⁵⁸⁾ Vt muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendus 78.

⁽⁵⁹⁾ Vt muudetud ümberkorraldusotsuse põhjendus 82.

⁽⁶⁰⁾ Vt ümberkorraldusotsuse põhjendus 238.

⁽⁶¹⁾ Vt ümberkorraldusotsuse põhjendus 29.

⁽⁶²⁾ Nagu kirjeldatud käesoleva põhjendustes 26–43.

- (120) Komisjon märgib, et suute- ja innovatsioonifondi 425 miljoni naelasest mahust antakse eelkõige umbes neli suurt toetust, mis üheskoos moodustavad 330 miljonit naela. On teada, et nelja juhtiva Ühendkuningriigi VKEdele suunatud pangandusturul tegutseva panga ⁽⁶³⁾ ja konkureerivate ettevõtjate turuosade vahe on väga suur. Lisaks on konkureerivate ettevõtjate hulgas suured erinevused VKEdele suunatud pangandusteenuseid juba pakkuvate ettevõtjate ja alles turule tulevate ettevõtjate või piiratud tootevalikut pakkuvate ja tihti väikseimatele VKEdele keskenduvate ettevõtjate vahel. Rainbow' äriüksuse loovutamise eesmärk oli luua VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud pank, mis olnuks küll väiksem neljast juhtivast VKEdele suunatud pangast, kuid siiski piisavalt suur, et nendega konkureerida. Suunates suurema osa summast neile vähestele konkureerivatele ettevõtjatele, kellel on juba olemas tugev VKEde arvelduskontode teenindamise võime, on tõenäoliselt võimalik konkurentsi turul enim mõjutada ning võib olla kindlam, et tulemuseks on ühe või mitme ettevõtja positsiooni märkimisväärne tugevnemine. See oleks samaväärsem mõjuga, mis olnuks Rainbow' äriüksuse loovutamisel, võrreldes alternatiivse paketiga, mis keskendunuks uutele turule tulijatele või pankadele, kes pakuvad VKEdele suunatud pangandustooted üksnes piiratud valikus, keskendudes tihti vaid väikseimatele VKEdele.
- (121) Huvitatud isikutelt laekunud märkustest nähtub, et konkureerivate ettevõtjate jaoks on oluline esmalt luua täiendavad võimed, mis toetaksid püüdlusi veenda W&G kliente stiimulitega vahetuskava raames üle tulema. Komisjon usub, et kolmekuuline tähtaeg alates suute- ja innovatsioonifondist toetuse andmisest võimaldab konkureerivatel ettevõtjatel kavandada ja rakendada täiendavaid investeeringuid, lükkamata tarbetult edasi stiimulitega rakenduskava kohaldamist.

Stiimulitega vahetus

- (122) Komisjon nendib, et stiimulitega vahetuskava ⁽⁶⁴⁾ suurendab konkurentsi VKEdele suunatud pangandusturul, viies kliente RBSist üle konkureerivate ettevõtjate juurde. Stiimulitega vahetuskava rakendamise eesmärk on viia üle selline hulk kliente, mis moodustab 3 protsendipunkti RBSi turuosast Ühendkuningriigi VKEdele suunatud pangandusturul (VKEde arvu järgi arvestatuna).
- (123) Üle minevate klientide arvu järgi võib stiimulitega vahetuskava kaasa tuua ka RBSi turuosa vähenemise rohkem kui 3 protsendipunkti võrra, kuid sel juhul oleks üle minevatest klientidest suhteliselt suurem osa väiksemad VKEd. Kuna meetme B jaoks saadaolevate rahaliste vahendite ülemmäär on piiratud, tähendaks rohkemate klientide üleminek, et keskmine rahaline stiimul peaks olema väiksem, mis tähendab, et üle minevad kliendid peaksid olema üliväikesed VKEd, mis polnud Rainbow' äriüksuse loovutamise eesmärk. Kokkuvõttes tuleks samaväärsuse hindamisel eeldada, et stiimulitega vahetuskava võimaldab RBSi turuosa üleminekut vaid 3 protsendipunkti ulatuses.
- (124) Seoses 3 protsendipunktilise vähenemise saavutamise tõenäosusega nendib komisjon, et konkureerivate ettevõtjate pakumised peavad olema piisavalt atraktiivsed veenmaks maksimaalselt suurt arvu kliente vahetamist ette võtma. Arvestades huvitatud isikutelt laekunud märkusi, RBSi tellitud Charterhouse'i uuringus ⁽⁶⁵⁾ mainitud rahaliste stiimulite suurust ja meetme B rahastamise suurendamist leiab komisjon, et summa on nüüd piisavalt suur, ajendamaks 3 protsendipunktilisele turuosale vastavat hulka kliente vahetamist ette võtma.
- (125) Komisjon leiab, et põhjendustes 52 ja 53 kirjeldatud tähtaja pikendamine, teenindusala laiendamine ja koefitsient on olulised kaitsemeetmed, mis lisavad kindlust, et on võimalik saavutada RBSi turuosa üleminek 3 protsendipunkti ulatuses.
- (126) Komisjon leiab ka, et ettevõtete arvelduskontod on VKEde jaoks „hüppelauatooted“, kuna üldjuhul hangivad nad ka laene ja muid pangandustooted oma ettevõtte arvelduskonto teenuse pakkuvalt ⁽⁶⁶⁾. Seetõttu leiab komisjon, et ettevõtete arvelduskontode üleviimise stiimulid ajendavad kliente ka laenutooteid üle viima.

⁽⁶³⁾ RBS, Lloyds Banking Group, HSBC ja Barclays.

⁽⁶⁴⁾ Stiimulitega vahetuskava on üksikasjalikult kirjeldatud käesoleva otsuse põhjendustes 44–58.

⁽⁶⁵⁾ Nagu kirjeldatud põhjenduse 82 punktis a ja joonealuses märkuses 45.

⁽⁶⁶⁾ Nagu kirjeldatud põhjenduse 83 punktis a.

- (127) Komisjon nendib, et põhjenduses 48 kirjeldatud laenustiimulid võimaldaksid konkureerivatel ettevõtjatel stimuleerida VKEsid ettevõtete arvelduskontode ületoomise kõrval üle tooma teisi tooteid. Laenustiimuli suurus vähendab ka huvitatud isikute viidatud ebavõrdsust, mis tuleneb standardiseeritud kapitalimudeli kasutamisest ⁽⁶⁷⁾. Komisjoni hinnangul lisab see kindlust, et alternatiivne pakett on samaväärne Rainbow' äriüksuse loovutamise, mille puhul oleks need laenud üle antud potentsiaalsele ostjale.
- (128) Komisjon märgib ka, et vahetuste hõlbustamiseks eraldatud 75 miljonit naela (hüvitised laenujääkide üleviimisega seotud lepingu lõpetamise tasude ning õigusabikulude ja muude kolmandate isikute kulude katteks) ning arvelduskontode üleviimise teenus CASS vähendavad klientide konkureerivate ettevõtjate juurde ülemineku tõkkeid.
- (129) Samuti leiab komisjon, et organi volitused ja järelevalve ⁽⁶⁸⁾ tagavad võimaluse kohandada stiimulitega vahetuskava täiendavalt turusignaalidele ka pärast kava käivitamist.
- (130) Komisjon ei näe probleemi selles, et juurdepääsu RBSi pangakontoritele (nagu kirjeldatud põhjenduses 57) ei kavatseta enam pakkuda tasuta, nagu oli ette nähtud alternatiivse paketi algses versioonis. VKEdele suunatud konkureerivad ettevõtjad märkisid ka ise, et nad kõnesolevat juurdepääsu nelja juhtiva VKEdele suunatud pangaga konkureerimiseks ei vaja. Algselt pangakontoritele (tasuta) juurdepääsu süsteemi jaoks assigneeritud summade kasutamisega meetmeteks A ja B on alternatiivse paketi rahalised vahendid assigneeritud tõhusamalt, et kindlustada samaväärsus Rainbow' äriüksuse loovutamise mõjuga.
- (131) Stiimulitega vahetuskavas tehtud muudatustest ja kavale lisatud kaitsemeetmetest ning huvitatud isikutelt laekunud märkustest lähtudes järeldab komisjon, et stiimulitega vahetuskava tagab suure tõenäosusega RBSi turuosa ülemineku 3 protsendipunkti ulatuses.

5.2.3.2. Paketi üldine samaväärsus Rainbow' äriüksusest loobumise kohustusega

- (132) Nagu menetluse algatamise otsuses ⁽⁶⁹⁾ märgitud, on alternatiivse paketi samaväärsuse hindamiseks erinevaid viise. Võrdlusstsenaariumide vaates võib alternatiivse paketi mõju võrrelda mõjuga, mis oleks Rainbow' äriüksuse müügil ettevõtjast ostjale praegu („Rainbow' loovutamine“ tabelis 3) või mõjuga, mis Rainbow' äriüksuse müügil oleks eeldatavalt olnud ümberkorraldusotsuse järgi („2009. aasta otsuse eesmärk“ tabelis 3). Kasutatava indikaatori vaates saab mõõta eri indikaatorite samaväärsust, näiteks RBSi turuosa arengut VKEdele suunatud turul, RBSi finantskulusid ning üle minevate varade ja kohustuste mahte.
- (133) Tabelis 3 võrreldakse kolme stsenaariumi eri indikaatorite alusel.

Tabel 3

Kolme stsenaariumi võrdlus eri indikaatorite alusel

	2009. aasta otsuse eesmärk	Rainbow' loovutamine	Ajakohastatud alternatiivne pakett
Kohustuse ajend	Konkurentsimoounutuse vähendamine Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul	Konkurentsimoounutuse vähendamine Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul	Konkurentsimoounutuse vähendamine Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul
RBSi turuosa vähenemine Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul ⁽¹⁾	5 %	[0–5]% [[5–10]]	3 % [[5–10]]
Kapitali vähenemine kokku ⁽²⁾	[...] naela	[...] naela [[...] naela]	[...] naela [[...] naela]

⁽⁶⁷⁾ Nagu kirjeldatud põhjenduses 78.

⁽⁶⁸⁾ Nagu kirjeldatud põhjenduses 51.

⁽⁶⁹⁾ Nagu kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 122 ja 123.

	2009. aasta otsuse eesmärk	Rainbow' loovutamine	Ajakohastatud alternatiivne pakett
Mõju esimese taseme põhikapitali suhtarvule	Ei kohaldata	[...] %	[...] %
Üle antavaid varasid kokku	20 miljardit naela	[15–25] miljardit naela	[0–5] miljardit naela

(¹) Nurksulgudes arvud Rainbow' loovutamise ja ajakohastatud alternatiivse paketi kohta kajastavad ka turuosa vähenemist alates 2011. aasta neljandast kvartalist.

(²) Nurksulgudes arvud Rainbow' loovutamise ja ajakohastatud alternatiivse paketi kohta kajastavad ka juba tehtud kulutusi summas [1–3] miljonit naela.

- (134) Ümberkorraldusotsuse ja muudetud ümberkorraldusotsuse järgi on Rainbow' äriüksuse loovutamise ajendiks vähendada konkurentsimoonutust Ühendkuningriigi VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud pangandusturul. Ühendkuningriigi ametiasutused on alternatiivse paketi koostamisel silmas pidanud sama üldeesmärki.
- (135) Alternatiive saab võrrelda mõju järgi RBSi turuosale Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turul. Vastavalt ümberkorraldusotsusele oodati Rainbow' äriüksuse loovutamisest turuosa vähenemist 5 % võrra, nagu on kirjeldatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 112. Alternatiivne pakett peaks samuti kaasa tooma turuosa vähenemise. Vähenemise määr peaks olema kuni 3 %, kui arvestada üksnes stiimulitega vahetuskava. Komisjoni hinnangul on ka suute- ja innovatsioonifondi mõju piisavalt märkimisväärne, et võimaldada VKEde üleminekut RBSist ja teistest pankadest. Kvantifitseerida on seda siiski keeruline.
- (136) Nagu Ühendkuningriigi ametiasutused märkisid, (⁷⁰) on mõistlik arvesse võtta asjaolu, et RBSi turuosa Ühendkuningriigi VKEdele suunatud pangandusturul on pärast ümberkorraldusotsust vähenenud. Ühendkuningriigi ametiasutused viitasid andmeallikale. Paraku alustas see andmeallikas turuosade arvutamist alles 2010. aasta neljandas kvartalis. Seetõttu puudub järjepidev aegrida 2008. või 2009. aastast. Allika arvutatud andmete kohaselt oli RBSi turuosa kuni 25 miljoni naelase käibega VKEdele suunatud turul 2010. aasta neljandas kvartalis koguni [25–30] % (esimene andmepunkt). Nimetatud andmete kohaselt vähenes RBSi turuosa kuni 25 miljoni (⁷¹) naelase käibega VKEdele suunatud turul 2010. aasta neljandast kvartalist kuni 2016. aasta neljanda kvartalini [3–7] % (esimene andmepunkt). Komisjon leiab, et usaldusväärsem on kasutada turuosa vähenemist alates 2011. aasta neljandast kvartalist ([0–5] %) kui turuosa vähenemist alates 2010. aasta neljandast kvartalist ([3–7] %), kuna esimese andmepunkti (K4 2010) järgi oli turuosa suurem, kui ümberkorraldusotsuse tegemise ajal muudest allikatest saadud teabe järgi, mistõttu ei saa välistada, et tegemist oli ühekordse hüppega, mis ei kajasta 2008.–2009. aasta alguspunkti õigesti. Komisjon leiab seetõttu, et juba kaotatud osaks Ühendkuningriigi VKEdele suunatud turust võib usaldusväärselt hinnata [0–5] %.
- (137) Ümberkorraldusotsuse järgi oodatud RBSi turuosa 5 %-line vähenemine ületatakse, kui liita kokku alternatiivsest paketist tulenev turuosa langus (ainuüksi meetmest B tulenevalt kuni 3 %) ning varasem turuosa vähenemine [0–5] % võrra.
- (138) Põhjendustes 122–131 sisalduva analüüsi põhjal hindab komisjon väga tõenäoliseks, et alternatiivse paketi saavutatakse VKEdest klientide turuosa üleminek 3 % ulatuses.
- (139) Kokkuvõttes leiab komisjon, et alternatiivse paketi saavutatakse 2009. aastal ümberkorraldusotsuse ajal oodatud turuosa vähenemine VKEde turul.
- (140) Komisjon nendib, et meede A on suunatud VKEdest klientidele, kuid see ei välista, et alternatiivsest paketist võiksid kasu saada ka keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtted. Suute- ja innovatsioonifond võimaldab pankadel laiendada olemasolevaid äripanganduse teenuseid suurematele VKEdele ja seega ka keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele. Näiteks märkis üks pankadest oma menetluse algatamise otsusele järgnenud teatistes, et investeeriks kuni 25 miljonit naela kõrgetasemelisse äriklientide internetipanga platvormi, mis pakuks kõrgetasemelisi digitaalseid võimalusi väikese, keskmise ja suure turukapitalisatsiooniga ettevõtetele (sealhulgas valuutahingute ja rahvusvaheliste maksete võimalusi). Sama pank prognoosis ka, et kuni 50 miljoni naela väärtuses täiendavaid investeeringuid aitaks tal hõlmata kõik turusegmendid.

(⁷⁰) Vt põhjendus 68.

(⁷¹) Vastavalt Ühendkuningriigi ametiasutustele esitatud Charterhouse Researchi andmetele (vt joonealune märkus 42).

- (141) Komisjon leiab ka, et stiimulitega vahetuskava (suuremate stiimulitega suurematele ja keerukamatele VKEdele) ajendab konkureerivaid ettevõtjaid neile suurematele ettevõtjatele suunatud tooteid ja teenuseid veelgi laiendada. Selle tulemusena tugevneb ka konkureerivate ettevõtjate võime teenindada keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtteid.
- (142) Komisjon nendib ka, et meetmete A ja B toetused ja rahalised stiimulid keskenduvad neile vähestele konkureerivatele ettevõtjatele, kellel on juba olemas tugev VKEde ettevõtete arvelduskontode teenindamise võime. Samad konkureerivad ettevõtjad püüavad tõenäoliselt konkureerida ka keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete pärast.
- (143) Allika arvatatud andmete kohaselt oli RBSi turuosa üle 25 miljoni naelase käibega keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud turul 2010. aasta neljandas kvartalis koguni [30–35] % (esimene andmepunkt) ⁽⁷²⁾. Nimetatud andmete kohaselt vähenes RBSi turuosa üle 25 miljoni naelase käibega keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud turul 2010. aasta neljandast kvartalist kuni 2017. aasta teise kvartalini [5–10] % (esimene andmepunkt) ⁽⁷³⁾. Komisjon leiab, nagu ka VKEdele suunatud turusegmendi puhul, et usaldusväärsem on kasutada turuosa vähenemist alates 2011. aasta neljandast kvartalist kui turuosa vähenemist alates 2010. aasta neljandast kvartalist. Komisjon märgib, et teadaolev RBSi turuosa vähenemine suurettevõtetele suunatud turul alates 2011. aasta neljandast kvartalist kuni 2016. aasta neljanda kvartalini ([0–5] %) on sarnane turuosa vähenemisele VKEdele suunatud turul ([0–5]%). Teadaolev turuosa vähenemine on isegi suurem, kui arvestada turuosa vähenemist 2011. aasta neljandast kvartalist kuni 2017. aasta teise kvartalini ([5–10]%).
- (144) Komisjon märgib lisaks, et keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtted vajavad tihti keerukamaid ja mitmekülgsemaid pangandustooteid. Vaid väga vähesed konkureerivad ettevõtjad on avaldanud reaalselt huvi nimetatud klientide vastu, ⁽⁷⁴⁾ kuna enamikul neist ettevõtjatest puudub võime kõnesolevaid tooteid kasumlikult arendada. Komisjoni arvates on mõistlik arvesse võtta ka põhjenduse 66 punktis e sisalduvaid Ühendkuningriigi ametiasutuste märkusi, milles selgitatakse, et Rainbow' äriüksuse loovutamisel oleks keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud segmendis väiksem ja/või ebakindlam konkurentsimoju kui VKEdele suunatud segmendis.
- (145) Ehkki konkurentsimoонutust on raskem kvantifitseerida, kuna alternatiivse paketi mõju keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele suunatud segmendile on kaudne, leiab komisjon, et koos teadaoleva turuosa vähenemisega saavutaks alternatiivne pakett keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete puhul tõenäoliselt vähemalt sama suure konkurentsimoju, kui Rainbow' äriüksuse loovutamisel. Seetõttu järeltab komisjon, et meetmed A ja B hõlmavad ka keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetega seonduvat konkurentsimoонutust.
- (146) Nii keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetest kui VKEdest klientide puhul saab Rainbow' äriüksusest loobumise ja alternatiivse paketi samaväärsust hinnata kapitali vähenemise kogumahu järgi eri stsenaariumites.
- (147) Ümberkorraldusotsus ei sisaldanud Rainbow' äriüksusest loobumise kapitalikulu kalkulatsiooni. Sellegipoolest näib mõistlik kasutada Ühendkuningriigi ametiasutuste kvantifitseeritud Rainbow' äriüksuse müügi kapitalikulu prognoosi juhaks, kui müük siiski toimuks.
- (148) RBS on alates 2009. aastast kandnud loovutamiskohustuse täitmisega seoses kulutusi summas [1–3] miljardit naela ⁽⁷⁵⁾. See hõlmab erinevaid kululiike, millest suurim on Rainbow' äriüksusele eraldi IT-platvormi loomise seotud tehnoloogiakulu.
- (149) Otsene kapitali vähenemine ⁽⁷⁶⁾ alternatiivse paketi raames on väiksem, kui Rainbow' äriüksuse müügi jätkamise korral. Kui lisada RBSi juba tehtud kulutused, on alternatiivne pakett ka selgelt kulukam, kui ümberkorraldusotsuses kaudselt ette nähtu ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷²⁾ Komisjon märgib, et keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete kohta eraldi andmed puuduvad, mistõttu kasutatakse turuosa indikaatorina üle 25 miljoni naelase käibega klientide turuosa.

⁽⁷³⁾ Vastavalt Ühendkuningriigi ametiasutustele esitatud Charterhouse Researchi andmetele.

⁽⁷⁴⁾ Pärast menetluse algatamise otsust laekunud tagasiside raames.

⁽⁷⁵⁾ Nimetatud [1–3] miljardi naelast summat võrreldi tegelike kuludega, mille on W&G programmi raames registreerinud väline nõustaja.

⁽⁷⁶⁾ Tabelis 3 on esitatud otsene kapitali vähenemine eri alternatiivide puhul. Kapitali vähenemine kokku, koos RBSi juba tehtud kulutustega summas [1–3] miljardit naela, on esitatud nurksulgudes.

⁽⁷⁷⁾ Ümberkorraldusotsus ei sisaldanud Rainbow'st loobumise kapitalikulu kalkulatsiooni. Sellegipoolest näib mõistlik kasutada Ühendkuningriigi ametiasutuste kvantifitseeritud Rainbow' müügi kapitalikulu prognoosi juhaks, kui müük siiski toimuks. RBS on alates 2009. aastast kandnud loovutamiskohustuse täitmisega seoses kulutusi summas [1–3] miljardit naela. Koos kulutustega summas [1–3] miljardit ületab kapitali vähenemine kokku [...] kuni [...] naela võrra oluliselt [...] naelast kapitalikulu, mis oleks kaasnenud Rainbow' kaotusega.

- (150) Kokkuvõttes väidavad Ühendkuningriigi ametiasutused sellele indikaatorile tuginedes, et alternatiivne pakett ei kergenda RBSi finantskoormust võrreldes ümberkorraldusotsuses ette nähtuga; vastupidi, see on märkimisväärselt kulukam.
- (151) Eri stsenaariumite võrdlemiseks saab kasutada ka mõju esimese taseme põhikapitali suhtarvule. Esimese taseme põhikapitali suhtarvu indikaatori ja kapitali vähenemise indikaatori erinevus seisneb selles, et esimene võtab arvesse ka riskiga kaalutud vara vähenemist: stsenaariumis, kus riskiga kaalutud vara väheneb rohkem, on selle negatiivne mõju esimese taseme põhikapitali suhtarvule sama kapitali vähenemise määra korral väiksem.
- (152) Ühendkuningriigi ametiasutuste esitatud esimese taseme põhikapitali andmed. Tabelist 3 nähtub, et alternatiivsel paketil on esimese taseme põhikapitalile suurem mõju. Põhjuseks näib olevat asjaolu, et varade vähenemise ulatus on selle puhul väiksem. Seega, isegi kui kapitali väheneb pisut vähem, on selle mõju esimese taseme põhikapitali suhtarvule suurem.
- (153) Alternatiivseid stsenaariume saab võrrelda ka varade kogumahu arvestuses. Alternatiivse paketi mõju varade kogumahule on oluliselt väiksem kui Rainbow' äriüksusest loobumise kohustuse puhul.
- (154) Rainbow' äriüksusest loobumise kohustuse eesmärk oli loovutada elujõuline üksus. Et üksus oleks elujõuline, pidanuks Rainbow' äriüksusel olema piisavalt tulusaid varasid ja kliente, et katta suure pangakontorite võrgu ja infrastruktuuri kulud. Seetõttu hõlmas Rainbow' äriüksuse teenindusala lisaks VKEde laenudele ja hoiustele, millele oli suunatud VKEde turul konkurentsi suurendamise meede, ka suurt hulka eraisikute laene ja hoiuseid.
- (155) Alternatiivse paketi ei nähta ette eraisikute seotud ning muude VKEdega mitteseotud varade ja kohustuste üleandmist. Selle eesmärk on saavutada osa VKEdest klientide üleminek koos varade (laenud) ja kohustustega (hoiused). Seetõttu on alternatiivne pakett üleantavate varade mahult palju väiksem, kuid sellega püütakse saavutada Ühendkuningriigi VKEdele suunatud pangandusturul sarnane tulemus.

5.2.3.3. Järeldus ajakohastatud alternatiivse paketi samaväärsuse kohta

- (156) Alates ümberkorraldusotsuse kuupäevast (14. detsember 2009) on RBS realselt püüdnud Rainbow' äriüksusest loobuda, mida kinnitavad järjestikused Rainbow' äriüksusest loobumiseks algatatud menetlused, selleks kulutatud märkimisväärsed ressursid ja töjõud.
- (157) RBS on selle käigus teinud märkimisväärsed kulutusi (eelkõige Rainbow' äriüksusest loobumiseks hinnanguliselt tehtud kulutused, mida on kirjeldatud põhjenduses 148).
- (158) Komisjon märgib ka, et alternatiivne pakett ei näi leevendavat RBSile kohaldatavaid nõudeid. Kulude arvestuses seaks alternatiivse paketi ellurakendamine RBSile täiendava kulukoormuse lisaks kulutustele, mida RBS on juba teinud. Kumulatiivsed kulud alates 2009. aastast oleksid märkimisväärselt suuremad, kui ümberkorraldusotsuses kaudselt eeldati.
- (159) Alternatiivne pakett tooks koos kaotatud turuosadega kokkuvõttes kaasa RBSi turuosa vähemalt samaväärse vähenemise VKEdele suunatud turul, kui ümberkorraldusotsuses ette nähti. See leevendaks muret, et RBS kasutab 2008.–2009. aasta ülisuurt abi oma turuosa kindlustamiseks või suurendamiseks VKEdele suunatud niigi kontsentreeritud turul, vähemalt samal määral kui Rainbow' äriüksusest loobumine vastavalt ümberkorraldusotsuses ette nähtule.
- (160) Komisjon leiab seetõttu, et soovitud konkrentsimõju saavutamist silmas pidades on alternatiivne pakett Rainbow' äriüksusest loobumisega samaväärne.
- (161) Komisjon märgib ka, et RBS on täitnud kõik ümberkorraldusotsusest ja muudetud ümberkorraldusotsusest tulenevad kohustused ja muudetud kohustused (peale Rainbow' äriüksusest loobumise). Seetõttu toimub teatavaks tehtud üksiku loovutamiskohustuse asendamine olukorras, kus ümberkorralduskava ülejäänud osa on nõuetekohaselt täidetud.

6. KOKKUVÕTE

- (162) Eespool esitatud hinnangu põhjal on menetluse algatamise otsuses väljendatud komisjoni kahtlused alternatiivse paketi suhtes hajutatud. Kohustuste muudatus ei mõjuta ümberkorraldusotsuse ja muudetud ümberkorraldusotsuse järeltule, et RBSile antud riigiabi tuleks seetõttu tunnistada siseturuga kokkusobivaks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b alusel.

- (163) Lisaks sellele järeltab komisjon, et võimalik riigiabi alternatiivsest paketist kasu saajatele tuleks tunnistada siseturuga kokkusobivaks kui vajalik osa kohustustest, mille alusel tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks RBSi kasuks võetavad abimeetmed,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rainbow' äriüksuse loovutamise kohustuse asendamine RBSi hõlmava alternatiivse paketiga, mille Ühendkuningriik on teatavaks teinud, on aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses siseturuga kokkusobiv. Vastavalt antakse luba asendada Rainbow' äriüksuse loovutamise kohustus alternatiivse paketiga.

Artikkel 2

Võimalik riigiabi alternatiivsest paketist kasu saajatele on aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses siseturuga kokkusobiv.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Ühendkuningriigile.

Brüssel, 18. september 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET